

**Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ
1955 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ**

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: κ. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΤΖΕΛΕΠΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΜΟΥΡΓΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΣΚΟΥΜΠΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ, 1995

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	2069
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο	6
1.1. ΓΕΝΙΚΑ	6
1.2. Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	7
1.3. ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	9
Τα αίτια του πληθωρισμού στην χώρα μας*1	13
1.4. ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	15
1.5. ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΟ - ΚΕΝΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	20
1.6. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	22
1. Οι συνέπειες στην παραγωγή	24
2. Οι συνέπειες στα εισοδήματα	27
3. Οι συνέπειες στις περιουσίες	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο	34
2.1. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ	34
2.1.1. ΚΑΜΠΥΛΗ PHILLIPS	35
2.1.2. ΣΤΑΣΙΜΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	38
2.2. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	39
2.3. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	42
2.3.1. ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ	42
2.3.2. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ	44
2.4. ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	46
2.5. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΕΠΤΟΚΙΑ	48
2.6. ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	50
3.1. ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ	52
3.1.1. ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΙΜΩΝ	54
Α. Δείκτης τιμών χονδρικής	54
Β. Δείκτης τιμών καταναλωτή	55
3.2. Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	58
3.3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ Δ.Τ.Κ. ΑΠΟ ΤΟ 1955-1995	62
Περίοδος Α' 1955 - 1960	62
Περίοδος Β' 1961 - 1967	65
Περίοδος Γ' 1968 - 1971	70
Περίοδος Δ' 1972-1974	74
Περίοδος Ε' 1975-1978	78
Περίοδος Ζ' 1979-1989	80

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Περίοδος Η' 1987-1989	85
Περίοδος Θ' 1990	88
Περίοδος Ι' 1991-1994	91
Οι τελευταίες Εξελίξεις 1995 (Ιανουάριος - Ιούνιος)	96
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΟΡΕΙΑΣ Δ.Τ.Κ. (από 1959 - 1994)	101
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ (από το 1960 έως τον Απρίλιο 1995)	102
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο	103
4.1. ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	103
4.1.1. Δημοσιονομική πολιτική	104
4.1.2. Νομισματική πολιτική	105
4.1.3. Εισοδηματική πολιτική	106
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	108
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	110

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία εξετάζει ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η οικονομία ενός κράτους: τον *ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ*.

Σαν φαινόμενο ο πληθωρισμός είναι πάντα στο επίκεντρο των οικονομικών εξελίξεων και συχνά αποτελεί φαινόμενο προς ανάλυση.

Με την εργασία μας επιδιώκουμε να εξετάσουμε τις βασικές πτυχές αυτού του τόσο σοβαρού προβλήματος. Ειδικότερα εξετάζουμε την πορεία του πληθωρισμού στην Ελλάδα κατά την 40ετία 1955-95.

Την εργασία μας την έχουμε χωρίσει σε τέσσερα κεφάλαια:

- Στο πρώτο κεφάλαιο αφού κάνουμε μια γενική αναφορά στην έννοια του πληθωρισμού δίνουμε τον ορισμό του και τα είδη του (πληθ. κόστους - ζήτησης, υπερπληθωρισμός, αντιπληθωρισμός, κλπ.).

Επίσης αναφερόμαστε στα αίτια του πληθωρισμού τόσο στην Ελλάδα όσο και γενικότερα, στις χώρες της ΕΟΚ και του ΟΟΣΑ.

Ακόμα αναφερόμαστε στις βασικές συνέπειες του πληθωρισμού στο εισόδημα στην περιουσία και στην κοινωνία.

- Στο δεύτερο κεφάλαιο κάνουμε αναφορά στις σχέσεις πληθωρισμού και ανεργίας, στον στασιμοπληθωρισμό και την έννοια του καθώς και την βασική καμπύλη PHILLIPS. Ακόμα κάνουμε αναφορά στις σχέσεις πληθωρισμού και Δημοσίων δαπανών, πληθωρισμού και φόρου εισοδήματος, τις επιπτώσεις του πληθωρισμού στο ισοζύγιο πληρωμών

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα.

(εισαγωγές - εξαγωγές). Ακόμα αναφερόμαστε στις σχέσεις πληθωρισμού και εργατικών συνδικάτων.

• Στο τρίτο κεφάλαιο που είναι και το βασικό της εργασίας μας, σε σχέση με τα υπόλοιπα που είναι εισαγωγικά, κάνουμε μια αναφορά, στην αρχή, για την μέτρηση των μεταβολών των τιμών, και για το τι είναι ο δείκτης τιμών καταναλωτή και ο δείκτης τιμών χονδρικού εμπορίου. Αναφερόμαστε στον πληθωρισμό, γενικά, που κυμάνθηκε στην Ελλάδα αυτή την 40ετία.

Ετσι σ' αυτό το σημείο περνάμε αναλυτικά στην καταγραφή και ανάλυση του δείκτη τιμών καταναλωτή από το 1955 έως το 1995 που για να γίνει σωστότερη την έχουμε χωρίσει σε 10 περιόδους που εμείς ξεχωρίσαμε.

Συγκεκριμένα οι περίοδοι αυτοί είναι:

α) 1955 - 60

β) 1961 - 67

γ) 1968 - 71

δ) 1972 - 74

ε) 1975 - 78

στ) 1979 - 86

ζ) 1987 - 89

η) 1990

θ) 1991 - 94

ι) 1995

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

- Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρουμε τα μέτρα αντιπληθωριστικής πολιτικής, (δημοσιονομική πολιτική, νομισματική πολιτική, εισοδηματική πολιτική).

Τέλος, πρέπει να εκφράσουμε τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μας στον εισηγητή - καθηγητή κ. Αλεξόπουλο για την πολύτιμη βοήθειά του στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελλάδα όπως και άλλες χώρες του κόσμου, εξακολουθεί να βρίσκεται μπροστά σε κρίσιμα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, τα οποία πρέπει να αντιμετωπισθούν με σύνεση και αποφασιστικότητα. Η έξαρση των πληθωριστικών πιέσεων, κυρίως στη δεκαετία του '70, καθώς και στις αρχές της δεκαετίας του '80, (κυρίως από το '82 και μετά) έχει θέσει με μεγαλύτερη έμφαση το πρόβλημα της αντιμετώπισης του πληθωρισμού, που υποσκάπτει τη σταθερότητα της ελληνικής οικονομίας. Έτσι, η κατάσταση που έχει δημιουργηθεί από τα σωρευτικά αποτελέσματα του πληθωρισμού κινδυνεύει να δημιουργήσει προβλήματα στην αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας μας.

Ακόμα, ο πληθωρισμός ανακατανέμει άδικα και αυθαίρετα το εθνικό εισόδημα καταδικάζοντας σε εξαθλίωση ορισμένες τάξεις του πληθυσμού; Επίσης λόγω της αποσταθεροποίησης της οικονομίας που προκαλεί ο πληθωρισμός παρατηρείται μείωση των επενδύσεων και της οικονομικής δραστηριότητας καθώς και αύξηση στην εισαγωγή ξένων αγαθών, υπονομεύοντας έτσι το ισοζύγιο πληρωμών.

Εν όψει της σοβαρότητας του προβλήματος και των συνεπειών του για όλους τους τομείς και όλες τις παραγωγικές τάξεις της οικονομίας και εν όψει των κυβερνητικών προσπαθειών που καταβάλλονται για την αντιμετώπισή του, εμείς, στα πλαίσια της εργασίας μας για την αντικειμενική μελέτη του τρέχοντος και σοβαρότατου προβλήματος του πληθωρισμού στην Ελληνική οικονομία, προσπαθούμε να αναλύσουμε το

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό αυτό φαινόμενο. Η εργασία αυτή είναι το αποτέλεσμα της προσπάθειάς μας τη διερεύνησης και μελέτης του πληθωρισμού, των πιέσεων που ασκεί, των προβλημάτων που δημιουργεί, τους οικονομικούς δείκτες που επηρεάζει, των συνεπειών σε τομείς του εισοδήματος και την περιουσία.

Τέλος, μια ανάλυση του δείκτη τιμών καταναλωτή ανά ομάδες που εμείς επιλέξαμε από το 1955 έως και σήμερα (1995) θα βοηθήσει να δούμε τους λόγους - αιτίες που οδήγησαν στις αυξομειώσεις αυτού, και να αποκτήσουμε την εμπειρία και γνώση, ώστε να μπορούμε να προβλέψουμε την μετέπειτα πορεία του.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1ο

1.1. ΓΕΝΙΚΑ

Ο πληθωρισμός είναι η μεγάλη αρρώστια της εποχής μας.

Αποσβολωμένη η κοινή γνώμη υφίσταται κάθε μέρα και παρακολουθεί με δέος την άνοδο του κόστους της ζωής.

Τίποτα πια στον κόσμο μας δεν μένει σταθερό, όλα φεύγουν, κινούνται προς τα πάνω.

Οι μισθωσυντρήρητοι βλέπουν τις αποδοχές τους να εξανεμίζονται, οι επενδυτές τα' χουν χαμένα, οι κυβερνήσεις μοιάζουν να κυνηγούν απεγνωσμένα μια χείμαιρα - την σταθεροποίηση.

Ο φόβος της φτώχειας και της ανεργίας έχει τρυπώσει στις ψυχές εκατομμυρίων ανθρώπων. Μα γιατί γίνεται έτσι; Πως εξηγούνται όλα αυτά;

Μπορεί κανείς και πως να σταματήσει αυτή την "τρέλα"; Είναι δυνατόν να προφυλαχθεί κανείς και πως από τον πληθωρισμό - μόνος του ή μαζί με άλλους.

Στην εργασία αυτή που αποτελεί την πτυχιακή εργασία μας, εκτός από την εμφάνιση και καταγραφή του πληθωρισμού από το 1955 έως σήμερα θα προσπαθήσουμε να δώσουμε απάντηση και στα παραπάνω καυτά ερωτήματα.

Συγκεκριμένα, θα κάνουμε μια αναφορά στον γενικό ορισμό του πληθωρισμού όσο το δυνατόν πιο σύγχρονη. Θα αναφερθούμε στα είδη του

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

πληθωρισμού τα βασικά αίτια που μας οδηγούν στον πληθωρισμό και τις συνέπειες που έχει αυτός στην σύγχρονη κοινωνία.

1.2.0 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Με τον όρο **πληθωρισμό** στην καθημερινή γλώσσα εννοούμε μια περίοδο γενικής ύψωσης των τιμών. Είναι φανερό όμως, ότι όταν αυξάνονται όλες οι τιμές και τα έξοδα αναλογικά και με την ίδια ταχύτητα και κατά συνέπεια η διανομή του εισοδήματος παραμένει σταθερή, δεν μπορεί να μιλήσουμε για πληθωρική κατάσταση. Γι' αυτό μπορούμε να πούμε ότι η οικονομική σημασία του φαινομένου του πληθωρισμού βρίσκεται στην διαφορετική ταχύτητα ύψωσης των επιμέρους τιμών με αποτέλεσμα μετατοπίσεις του πραγματικού εισοδήματος μεταξύ των διαφόρων ομάδων.

Εστω ότι σε μια κλειστή οικονομία παράγονται δύο μόνο αγαθά:

A (καταναλωτικό) και B (κεφαλαιουχικό), και ότι η τιμή κατά κιλό του αγαθού A είναι 20 δρχ. Εάν οι τιμές των αγαθών αυξάνονται κατά 20% και τα ημερομίσθια τη μια φορά 10% και την άλλη 20%, τότε στην πρώτη περίπτωση ένας εργαζόμενος με ημερομίσθιο 300 δρχ. θα έχει απώλεια 1.25 κιλά αγαθού A ($300/20 = 15$, $330/24 = 13.75$) ενώ στην δεύτερη περίπτωση ($300/20 = 15$, $360/24 = 15$) η οικονομική του κατάσταση θα παραμείνει αμετάβλητη. Οι ανερχόμενες τιμές δεν αποτελούν έτσι αναγκαία ένδειξη του πληθωρισμού, γιατί αν και μεταβάλλονται οι τιμές, μεταβάλλονται και τα ημερομίσθια. Ο πληθωρισμός αντιστοιχεί σε μείωση της αγοραστικής δύναμης του χρήματος. Η αγοραστική δύναμη του χρήματος είναι το αντίστροφο μιας τιμής.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Εάν ο σίτος στοιχίζει 5 δρχ. το κιλό η αγοραστική δύναμη της 1 δραχμής σε όρους σίτου είναι $1/5$ κιλά. Μια μοναδική μείωση της αγοραστικής δύναμης του χρήματος δεν μπορεί να θεωρηθεί πληθωρισμός, απαιτείται μια συνεχής αύξηση των τιμών.

Οι πρώτες αυτές εννοιολογικές αποσαφηνίσεις μας οδηγούν σε δύο σημαντικά συμπεράσματα:

α) ότι η έννοια του πληθωρισμού είναι συνδεδεμένη με το γενικό επίπεδο τιμών αυτός ακριβώς είναι και ο λόγος που το βασικό ερώτημα της θεωρίας του πληθωρισμού αναφέρεται στους καθοριστικούς παράγοντες που επηρεάζουν το επίπεδο τιμών, παράγοντες οι οποίοι καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα και ποικίλλουν ανάλογα με τις διαφορετικές σχολές οικονομικής σκέψης.

Στην αρχική ποσοτική θεωρία κύριοι παράγοντες ήταν οι μεταβολές της ποσότητας του χρήματος, ενώ στη θεωρία του Μάρξ οι παράγοντες που επιδρούν στις τιμές είναι πολύπλευροι και συνδέονται με ολόκληρη την διάρθρωση του οικονομικού συστήματος, τη πορεία μεταμόρφωσης των εμπορευμάτων, το χαρακτήρα της παραγωγής και τον καταμερισμό της εργασίας.

β) ότι ο πληθωρισμός είναι φαινόμενο κατ' εξοχήν δυναμικό. Το πρόβλημα του ρυθμού της μεταβολής του γενικού επιπέδου τιμών είναι πρόβλημα διαχρονικό, και κατ' επέκταση ο πληθωρισμός πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο δυναμικής ανάλυσης.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Η δυναμική ανάλυση μπορεί να επιχειρηθεί με μακροοικονομικά υποδείγματα στα οποία περιλαμβάνονται μεταβλητές με διάφορες χρονολογήσεις.

1.3. ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

“Ο πληθωρισμός δεν είναι η μοναδική συνέπεια μιας μοναδικής αιτίας. Απορρέει από τη γενικότερη απορρύθμιση του οικονομικού και κοινωνικού συστήματος”.

Μπορούμε να πούμε ότι οι αιτίες που οδηγούν στον πληθωρισμό είναι πολλές και διάφορες, και υπάρχουν πολλές απόψεις και θεωρίες για τα αίτια του πληθωρισμού. Τα αίτια του πληθωρισμού διεθνώς είναι η τάση για πλήρη απασχόληση του εργατικού δυναμικού, τα ελλείμματα του δημοσίου και οι πιέσεις των ισχυρών συνδικάτων για αυξήσεις μισθών πέρα της παραγωγικότητας.

Γενικότερα, κατά την παραδοσιακή άποψη ο πληθωρισμός προκαλείται κυρίως από την αύξηση ζήτησης αγαθών ή κατά μια πρόσθετη εκδοχή όταν αυξάνει το κόστος παραγωγής τους ή όταν μονοπωλιακές καταστάσεις επιδιώκουν υψηλά κέρδη που εξασφαλίζονται με υψηλές τιμές.

Όταν ζητούνται περισσότερα αγαθά απ’ όσα παράγονται ή προσφέρονται οι τιμές ανεβαίνουν. Όταν επιβαρύνεται το κόστος παραγωγής επίσης αυξάνουν οι τιμές. Όσο πιο έντονος είναι ο πληθωρισμός τόσο οξύνονται τα

Από μια ομιλία του ΒΑΛΕΡΥ ΖΙΣΚΑΡ ΝΤ’ΕΣΤΑΙΝ στη Σορβώνη, παρμένο από το βιβλίο “Πληθωρισμός, πώς και γιατί;” του J. LECAILLON.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

προβλήματα που προκαλεί σ' όλους τους φορείς της οικονομικής δραστηριότητας: Επιχειρήσεις, νοικοκυριά και δημόσιο.

Οι αιτίες που προκαλούν τον πληθωρισμό ήταν και είναι αντικείμενο αναλύσεων πολλών οικονομολόγων. Οι σχετικές αναλύσεις μπορούν να διακριθούν σε τρεις κατηγορίες:

α) Η ζήτηση αγαθών θεωρείται η κύρια αιτία που προκαλεί πληθωρισμό και αυξανόμενη ξεπερνά την προσφορά αγαθών οπότε επενεργεί αυξητικά στις τιμές τους. Τη ζήτηση των αγαθών ενισχύουν:

- Το έλλειμμα του δημοσίου προϋπολογισμού
- Οι υπερεπενδύσεις
- Η αύξηση των εισοδημάτων, πέραν της παραγωγικότητάς των.
- Η επέκταση της τραπεζικής πίστης.

β) Το κόστος παραγωγής θεωρείται αίτιο και αποτέλεσμα της πληθωριστικής διαδικασίας.

Στην αύξηση του κόστους παραγωγής συντελούν:

- Η διαμόρφωση των μισθών σε συσχετισμό με την εξέλιξη της παραγωγικότητας. Εφ' όσον οι μισθοί αυξάνονται περισσότερο από την παραγωγικότητα δημιουργούν χρηματικά εισοδήματα χωρίς ανάλογη αύξηση της προσφοράς των αγαθών με αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών. Στην παραπάνω εξέλιξη συμβάλλουν και τα εργατικά συνδικάτα.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Οι αναλυτές του πληθωρισμού κόστους θεωρούν πρώτους ενόχους του πληθωρισμού τους εργαζόμενους και τα συνδικάτα τους. Αλλά διαπιστώνουν το αποτέλεσμα χωρίς ν' αναζητούν τα αίτια. Που οφείλεται δηλαδή η "μισθολογική" έκρηξη. Ασφαλώς στα "καταναλωτικά πρότυπα" των καπιταλιστικών χωρών που οι επιχειρήσεις προβάλλουν με χιονοστιβάδα διαφημιστικών μηνυμάτων. Τα "νοικοκυριά" συνέχεια επιδίδονται σε αναζήτηση εισοδημάτων για την ικανοποίηση αναγκών που όλο και διαφοροποιούνται. Συνεπώς οι αγώνες για υψηλότερους μισθούς που όμως δεν συνοδεύονται με αύξηση της παραγωγικότητας, είναι φυσικό αποτέλεσμα της λειτουργίας του συστήματος που πεπτουσία του αποτελεί ο χωρίς όρια καταναλωτισμός. Έτσι όμως γίνεται σπατάλη οικονομικών πόρων, διακόπτεται η οικονομική άνοδος και συνέχεια βαθαίνει το οικονομικό τέλμα συνοδευόμενο από πληθωρισμό.

- Τα κέρδη των επιχειρήσεων
- Κοινωνικές επιβαρύνσεις
- Φορολογικά βάρη.

γ) Είναι άλλο αίτιο του πληθωρισμού που μπορούμε να αναφέρουμε, είναι οι νομισματικές ("μονεταριστικές") αναλύσεις

Αυτές υποστηρίζουν (με διάφορες παραλλαγές) ότι ο πληθωρισμός οφείλεται στην ταχύτερη αύξηση της προσφοράς του χρήματος (μετρητού και λογιστικού) από την αύξηση της παραγωγής. Επισημαίνουν και την πληθωριστική επίδραση της αύξησης της ταχύτητας κυκλοφορίας του χρήματος.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Κατά τον "μονεταρισμό" η αύξηση της προσφοράς του χρήματος χωρίς ταυτόχρονη αύξηση της προσφοράς των αγαθών προκαλεί πληθωρισμό. ο πληθωρισμός όμως προκαλεί αύξηση της ταχύτητας κυκλοφορίας του χρήματος, γιατί η φθίνουσα αγοραστική δύναμη του χρήματος γίνεται αιτία να εγκαταλείπεται από τις οικονομικές μονάδες. Ο πληθωρισμός απαιτεί περισσότερα χρήματα για όλους.

Οι παραπάνω αναλύσεις έπαγαν να είναι αποτελεσματικές σε μεγάλο βαθμό από τότε που ο πληθωρισμός συνοδεύεται από οικονομική ύφεση (στασιμοπληθωρισμός).

Γενικά ο πληθωρισμός είναι διαρθρωτικό οικονομικό φαινόμενο που συνοδεύεται με τις αυξημένες απαιτήσεις για ευημερία και κατανάλωση πέρα από τις παραγωγικές δυνατότητες της οικονομίας.

Ο Τζ. Κ. Γκαλμπρέϊθ υποστηρίζει ότι η δυνατότητα των μεγάλων πολυεθνικών ολιγοπωλιακών επιχειρήσεων να επιβάλουν τις τιμές τους στην αγορά προκαλεί πληθωρισμό. Οι μεγάλες επιχειρήσεις δεν προσαρμόζονται πλέον στις συνθήκες της αγοράς, αλλά επιβάλλουν την πολιτική τους των τιμών. Η διεθνοποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων συμβάλλει στην μεταφορά του πληθωρισμού από χώρα σε χώρα. Ο πληθωρισμός ενισχύεται από την πτωτική ακαμψία των τιμών που οφείλεται:

i) Στην ολιγοπωλιακή δομή των αγορών, στην γιγάντωση των επιχειρήσεων που περιορίζουν σημαντικά τη λειτουργία του νόμου

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα
προσφοράς και ζήτησης με αποτέλεσμα να παρατηρείται πτωτική ακαμψία των τιμών.

ii) Στις τιμές των αγροτικών προϊόντων που προσδιορίζονται από τις δημόσιες αρχές και πάντοτε έχουν αυξητική τάση.

Η αναγκαιότητα μεγαλύτερων εσόδων των επιχειρήσεων για ανανέωση του παγίου κεφαλαίου, για έρευνα, για διαφήμιση, κλπ., τις ωθεί να αυξάνουν τις τιμές των προϊόντων που παράγουν. Αυτό συμβαίνει γιατί μειώθηκε η αποτελεσματικότητα του κεφαλαίου και η αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων δεν αρκεί για την ικανοποίηση των αναγκών τους.

Η κ. Μ. Νεγρεπόντη αφού αναγνωρίζει ότι τα αίτια του στασιμοπληθωρισμού που θα αναλυθεί σε άλλο κεφάλαιο δεν έχουν ακόμα διερευνηθεί αρκετά, υποστηρίζει ότι αυτός οφείλεται στα διάφορα αδιέξοδα που δημιουργεί στην εξέλιξή του το καπιταλιστικό σύστημα.

Τα αίτια του πληθωρισμού στην χώρα μας*1

Θεωρούμε ότι είναι σκόπιμο να αναφερθούμε στα ειδικότερα αίτια του πληθωρισμού στην χώρα μας.

Τα αίτια του πληθωρισμού από το 1955 στη χώρα μας είναι πολλά και δρουν μακροχρόνια και βραχυχρόνια. Τα μακροχρόνια αίτια έχουν άμεση σχέση με την διάρθρωση της οικονομίας.

Τέτοια είναι:

*1 Οικονομικός ταχυδρόμος φυλ. 25.3.82 σελ. 48-50 Συμεών Κεϊσογλου

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

α) Η ανεπάρκεια της βιομηχανικής υποδομής και η καθυστέρηση εκσυγχρονισμού ολοκλήρου του μεταποιητικού τομέα. Η παρατεταμένη στασιμότητα των επενδύσεων στον βιομηχανικό τομέα, αποτελεί ανασχετικό παράγοντα της παραγωγικότητας, της προόδου, της συμπίεσης του κόστους των βιομηχανικών προϊόντων. Η προσφορά βιομηχανικών προϊόντων δεν ικανοποιεί την εγχώρια ζήτηση με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο όγκος των αγαθών που εισάγονται κι έτσι να έχουμε και τον "εισαγόμενο πληθωρισμό". Η επενδυτική αποχή, εκτός από την μείωση του παραγωγικού δυναμικού της χώρας, προκαλεί και οικονομική ύφεση με αποτέλεσμα να ενισχύεται ο στασιμοπληθωρισμός. Θα πρέπει να τονισθεί και η αυθαιρεσία ορισμένων βιομηχανικών και εμπορικών επιχειρήσεων να αυξάνουν αυθαίρετα τις τιμές.²

β) Το μέγεθος του τριτογενούς τομέα που χαρακτηρίζεται από μεγάλη ανάπτυξη των διαμεσολαβητικών δραστηριοτήτων. Το πλήθος των διαμέσων συγκροτούν κυκλώματα που ελέγχουν μεγάλα τμήματα της αγοράς (κυρίως στα αγροτικά προϊόντα) επιβάλλουν αυξήσεις των τιμών και μεγαλώνει συνεχώς η διαφορά τιμών που εισπράττει ο παραγωγός και πληρώνει ο καταναλωτής.

Η πιστωτική πολιτική στον ιδιωτικό τομέα αποτελεί πληθωριστικό παράγοντα. Παρά τη γενναία χρηματοδότηση των βιομηχανικών μονάδων, η ροπή για επενδύσεις έμεινε σε χαμηλά επίπεδα με αποτέλεσμα να μην αυξάνεται η παραγωγικότητα της οικονομίας. Η παροχή μεγάλων πιστώσεων προκαλεί επίσης και αύξηση της ζήτησης των αγαθών με

² Α. Λάζαρος "οι βασικοί μοχλοί του πληθυσμού" σπμ 1 σελ. 18

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα
αποτελεσμα να έχουμε ένταση των πληθωριστικών πιέσεων. Η δε καθυστέρηση εξόφλησης των πιστώσεων από πολλές βιομηχανικές και εμπορικές επιχειρήσεις χειροτερεύει την κατάσταση.

Τα τελευταία χρόνια η συνολική προσφορά χρήματος αυξάνεται 20% ετήσια δηλαδή με ρυθμό τετραπλάσιο περίπου της πραγματικής αύξησης του εθνικού εισοδήματος. Παράλληλα αυξάνεται συνέχεια το έλλειμμα του δημοσίου προϋπολογισμού, ενώ η φοροδιαφυγή φαίνεται να είναι πολύ μεγάλη.

Οι δημόσιες δαπάνες και η δομή τους αποτελούν πληθωριστικούς παράγοντες γιατί:

α) Αυξάνονται συνέχεια οι καταναλωτικές δαπάνες του δημοσίου τομέα για επενδύσεις υποδομής.

Τον πληθωρισμό ενισχύει η συνεχής μείωση του ρόλου του δημοσίου τομέα για αποταμίευση και επενδύσεις και η αντίστοιχη αύξηση της ροπής του για κατανάλωση.

Τέλος θα μπορούσαμε να πούμε ότι και η επέκταση της νομισματικής κυκλοφορίας, η διόγκωση των καταναλωτικών δαπανών δρουν πληθωριστικά.

1.4. ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Ο πληθωρισμός μπορεί να ταξινομηθεί σε διάφορα είδη, σύμφωνα με τον Θανάση Καλαφάτη, ανάλογα με τον εννοιολογικό του καθορισμό. Βασικά

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

κριτήρια ταξινόμησης είναι: οι αιτίες που τον προκαλούν οι μορφές εκδήλωσης του, οι ρυθμοί εκτασής του, και οι φάσεις του οικονομικού κύκλου στον οποίο εκδηλώνονται τα πληθωριστικά φαινόμενα.

A. Με βάση τις αιτίες που τον προκαλούν διακρίνουμε κυρίως τον πληθωρισμό ζήτησης, πληθωρισμό κόστους, τον διαρθρωτικό, τον εισαγόμενο πληθωρισμό κ.α.

Οι σύγχρονες θεωρίες του πληθωρισμού δίνουν έμφαση στους παράγοντες της ζήτησης και της προσφοράς σαν κύρια αίτια του πληθωρισμού. Έτσι, οι δυο μεγαλύτερες κατηγορίες του πληθωρισμού είναι ο πληθωρισμός ζήτησης και ο πληθωρισμός κόστους, όπου θα δοθεί περισσότερη έμφαση.

Ο πληθωρισμός **ζήτησης** εκδηλώνεται όταν η συνολική πραγματική ζήτηση υπερβαίνει τη συνολική προσφορά αγαθών σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης δηλ. υπάρχει πλήρης εκμετάλλευση - αξιοποίηση όλων των παραγωγικών συντελεστών (κεφαλαίου, εργασίας, γης). Η συνολική ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες υπερβαίνει την παραγωγική ικανότητα της οικονομίας. Το γενικό επίπεδο των τιμών ανεβαίνει ως αποτέλεσμα της υπεροχής της ζήτησης και της προσπάθειας απόκτησης περισσότερων από αυτά που μπορούν να παραχθούν.

Τα αίτια της πλεονάζουσας ζήτησης είναι διάφορα, κυριότερο δε η μεγαλύτερη αύξηση της προσφοράς του χρήματος απ' αυτή που είναι αναγκαία για να απορροφήσει την παραγωγή. Έτσι το γενικό επίπεδο τιμών

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

εξαρτάται από την ποσότητα του χρήματος που βρίσκεται στην διάθεση της οικονομίας και από την ταχύτητα κυκλοφορίας του.

Εάν η ποσότητα του χρήματος αυξηθεί κατά ένα ποσοστό, το επίπεδο τιμών αυξάνεται κατά την ίδια αναλογία αν η ταχύτητα κυκλοφορίας του χρήματος παραμένει σταθερή και σταθερός επίσης ο όγκος των εμπορευμάτων.

Ο πληθωρισμός **κόστους** είναι αποτέλεσμα της πίεσης του αυξανόμενου κόστους πάνω στο επίπεδο των τιμών. Στο κόστος παραγωγής αγαθών περιέχεται ένας μεγάλος αριθμός κονδυλίων, τα κυριότερα εκ των οποίων είναι:

- δαπάνες για μισθούς
- δαπάνες για πρώτες ύλες κλπ.
- δαπάνες για την αμοιβή του επιχειρηματία (κέρδος).

Ανάλογα με εκείνο από τα στοιχεία του κόστους που επιδρά κάθε φορά πάνω στις τιμές, γίνεται λόγος για πληθωρισμό μισθών, κέρδους ή λοιπών στοιχείων κόστους.

Ο πληθωρισμός μισθών εκδηλώνεται με μια αύξηση των μισθών η οποία υπερβαίνει την αύξηση της οριακής παραγωγικότητας της οικονομίας. Με τον όρο πληθωρισμός κερδών εννοούμε τις προσπάθειες των επιχειρηματιών να επιτύχουν αύξηση των κερδών τους με την αύξηση των τιμών. Η συμπεριφορά αυτή χαρακτηρίζει κυρίως τις μεγάλες επιχειρήσεις με μονοπωλιακή δύναμη που μπορούν να επιχειρούν αυτόβουλα αυξήσεις στις τιμές των αγαθών.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Εισαγόμενος είναι ο πληθωρισμός που οφείλεται στις μεταβολές των τιμών των προϊόντων και υπηρεσιών που εισάγονται σε μια χώρα από άλλες με τους μηχανισμούς του διεθνούς εμπορίου. Οι κυριότεροι παράγοντες που είναι υπεύθυνοι για τον εισαγόμενο πληθωρισμό είναι:

α) Η διαμόρφωση της διεθνούς σχέσης τιμών. Πληθωριστικές επιδράσεις ασκούν οι αυξομειώσεις της τιμής του συναλλάγματος. Μια υποτίμηση π.χ. του συναλλάγματος μιας χώρας των εισαγόμενων της αγαθών εφ' όσον οι τιμές των χωρών που εξάγουν παρουσιάζουν αύξηση σε σχέση με την χώρα αυτή.

β) Η αύξηση του κόστους των εισαγόμενων αγαθών. Έχει γίνει σημαντικός παράγοντας λόγω των συνεχών αυξήσεων των τιμών των εισαγόμενων πρώτων υλών και ιδιαίτερα της τιμής του πετρελαίου. Οι πληθωριστικές τάσεις αυτών των αυξήσεων είναι έντονες σε ορισμένες χώρες λόγω της μεγάλης σημασίας του πετρελαίου σαν βασική πρώτη ύλη για πολλές βιομηχανίες, την δυσκολία υποκαταστάσής του και της μονοπωλιακής θέσης των πετρελαιοπαραγωγών.

Ο **διαρθρωτικός** πληθωρισμός προκύπτει στις περιπτώσεις εκείνες που σημειώνεται αύξηση της ζήτησης για το προϊόν ενός κλάδου, ενώ μειώνεται ταυτόχρονα κατά το ίδιο ποσό η ζήτηση ενός άλλου κλάδου. Αποτέλεσμα των κινήσεων αυτών είναι μια αύξηση των τιμών στον πρώτο κλάδο, χωρίς όμως να επέλθει ισοδύναμη μείωση των τιμών στον δεύτερο κλάδο.

Β. Με βάση τις μορφές που εκδηλώνεται διακρίνουμε κυρίως τον ανοικτό και συμπιεσμένο πληθωρισμό.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Στον **ανοικτό** πληθωρισμό οι τιμές αυξάνονται ελεύθερα, ενώ στον **συμπιεσμένο** επιβάλλονται διάφορα είδη ελέγχων των τιμών. Αυτός αποτελεί μια εξαιρετική περίπτωση όπου μιλάμε για πληθωρισμό έστω και αν οι τιμές παραμένουν σταθερές. Στην συγκεκριμένη περίπτωση η πληθωριστική κατάσταση στην αγορά εκδηλώνεται με την μορφή ελλείμματος των αγαθών, ενώ οι τιμές καθιλώνονται από την κρατική πολιτική στο επίπεδο χαμηλότερο από εκείνο που θα σχηματιζόταν με την ελεύθερη λειτουργία του νόμου της προσφοράς και ζήτησης. Έτσι αναπτύσσεται η μαύρη αγορά.

Γ. Με βάση τους ρυθμούς έκτασης του διακρίνεται κυρίως σε καλπάζοντα (υπερπληθωρισμός) και σε συρόμενο (ή έρπων).

Υπερπληθωρισμός παρατηρείται όταν οι τιμές αυξάνονται με μεγάλη ταχύτητα και προβλέπεται συνέχιση αυτής της ανατίμησης, κάθε έλεγχος είναι αδύνατος και η αξία του χρήματος φθίνει με τέτοιο ρυθμό, ώστε παρουσιάζεται ανάγκη ενός νέου νομίσματος. Τέτοιου είδους πληθωρισμοί συνβηκαν μετά τους δύο παγκόσμιους πολέμους στη Γερμανία, Αυστρία, Πολωνία και Ρωσία (1920 - 23) καθώς στην Ουγγαρία, Ρουμανία, Ελλάδα και Κίνα μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τα τελευταία χρόνια ισχυρός πληθωρισμός έπληξε τη Χιλή, Αργεντινή, Βραζιλία και άλλες περιοχές της Λατινικής Αμερικής.

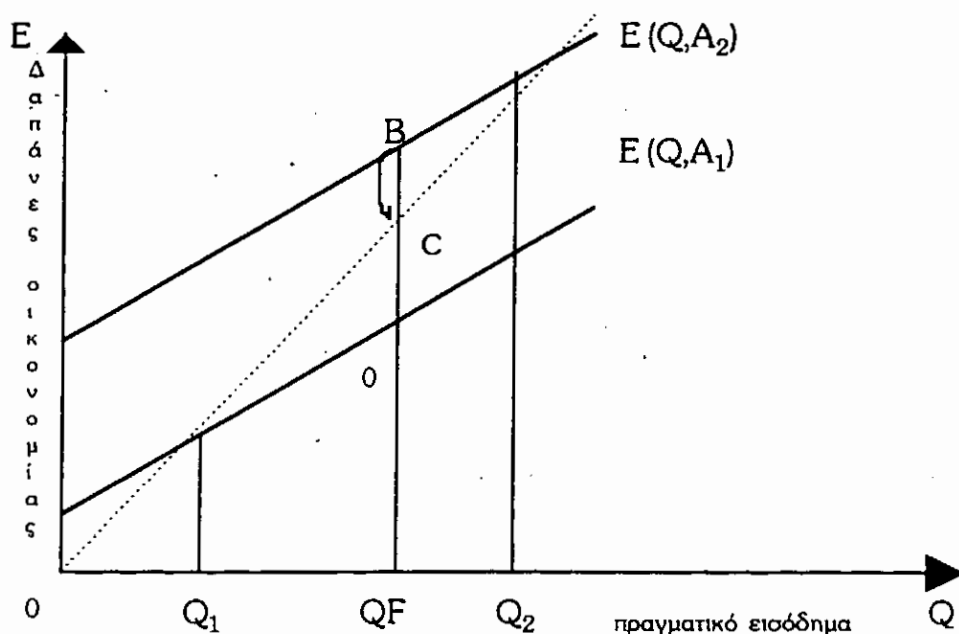
Όταν παρατηρείται μια αύξηση του γενικού επιπέδου τιμών, με ρυθμούς υψηλότερους από τους συνηθισμένους αλλά όχι σε σημεία που να

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα προκαλούν την ανάγκη δραστηρικής παρέμβασης από τις κεντρικές αρχές, τότε έχουμε **συρόμενο** ή αλλιώς **έρπων** πληθωρισμό.

Δ. Με βάση τις φάσεις του οικονομικού κύκλου ο πληθωρισμός διακρίνεται κυρίως σε πληθωρισμό κατά την περίοδο της οικονομικής ανάπτυξης και σε πληθωρισμό κατά την περίοδο της ύφεσης.

1.5. ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΟ - ΚΕΝΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Όπως αναφέραμε παραπάνω, οι παράγοντες της προσφοράς και της ζήτησης θεωρούνται ως οι κυριότερες αιτίες του πληθωρισμού. Με το παρακάτω διάγραμμα θα κατανοήσουμε καλύτερα το πρόβλημα αυτό.

Από το βιβλίο του Παν. Καρλίρα "Θεωρία ανεργίας και πληθωρισμού"

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Στο διάγραμμα αυτό έχουμε στον οριζόντιο άξονα το πραγματικό συνολικό εισόδημα, και στον κάθετο άξονα το ύψος της συνολικής δαπάνης της οικονομίας σε σταθερές τιμές. Υποθέτουμε ότι το ύψος της πραγματικής συνολικής δαπάνης προσδιορίζεται από το πραγματικό εισόδημα καθώς και από ορισμένα στοιχεία δαπανών (A) που εκφράζουν τις δαπάνες για επενδύσεις, του δημοσίου τομέα, και τις καθαρές εξαγωγές. Στο σημείο QF το εθνικό προϊόν, αντιστοιχεί στην πλήρη απασχόληση.

Εάν υποθέσουμε τώρα ότι τα αυτόνομα στοιχεία της συνολικής δαπάνης είναι A_2 , τότε έχουμε ένα θεωρητικό σημείο μακροοικονομικής ισορροπίας στο επίπεδο προϊόντος Q_2 , το οποίο όμως δεν είναι πραγματοποιήσιμο αφού υποθέσαμε ότι η οικονομία δεν μπορεί να παράγει περισσότερο από το QF. Έχουμε δηλαδή μια κατάσταση υπερβάλλουσας ζήτησης ($Q_2 > OF$) που συνεπάγεται αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών. Η διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στο επίπεδο συνολικής δαπάνης και παραγωγής στο σημείο πλήρους απασχόλησης, δηλαδή η απόσταση BC, είναι γνωστή σαν **“πληθωριστικό κενό”**. Το κενό αυτό εκφράζει την έκταση της μείωσης της συνολικής δαπάνης που απαιτείται για να εξαφανιστεί η κατάσταση υπερβάλλουσας ζήτησης, δηλαδή να μειωθεί το επίπεδο προϊόντος παραγωγής από Q_2 στο OF, και για να εκλείψει έτσι ο λόγος που ωθεί το γενικό επίπεδο των τιμών προς τα πάνω.

Στο ίδιο διάγραμμα παρουσιάζεται η καμπύλη συνολικής δαπάνης $E(Q, A_1)$ η οποία προσδιορίζει ένα σημείο θεωρητικής ισορροπίας Q_1 , μικρότερο απ' το προϊόν πλήρους απασχόλησης. Η απόσταση CD είναι γνωστή σαν **“αντιπληθωριστικό κενό”**, γιατί εκφράζει την αύξηση της αυτόνομης

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

δαπάνης που απαιτείται για την εξαφάνιση της διαφοράς Q_1-Q_F . Η διαφορά αυτή εκφράζει μια κατάσταση υπερβάλλουσας προσφοράς ή ελλειμματικής ζήτησης, η οποία προκαλεί πτώση στο γενικό επίπεδο τιμών. Επειδή το επίπεδο Q_1 είναι χαμηλότερο απ' αυτό που αντιστοιχεί στην πλήρη απασχόληση, θα υπάρχει ένα ποσοστό ανεργίας του εργατικού δυναμικού ανάλογα με την απόσταση Q_1-Q_F .

Έτσι, η απόσταση CD είναι σωστότερο να αποκαλείται **"κενό ανεργίας"**, αφού εκφράζει την αναγκαία αύξηση της δαπάνης για να αποκατασταθεί ένα επίπεδο εισοδήματος και παραγωγής το οποίο θα συνεπάγεται πλήρη απασχόληση.

1.6. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

"Δεν υπάρχει πιο ευφυής και πιο σίγουρη μέθοδος για την ανατροπή των κοινωνικών δεσμών, από την υποβάθμιση της αξίας του χρήματος".

Η σχέση ανάμεσα στον αυξανόμενο πληθωρισμό και τα κοινωνικά ήθη αποτελεί και το βασικό πρόβλημα στον αγώνα εναντίον των αυξήσεων των τιμών.

Είναι άραγε πραγματικά αναγκαίο να σταματήσει αυτή η αύξηση; Οι επιπτώσεις της είναι τόσο δραματικές, που να δικαιολογούν την προσφυγή σε δρακόντεια μέτρα; Να ένα ερώτημα, που πρέπει να μας προβληματίσει.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Όπως κάθε κοινωνικό φαινόμενο, η άνοδος των τιμών δε μπορεί ν' απομονωθεί και να μελετηθεί στο εργαστήριο. Δεν είναι επομένως ποτέ βέβαιο ότι κάτι που συνέβη σε περίοδο πληθωρισμού (διαφυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό, αλλαγή της κυβερνητικής πλειοψηφίας, μεγάλες απεργίες) αποτελεί άμεση συνέπεια του ίδιου του πληθωρισμού. Ακόμα λιγότερο είναι βέβαιο, ότι ένας πληθωρισμός που θα εκδηλωθεί στο μέλλον θα έχει τις ίδιες αιτίες και θα οδηγήσει στα ίδια αποτελέσματα μ' ένα προηγούμενο πληθωρισμό. Η αποτελεσματικότερη οργάνωση των κυριότερων κοινωνικών ομάδων, που θα περιορίζαν τις πιθανότητες "αγρίων", δηλαδή εκτός ελέγχου διεκδικήσεων, η αλλαγή των πολιτικών δεσμών ή των κομμάτων που βρίσκονται στην εξουσία, η μεταβολή των διεθνών συγκυριών, η ενίσχυση ή αποδυνάμωση της οικονομικής ισχύος της χώρας είναι συνθήκες που αρκούν για να μεταβάλουν τη μορφή και τις συνέπειες της αύξησης των τιμών.

Η άποψη που επικρατεί και η οποία βασικά είναι απόρροια των μεγάλων πληθωριστικών κρίσεων, που ξεσπούν σε περιόδους πολέμων και συνεχίζονται στην εποχή της μεταπολεμικής ανορθώσεως, που ακολουθεί, αποδίδει στην άνοδο των τιμών αρνητικές συνέπειες. Ο πληθωρισμός - λέει η άποψη αυτή - καταστρέφει τη λειτουργία της οικονομίας, υποβιβάζει το επίπεδο ζωής των πολιτών, οδηγεί σε κρίση και ανεργία, μεταφέρει το εισόδημα από τους φτωχούς στους πλούσιους, μειώνει την αγοραστική δύναμη των μισθών, υποχρεώνει τους εισοδηματίες και τους αποταμιευτές σε ανέχεια.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Η πείρα όμως έχει αποδείξει ότι στο σύγχρονο κόσμο η αλήθεια για τις επιπτώσεις του πληθωρισμού, είτε στην παραγωγή, είτε στην κατανομή των εισοδημάτων και του πλούτου, δεν είναι τόσο ξεκάθαρη. Ωστόσο, θα προσπαθήσουμε να δούμε τις συνέπειες του πληθωρισμού.

1. Οι συνέπειες στην παραγωγή

Κάθε χρόνο, η οικονομική δραστηριότητα, έχει ως αποτέλεσμα την παραγωγή ενός συνόλου αγαθών και υπηρεσιών, που αποκαλείται εθνικό προϊόν. Όσο μεγαλώνει η ποσότητα της παραγωγής, τόσο βελτιώνεται το μέσο επίπεδο ζωής του πληθυσμού της χώρας. Το πρόβλημα είναι αν σε περιόδους πληθωρισμού το σύνολο της παραγωγής αυξάνεται ή μειώνεται.

• Ο υπερπληθωρισμός οδηγεί στην κερδοσκοπία και καταλήγει στην οικονομική κρίση

Η απαισιόδοξη άποψη βασίζεται κυρίως στις περιπτώσεις υπερπληθωρισμού, που εμφανίστηκαν στην Κεντρική Ευρώπη μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο ή σε μερικές χώρες της Λατινικής Αμερικής. Όταν η αξία του χρήματος υποβαθμίζεται ραγδαία, η πραγματοποίηση συναλλαγών σε ισότιμη βάση γίνεται αδύνατη. Δεν υπάρχει εγγύηση για την τιμή παραδόσεως κανενός προϊόντος και το ποσό που εισπράττει ο παραγωγός δεν του επιτρέπει συνήθως να προχωρήσει σε νέα παραγωγή. Έτσι η οικονομία αδρανεί.

Σε τέτοιες περιόδους, είναι προτιμότερη η δημιουργία εμπορευματικών αποθεμάτων και όχι πραγματικών. Η κερδοσκοπία, όπως είναι η

J. LECAILLON "Πληθωρισμός πώς και γιατί;" σελ. 45-58.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

συσσώρευση πρώτων υλών και η αποθήκευση προϊόντων, αποδίδει περισσότερο από τη διαδικασία παραγωγής. Αλλά οι συνθήκες αυτές είναι συνήθως πολύ σπάνιες, για να χρησιμεύσουν ως σημείο αναφοράς. Μπορούμε όμως να υποστηρίξουμε πολύ σπάνιες για να χρησιμεύσουν ως σημείο αναφοράς. Μπορούμε όμως να υποστηρίξουμε ότι, όταν η άνοδος των τιμών επιταχύνεται, χωρίς να φτάνει σε καταστροφικούς ρυθμούς, δηλαδή αν είναι της τάξεως του 15 έως 20% τον χρόνο, η συμπεριφορά των πωλητών και αγοραστών μεταβάλλεται γιατί η κοινή γνώμη χάνει την εμπιστοσύνη της στο χρήμα. Η φροντίδα εξασφάλισεως από μελλοντικές αυξήσεις γενικεύει τα προστατευτικά μέτρα. Παραγωγοί και έμποροι συσσωρεύουν αποθέματα πρώτων υλών και τελικών προϊόντων, ενώ οι καταναλωτές επισπεύδουν τις αγορές τους.

Για ένα διάστημα, η τεράστια αυτή ζήτηση προϊόντων συνοδεύεται από πολλαπλασιασμό των δαπανών, που ενθαρρύνει την παραγωγή και τροφοδοτεί την άνοδο των τιμών. Αλλά, η συσσώρευση αποθεμάτων για μελλοντική κατανάλωση ή με την ελπίδα πωλήσεων σε υψηλότερες τιμές, δε μπορεί να διαρκέσει. Κάποια στιγμή, η φρενίτις των δαπανών και της συσσώρευσης θα σταματήσει, οι πωλήσεις των επιχειρήσεων θα πέσουν κατακόρυφα και θ' ακολουθήσει οικονομική κρίση και ανεργία.

Η εξέλιξη αυτή είναι εύλογη. Το φαινόμενο παρουσιάστηκε τον 19ο αι. και στις αρχές του 20ου αι. στις βιομηχανικές χώρες. Σήμερα είναι σπανιότερο, επειδή οι κυβερνήσεις, που διαθέτουν αρκετά όπλα καταστολής του πληθωρισμού, είναι σε θέση να σταματήσουν ευκολότερα την ανεργία.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, παρά τη συνεχή άνοδο των τιμών, δεν παρατηρήθηκε ποτέ σημαντική ύφεση της οικονομικής δραστηριότητας.

Πρέπει πάντως να προσδέσουμε στο σημείο αυτό, ότι ένας ταχύτερος ρυθμός πληθωρισμού απ' αυτόν που παρατηρείται τα τελευταία 20 χρόνια, είναι πιθανό ν' αποδαρρύνει την αποταμίευση προς όφελος της άμεσης κατανάλωσης και να δημιουργήσει προβλήματα στη χρηματοδότηση των επενδύσεων. Σ' αυτή την περίπτωση, οι ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης θα περιοριστούν.

- **Το εξωτερικό έλλειμμα κλείνει την πόρτα στις προμήθειες πρώτων υλών και απειλεί την οικονομία με ασφυξία.**

Στη σημερινή εποχή, το κυριότερο πρόβλημα που δημιουργεί ο πληθωρισμός είναι διεθνούς εμβέλειας.

Τα σύγχρονα κράτη έχουν υφάνει ένα πολύπλοκο δίκτυο συναλλαγών, που ενίσχυσε προοδευτικά την αλληλεξάρτησή τους. Το καθένα εξαρτάται από τα υπόλοιπα ως προς ένα μέρος των προμηθειών του σε πρώτες ύλες και τελικά προϊόντα. Για να πληρώσει αυτές τις προμήθειες, πρέπει να εξάγει στις προμηθεύτριες χώρες ικανή ποσότητα αγαθών και υπηρεσιών.

Η αλληλεξάρτηση αυτή δημιουργεί σε κάθε χώρα μια υποχρέωση: να διατηρήσει το ρυθμό ανόδου των τιμών στα επιτρεπόμενα από τις εξαγωγές όρια. Όπως λέει ο λαός: *"Πρέπει να φέρεσαι εξυπνότερα από τους γειτονές σου..."* Γιατί αν οι τιμές σε μια χώρα ανεβουν πολύ γρηγορότερα από τα ανταγωνιστικά, αν δηλαδή τα προϊόντα της είναι πολύ ακριβά στο εξωτερικό, οι εξαγωγές της θα μειωθούν θα πουλήσει λιγότερα αυτοκίνητα,

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

θα δεχτεί λιγότερους τουρίστες, η εξαγωγική της δραστηριότητα θα περιοριστεί και είναι πιθανό να σημειωθεί ανεργία.

Αλλά το σημαντικότερο είναι ότι θα μειωθούν τα αποθέματα σε συνάλλαγμα και κατά συνέπεια οι δυνατότητες για τη λειτουργία της βιομηχανίας. Η εθνική οικονομία θα απειληθεί τότε με ασφυξία. Γι' αυτό το λόγο, προκαλεί σοβαρές ανησυχίες η σύγχρονη κρίση του πετρελαίου. Οι χώρες της Δύσης δε διαθέτουν τα απαραίτητα αποθέματα συναλλάγματος για την αγορά πετρελαίου στις σημερινές του τιμές. Δε μπορούν επιπλέον ν' αποκτήσουν συνάλλαγμα, αυξάνοντας τις εξαγωγές τους, γιατί οι περισσότερες πετρελαιοπαραγωγές χώρες δεν έχουν σημαντικές ανάγκες για προϊόντα της δυτικής βιομηχανίας. Ελλείπει δολλαρίων και επομένως ενεργείας, ορισμένες δυτικές χώρες αντιμετωπίζουν ύφεση της οικονομικής τους δραστηριότητας.

Υπογραμμίζουμε, ότι η προοπτική αυτή δεν αφήνει βέβαια αδιάφορες και τις πετρελαιοπαραγωγές χώρες, των οποίων τα εισοδήματα θα υποστούν τις συνέπειες της κρίσεως των βιομηχανικών χωρών. Υπάρχει λοιπόν κοινό συμφέρον στην αναζήτηση τρόπων αποφυγής της κρίσεως.

2. Οι συνέπειες στα εισοδήματα

Αν η άνοδος των τιμών αποδιοργανώνει με βεβαιότητα την παραγωγή μόνο σε περίοδο υπερπληθωρισμού, γεγονός είναι πάντως ότι διαφοροποιεί την κατανομή της ίδιας της παραγωγής, δηλαδή τη διανομή των εισοδημάτων μεταξύ των ατόμων και των κοινωνικών ομάδων. Αλλά, η

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

ανακατανομή αυτή δεν έχει συνήθως τις συνέπειες που πιστεύει η κοινή γνώμη.

Μπορούμε να πούμε γενικά, ότι ο πληθωρισμός προκαλεί ανακατανομή των εισοδημάτων και της αγοραστικής δύναμης σε βάρος όλων εκείνων, που τα εισοδήματά τους αυξάνουν με βραδύτερο ρυθμό από τις τιμές και σε όφελος εκείνων, που τα εισοδήματά τους αυξάνουν γρηγορότερα από τις τιμές.

- **Οι κάτοχοι σταθερών εισοδημάτων είναι τα πρώτα θύματα του πληθωρισμού.**

Είναι αυτονόητο ότι η ονομαστική αξία των εισοδημάτων δεν ακολουθεί αυτόματα την άνοδο των τιμών. Οι συντάξεις, οι τόκοι των δανείων, τα ενοίκια και όλες οι σταθερές πληρωμές, με συμβόλαιο ή δια λόγου, μένουν στάσιμες, αν δεν περιλαμβάνουν ρήτρα τιμαριθμικής αύξησης, όπως συνήθως συμβαίνει. Με άλλα λόγια, ο πληθωρισμός πλήττει όλους όσους ζουν από σχετικά σταθερά εισοδήματα, νέους ή γέροντες, πλούσιους ή φτωχούς, κατοίκους της υπαίθρου ή των πόλεων. Αλλά, είναι φυσικό, οι ηλικιωμένοι, που δεν εργάζονται πλέον και ζουν από τη σύνταξη, τις αποταμιεύσεις τους ή νοικιάζοντας ένα διαμέρισμα, να δίδονται περισσότερο, όπως και εκείνοι που συντηρούν οικογένειες.

- **Τα συνδικαλιστικά σωματεία υποστηρίζουν αποτελεσματικά τους μισθωτούς**

Είναι δυσκολότερο να προσδιοριστούν με ακρίβεια οι επιπτώσεις του πληθωρισμού στις υπόλοιπες κοινωνικές ομάδες. Λέγεται ότι οι μισθωτοί

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

βρίσκονται συνήδως σε μειονεκτική θέση, ενώ εκείνοι που πουλάνε αγαθά και υπηρεσίες, των οποίων οι τιμές αυξάνονται αυτόματα, βγαίνουν πάντα κερδισμένοι. *“Οι μισθοί, συνηθίζει να λέει ο κόσμος, ανεβαίνουν από τη σκάλα, ενώ οι τιμές από το ασανσέρ”.*

Οι σημερινές συνθήκες όμως είναι διαφορετικές από την εποχή της ανέχειας, των περιορισμών στην κατανάλωση και της μαύρης αγοράς, τότε που επιχειρήσεις, έμποροι και αγρότες ήταν οι πρώτες κοινωνικές ομάδες που αύξαναν το μερίδιό τους στο κοινωνικό εισόδημα.

Στις δυτικές οικονομίες της σχετικής αφθονίας, και πιο συγκεκριμένα στις ευρωπαϊκές χώρες, τα συνδικάτα συναγωνίζονται το τελευταίο τέταρτο του αιώνα, τις υπόλοιπες επαγγελματικές οργανώσεις στην προάσπιση των συμφερόντων των μελών τους.

• Οι αποστάσεις μεταξύ των αποδοχών μπορούν να περιοριστούν

Αυτό δε σημαίνει ότι το εισόδημα όλων των κατηγοριών μισθωτών, όπως και όλων των κατηγοριών ελεύθερων επαγγελματιών, ανεβαίνει με τον ίδιο ρυθμό. Όταν εκτείνεται ο ρυθμός ανόδου των τιμών, **το κράτος επεμβαίνει** και ασκεί πιέσεις για λιτότητα, θέλοντας ανώτατο όριο για τις αυξήσεις των μισθών, τόσο στο δημόσιο, όσο και στον εθνικοποιημένο τομέα της οικονομίας. Στις περιόδους αυτές, οι αποδοχές στο δημόσιο τομέα μένουν πίσω, σε σχέση με τον ιδιωτικό. Παράλληλα, για λόγους κοινωνικής πολιτικής, δίνεται προτεραιότητα στις αυξήσεις των χαμηλόμισθων και έτσι μικραίνει η απόσταση με τις αποδοχές των στελεχών. Επίσης, οι αγροτικές οργανώσεις υποστηρίζουν ότι οι δύσκαμπτες διαδικασίες προσαρμογής των

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

τιμών των αγροτικών προϊόντων στις ευρωπαϊκές, δημιουργεί καθυστέρηση στις αυξήσεις, σε βάρος τους.

Ο πληθωρισμός λοιπόν δεν αφήνει αμετάβλητες τις συνθήκες ζωής των διαφόρων κοινωνικών ομάδων. Αλλά, δεν είναι βέβαιο ότι οι μεταβολές αυτές οδηγούν υποχρεωτικά σε διεύρυνση της γενικής ανισότητας των εισοδημάτων. Παρά τις ανατιμήσεις, η ανισότητα των εισοδημάτων στις χώρες της Ευρώπης έχει την τάση να μειώνεται τα τελευταία 10 χρόνια.

Είναι πάντως αλήθεια, ότι η άνοδος του κόστους ζωής γίνεται περισσότερο αισθητή σε όσους έχουν περιορισμένα εισοδήματα απ' όπi στους πλουσιότερους. Δημιουργεί αίσθημα ανασφάλειας και απειλής της επιβιώσεως και συμβάλλει στην όξυνση των κοινωνικών εντάσεων.

3. Οι συνέπειες στις περιουσίες

Ο πληθωρισμός δεν επιδρά μόνο στην κατανομή του εισοδήματος, αλλά και του σωρευμένου πλούτου.

• Οι χρεώστες ευνοούνται, οι πιστωτές βλάπτονται

Είναι δεδομένο ότι οι πιστωτές, όπως και όλοι όσοι διαθέτουν αγαθά που η αξία τους αυξάνει με αργό ρυθμό, βλάπτονται από τις ανατιμήσεις. Ευνοούνται οι χρεώστες και όλοι όσων τα εισοδήματα έχουν σημαντική υπεραξία. Ο χρεώστης που δανείστηκε ποσό 1.000 δρχ. και το εξοφλεί όταν οι τιμές έχουν διπλασιαστεί, επιστρέφει τελικά στον πιστωτή του το μισό της αγοραστικής δύναμης του χιλιάρικου. Στην πράξη, ο πληθωρισμός μεταθέτει 500 δρχ. από τον πιστωτή στον οφειλέτη. Αυτό ισχύει πάντα, εκτός αν το χρέος έχει συνδεθεί με τον τιμάριθμο ή αν το ύψος του τόκου του δανείου

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

είναι αρκετά υψηλό, ώστε να καλύπτει την υποτίμηση του νομίσματος (δηλ. αν το ύψος του τόκου είναι τουλάχιστον ίσο με το ποσοστό αύξησης των τιμών).

• Οι επιχειρήσεις και το κράτος πλεονεκτούν

Στο σύνολό τους, τα νοικοκυριά, όλων των κατηγοριών, είναι στην ουσία πιστωτές. Το σύνολο των αποταμιεύσεών τους ξεπερνά το σύνολο των χρεών τους, σε τρόπο που είναι σε θέση να δανείζουν τις επιχειρήσεις ή το κράτος, αγοράζοντας μετοχές ή ομολογίες, ή ακόμα τοποθετώντας για ένα διάστημα τα χρήματά τους στις τράπεζες. Αυτές χρησιμοποιούν τις καταθέσεις των αποταμιευτών για τη χρηματοδότηση διαφόρων επενδύσεων.

Αντίθετα, οι επιχειρήσεις είναι στην ουσία χρεώστες. Οι οικονομικές τους ανάγκες για νέες επενδύσεις σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό ξεπερνούν τα ποσοστά κέρδους, τα οποία επανεπενδύουν αμέσως. Επίσης, εκδίδουν δάνεια μέσω των Τραπεζών, στα οποία εγγράφονται ιδιώτες. Μπορούμε λοιπόν να καταλήξουμε στη διαπίστωση ότι ο πληθωρισμός μεταθέτει πλούτο από τα νοικοκυριά, που είναι πιστωτές, στις επιχειρήσεις, που είναι χρεώστες.

Ο πληθωρισμός ευνοεί επίσης το κράτος και τους δημόσιους οργανισμούς, όταν έχουν χρεωθεί σημαντικά ποσά. Αλλά, το κράτος δεν αποτελεί ξεχωριστή ενότητα. Οι πόροι προέρχονται από τις εισφορές των φορολογούμενων. Έτσι, η άνοδος των τιμών προκαλεί και στην περίπτωση αυτή ανακατανομή του πλούτου από τους αποταμιευτές που εγγράφονται

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

στα δημόσια δάνεια προς τις διάφορες κατηγορίες φορολογουμένων. Είναι αλήθεια ότι, παράλληλα, ο πληθωρισμός πολλαπλασιάζει τα φορολογικά έσοδα, άμεσους ή έμμεσους φόρους, σε τρόπο ώστε αυτοί που τελικά ευνοούνται να είναι όσοι επωφελούνται από τις πρόσθετες δημόσιες δαπάνες. Συνολικά, οι ανακατατάξεις είναι τόσες, ώστε το τελικό αποτέλεσμα πιθανόν να μην είναι σημαντικό. Αλλά, ούτε αυτό μπορούμε να το πούμε με βεβαιότητα.

• **Ο πληθωρισμός οφελεί τους νέους και τα μεσαία κοινωνικά στρώματα**

Αν κάνουμε διάκριση ανάμεσα στις διάφορες κατηγορίες νοικοκυριών, καταλήγουμε σε επιμέρους παρατηρήσεις. Ορισμένα νοικοκυριά που αγοράζουν ακίνητα ή άλλα αγαθά με μακροπρόθεσμες πιστώσεις, χρεώνονται και ο πληθωρισμός ελαφρύνει τελικά το χρέος τους. Απ' αυτή την άποψη, η πείρα έχει αποδείξει ότι τα μεσαία νοικοκυριά επωφελούνται περισσότερο από τα φτωχότερα ή πλουσιότερα.

Τα πρώτα συνάπτουν συνήθως περιορισμένα μακροπρόθεσμα δάνεια και διατηρούν τις λίγες οικονομίες τους σε ρευστό. Τα δεύτερα, έχουν και αυτά συνήθως σχετικά λίγα χρέη και επενδύουν ένα όχι ασήμαντο μέρος του πλούτου τους σε κινητή περιουσία (συνήθως μετοχές ή ομολογίες). Και τα μεν και τα δε, απειλούνται αμεσότερα από την ταχεία άνοδο των τιμών, από τα μεσαία νοικοκυριά, που συνήθως χρεώνονται, είτε για ν' αποκτήσουν τίτλους ιδιοκτησίας, είτε επειδή αγοράζουν αγαθά με πίστωση.

J. LECAILLON "Πληθωρισμός πώς και γιατί" σελ. 52-54

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Κατά τον ίδιο τρόπο, οι ηλικιωμένοι πλήττονται περισσότερο απ' ότι οι νέοι, γιατί οι πρώτοι συνήθως έχουν αποταμιεύσεις και οι δεύτεροι χρέη.

Τέλος, σημασία έχει η μορφή με την οποία διατηρείται ο πλούτος. Για πολλά χρόνια, οι ιδιοκτήτες τίτλων σταθερού εισοδήματος και οι κάτοχοι χρυσού έβλεπαν την αξία του πλούτου τους να μειώνεται, ενώ οι κάτοχοι μετοχών τις παρακολουθούσαν να συνοδεύουν τις τιμές στον ανοδικό δρόμο τους. Τα τελευταία χρόνια η κατάσταση άλλαξε εντελώς. Από το τέλος του 1972 ως το τέλος του 1974, η αξία των τίτλων έπεσε κατά 30% στο Χρημαστήριο του Παρισιού, ενώ οι τιμές αυξήθηκαν κατά 25%. Στην ίδια περίοδο, η αξία του χρυσού υπερτριπλασιάστηκε. Όσο για τα οικόπεδα και τα άλλα ακίνητα, στις μεγάλες πόλεις απέκτησαν τεράστια υπεραξία.

Ο πληθωρισμός λοιπόν δεν αφήνει αδιάφορη την πλειοψηφία των διαφόρων κοινωνικών ομάδων. Αλλά, νικητές και χαμένοι δεν είναι πάντα οι ίδιοι. Αν μερικοί έχουν λόγους, να φοβούνται την άνοδο των τιμών, αλλά την εύχονται. Και το γεγονός αυτό δεν βοηθάει στην επιτυχία της αντιπληθωριστικής πολιτικής.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 2ο

2.1. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ

Ενα μεγάλο πρόβλημα που υπάρχει σε πολλές χώρες το οποίο δημιουργεί αστάθεια στην οικονομία της αγοράς, είναι η σχέση της ανεργίας και του πληθωρισμού. Δεν είναι εύκολη η εφαρμογή μιας οικονομικής πολιτικής με την οποία θα επιτευχθεί υψηλός βαθμός απασχόλησης του εργατικού δυναμικού και σταθερότητα του γενικού επιπέδου των τιμών. Έτσι, τίθεται το ερώτημα εάν συμφέρει ένα χαμηλό επίπεδο ανεργίας και υψηλό ποσοστό πληθωρισμού ή ένα υψηλό επίπεδο ανεργίας και χαμηλό ποσοστό πληθωρισμού;

Τόσο ο πληθωρισμός όσο και η ανεργία θεωρούνται σαν διαταρακτικά φαινόμενα που συνεπάγονται ένα σημαντικό οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό κόστος. Επομένως, δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί στην καταπολέμηση ποιού εκ των δύο θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα. Συνήθως δίνεται έμφαση σ' εκείνο που παρουσιάζει μεγαλύτερη έξαρση.

Η μείωση της ανεργίας προκαλεί ανοδική πορεία στον πληθωρισμό. Αυτό συμβαίνει γιατί η αύξηση της ζήτησης της εργασίας οδηγεί σε στενότητες στην αγορά εργασίας με συνέπεια την αύξηση των μισθών. Επομένως, αφού ο μισθός αποτελεί βασικό στοιχείο κόστους, η αύξησή του θα συνεπάγεται φυσικά και αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών. Επίσης, όταν μια οικονομία προσεγγίζει την πλήρη απασχόληση, προκειμένου να ικανοποιηθεί η αυξανόμενη ζήτηση αναγκάζονται οι παραγωγοί στη χρήση παραγωγικών συντελεστών χαμηλής παραγωγικότητας. Οι συντελεστές

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

χαμηλής παραγωγικότητας μεταφράζονται σε υψηλό κόστος και σε υψηλότερες τιμές. Αρα η πλήρης απασχόληση έχει σαν αναπόφευκτο κόστος τις πληθωριστικές πιέσεις.

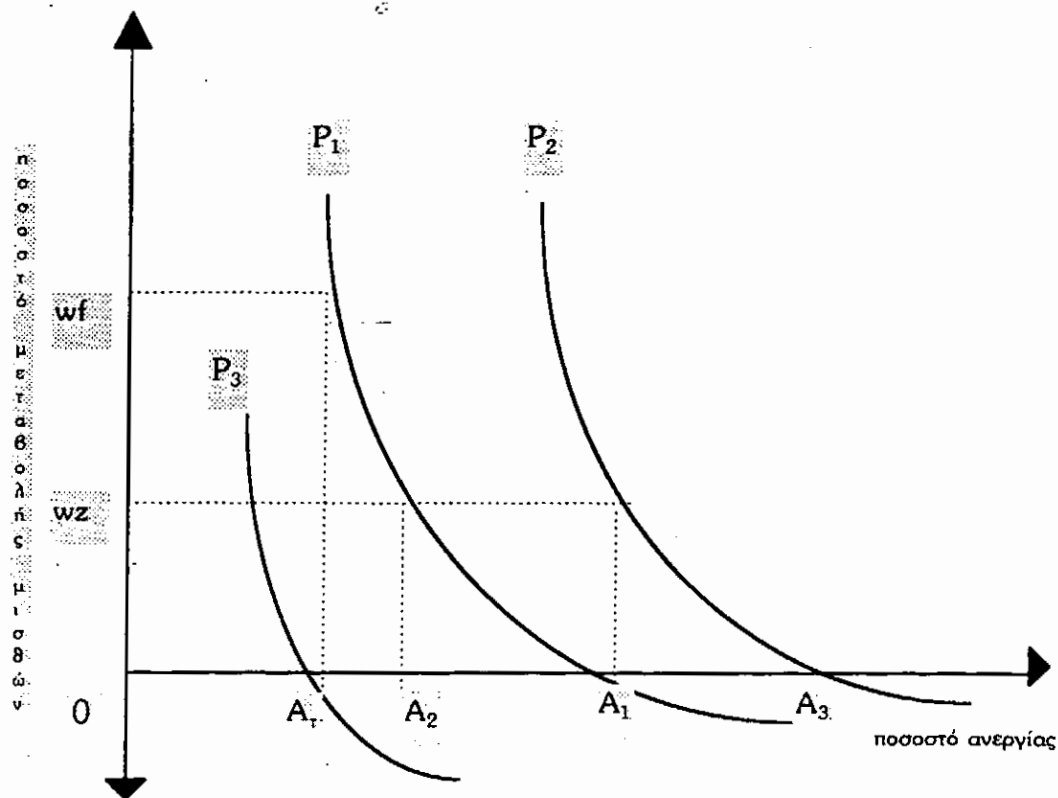
Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο ρυθμός μεταβολής των τιμών εξαρτάται από το επίπεδο της υπερβάλλουσας ζήτησης στην αγορά προϊόντος. Όταν επικρατεί κατάσταση υπερβάλλουσας ζήτησης, οι τιμές αυξάνουν. Αντίθετα, όταν επικρατεί κατάσταση υπερβάλλουσας προσφοράς, οι τιμές πέφτουν.

Ετσι, στην πρώτη περίπτωση, η υπερβάλλουσα ζήτηση ωθεί τις τιμές αλλά και τη ζήτηση εργασίας προς τα πάνω. Με δεδομένη προσφορά εργασίας, βραχυχρόνια η αύξηση της ζήτησης δημιουργεί υπερβάλλουσα ζήτηση στην αγορά εργασίας και μείωση της ανεργίας. Αν και ο μηχανισμός προσδιορισμού των μεταβολών των τιμών δεν ταυτίζεται με τον μηχανισμό προσδιορισμού των μεταβολών των μισθών, η μείωση της ανεργίας (αύξηση της ζήτησης υπέρ της προσφοράς στις αγορές εργασίας), προκαλεί αύξηση των τιμών και των μισθών. Η αρνητική συσχέτιση του ρυθμού μεταβολής των μισθών και των τιμών από το επίπεδο της ανεργίας ερμηνεύεται με την καμπύλη PHILLIPS.

2.1.1. ΚΑΜΠΥΛΗ PHILLIPS

Η δυσκολία η οποία παρατηρείται για την επίτευξη πλήρης απασχόλησης και σταθερότητας των τιμών παρουσιάζεται στο σχήμα της καμπύλης του PHILLIPS. Ο PHILLIPS διερεύνησε τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στο ποσοστό ανεργίας και το ρυθμό μεταβολής των μισθών. Η καμπύλη αυτή,

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα
δίνει την σχέση μεταξύ του ποσοστού μεταβολής των μισθών και του ποσοστού ανεργίας και έχει τη μορφή P_1 στο παρακάτω διάγραμμα.

Η καμπύλη του PHILLIPS

Η καμπύλη P_1 δείχνει ότι η σχέση είναι αρνητική. Αυτό σημαίνει ότι όσο το ποσοστό της ανεργίας μειώνεται και η απασχόληση αυξάνει, το ποσοστό της μεταβολής των μισθών ανεβαίνει. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

αύξηση της απασχόλησης σημαίνει σχετική έλλειψη εργασίας και αύξηση της διαπραγματευτικής δύναμης των εργατικών σωματείων και συνεπώς επίτευξη υψηλότερων αμοιβών.

Η καμπύλη P_1 τέμνει τον οριζόντιο άξονα στο σημείο A_1 . Αυτό σημαίνει ότι το ποσοστό ανεργίας A_1 είναι τόσο υψηλό, ώστε σε μεγαλύτερη αύξησή του το ποσοστό μεταβολών των μισθών να είναι αρνητικό, δηλαδή ο μισθός να μειώνεται. Η καμπύλη PHILLIPS φανερώνει τη δυσκολία επίτευξης πλήρους απασχόλησης και σταθερότητας τιμών συγχρόνως.

Εστω ότι το ποσοστό ανεργίας είναι A_2 και η ποσοστιαία μεταβολή των μισθών W_2 . Το επιθυμητό επίπεδο ανεργίας είναι A_r το οποίο αντιστοιχεί στην ανεργία τριβής. Ανεργία τριβής είναι η εκούσια διακοπή της απασχόλησης του εργαζομένου για ένα χρονικό διάστημα. Η καμπύλη P_1 δείχνει ότι για να πραγματοποιηθεί μείωση της ανεργίας κατά A_2A_r , πρέπει να αυξηθούν οι μισθοί κατά ποσοστό W_r . Εφόσον στις αυξήσεις των μισθών αντιστοιχούν και αυξήσεις του επιπέδου των τιμών, γίνεται φανερό ότι για την πραγματοποίηση της πλήρους απασχόλησης. Θυσιάζεται η σταθερότητα των τιμών και αντίστροφα.

Τέλος, η ένταση του στασιμοπληθωρισμού, της συνύπαρξης δηλ. τάσεως αύξησης των τιμών και της ανεργίας, προσδιορίζεται απ' τη θέση της καμπύλης PHILLIPS. Αν μετατοπιστεί προς τα αριστερά στην θέση P_3 , είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί σταθερότητα τιμών και πλήρης απασχόλησης, γιατί σε ποσοστό ανεργίας A_r (ανεργία τριβής), αντιστοιχεί σταθερότητα μισθών (η μεταβολή του είναι ίση με το μηδέν). Αν αντίθετα μετακινηθεί προς τα δεξιά η καμπύλη στη θέση P_2 , αυξάνει η δυσκολία άσκησης

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

αποτελεσματικής πολιτικής, γιατί τώρα η ίδια μεταβολή των μισθών και των τιμών είναι δυνατή μόνο στο μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας A_3 . Η δέσση λοιπόν της καμπύλης PHILLIPS έχει μεγάλη σημασία για την ανάλυση του στασιμοπληθωρισμού.

2.1.2. ΣΤΑΣΙΜΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Στις αρχές της δεκαετίας του '70, κυρίως από το '73 και μετά άρχισε ο πληθωρισμός να παίρνει ανησυχητικές διαστάσεις, προκαλώντας διεθνή οικονομική αστάθεια. Όμως, η ανεργία δεν έπαυε να είναι πρόβλημα σε πολλές χώρες. Την δεκαετία αυτή και ενώ σύμφωνα με την καμπύλη PHILLIPS οι αυξητικές τάσεις στις τιμές και την ανεργία σχετίζονται αρνητικά, παρουσιάζεται κάτι ανορθόδοξο. Τα υψηλά ποσοστά του πληθωρισμού είναι συμβιώσιμα με την ανεργία.

Αυτός ο συνδυασμός του πληθωρισμού και της ανεργίας αποτελεί το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού, που είναι μια σύγχρονη μορφή πληθωρισμού.

Αίτια του στασιμοπληθωρισμού, που πρωτοεμφανίστηκε το 1973, ήταν η μεγάλη πετρελαϊκή και νομισματική κρίση. Η τεράστια άνοδος στην τιμή του πετρελαίου είχε ως συνέπεια την αύξηση του κόστους παραγωγής αγαθών, δημιουργώντας πληθωρισμό κόστους. Κατά συνέπεια αυτού, οι επιχειρήσεις παράγουν λιγότερα προϊόντα και ταυτόχρονα αναγκάζονται να προβούν σε απολύσεις, αυξάνοντας την ανεργία.

Η καταπολέμηση του πληθωρισμού αυτού είναι γενικά πολύ δύσκολη εξ' αιτίας της συνύπαρξης πληθωρισμού και ανεργίας. Καταπολέμηση του

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

πληθωρισμού σημαίνει αύξηση της ανεργίας και αντίθετα καταπόλεμση της ανεργίας σημαίνει χειροτέρευση του πληθωρισμού. Έτσι, οι χώρες που αντιμετωπίζουν αυτό το είδος πληθωρισμού πρέπει να καταρτίζουν μακροχρόνια σχέδια ανάπτυξης της οικονομίας τους ώστε να προέλθει σταδιακά η εξάλειψη της ανεργίας και του πληθωρισμού.

2.2. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Η πληθωριστική έξαρση στην Ελλάδα την τελευταία εικοσαετία, σε συνδυασμό με το αναπροσάρμοστο των φορολογικών συντελεστών, είχε σαν συνέπεια αφ' ενός τη διάβρωση της αγοραστικής δύναμης των ονομαστικών εισοδημάτων και αφ' ετέρου τη διόγκωση της πραγματικής φορολογικής επιβάρυνσης. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω είναι ότι οι μισθωτοί, των οποίων η συμβολή στο συνολικό δηλωθέν εισόδημα και στο σύνολο του φόρου υπερβαίνει εκείνη των υπόλοιπων κατηγοριών εισοδηματιών, να πληγούν αναλογικά βαρύτερα των υπολοίπων.

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζεται η συμβολή των εχόντων εισόδημα από απασχόληση (μισθωτοί και συνταξιούχοι) σε ορισμένα φορολογικά μεγέθη, την περίοδο 1975-77 όπου παρουσιάστηκε πληθωριστική έξαρση.

	1975	1976	1977
Ποσοστό στο σύνολο των φορολογούμενων	51,6	51,7	51,8
% δηλωθέντος εισοδήματος στο συνολικό δηλωθέν εισόδημα.	55,7	57,9	58,7
% φορολογητέου εισοδήματος στο συνολικό φορολογητέο εισόδημα.	50,7	55,3	57,3
% φόρου στο σύνολο του φόρου	37,4	45,1	48,4

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Από τα παραπάνω στοιχεία παρατηρούμε ότι ενώ το ποσοστό των μισθωτών και συνταξιούχων στο σύνολο των φορολογουμένων παρέμεινε ουσιαστικά αμετάβλητο (περίπου 51,7%) το ποσοστό του δηλωθέντος εισοδήματος της κατηγορίας αυτής των φορολογουμένων σημείωσε άνοδο από 55,7% σε 58,7%. Επίσης, η συμμετοχή τους στο σύνολο των φορολογικών εσόδων από 37,4% που ήταν το 1975, ανήλθε σε 48,4% το 1977, δηλαδή αύξηση κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες εντός μιας διετίας μόνο.

Εάν, επομένως, το πραγματικό (σε αγοραστική δύναμη) εισόδημα του φορολογουμένου παραμένει διαχρονικά αμετάβλητο (όπως την περίοδο 1975-79), η άνοδος του ονομαστικού εισοδήματος του θα έχει σαν αποτέλεσμα την διεύρυνση του ποσοστού του πραγματικού εισοδήματος που απορροφά ο προσωπικός φόρος εισοδήματος. Με άλλα λόγια, η αύξηση των ονομαστικών εισοδημάτων, ακόμη και με σταθερή την αγοραστική τους δύναμη, συνεπάγεται επαχθέστερη πραγματική φορολογική επιβάρυνση, αποτέλεσμα γνωστό σαν *"ονομαστική δημοσιονομική απορρόφηση"*.

Τα συμπεράσματα που εξάγονται από τα παραπάνω μπορούν να συνομειστούν στα ακόλουθα:

1. Ο έντονος πληθωρισμός των τελευταίων δεκαετιών είχε σαν αποτέλεσμα την ταυτόχρονη διάβρωση της αγοραστικής δύναμης των εισοδημάτων και τη διόγκωση της πραγματικής φορολογικής επιβάρυνσης των υποκείμενων στον προσωπικό φόρο εισοδήματος, λόγω μη προσαρμογής των βασικών φορολογικών παραμέτρων (αφορολόγητα ποσά και κλιμάκια

¹ Ο όρος ονομαστική δημοσιονομική απορρόφηση αναφέρεται κυρίως στην αλληλεπίδραση του προσωπικού φόρου εισοδήματος και του επιπέδου των τιμών.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

φορολογητέου εισοδήματος) παρά το γεγονός ότι το επίπεδο των τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 70% στο διάστημα αυτό.

2. Η διατήρηση αμετάβλητων των κυριότερων φορολογικών παραμέτρων οδήγησε σε αύξηση του φορολογητέου εισοδήματος με ταχύτερο ρυθμό από την άνοδο των ακαθάριστων αποδοχών.
3. Την βασικότερη δυσμενή παρενέργεια της αλληλεπίδρασης του προσωπικού φόρου εισοδήματος και του πληθωρισμού αποτελεί η συντελούμενη αναδιανομή του φορολογικού βάρους, που οδηγεί αναπόφευκτα σε παραβίαση των αρχών της οριζόντιας και κάθετης φορολογικής ισότητας. Προκειμένου ειδικότερα περί μισθωτών, η δυσμενέστερη μεταχείρισή τους αποδίδεται στο ότι η δυνατότητα φοροδιαφυγής είναι μηδαμινή αντίθετα με άλλες πηγές εισοδήματος. Η έκπτωση κατά 10% της φορολογικής υποχρέωσης των μισθωτών που γίνεται κατά την παρακράτηση του φόρου πρέπει να θεωρηθεί ως ανεπαρκής, όταν ο μέσος ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού υπερβαίνει αυτό το ποσοστό.
4. Μια περιοδική ικανοποιητική αναπροσαρμογή των φορολογικών παραμέτρων με βάση τον τιμάριθμο ή το ποσοστό της αύξησης των κατώτατων αποδοχών θα είχε ευνοϊκά αποτελέσματα. α) Προσφέρεται η δυνατότητα άσκησης μιας αντιπληθωριστικής εισοδηματικής πολιτικής, που θα καθορίζει σε σχετικά χαμηλά επίπεδα το ποσοστό αύξησης των μισθών και ημερομισθίων, αποφεύγοντας έτσι να τροφοδοτεί τον πληθωρισμό κόστους, με αντίστοιχη παροχή φορολογικών ελαφρύνσεων στους φορολογουμένους. β) Η αυτόματη προσαρμογή του φόρου

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

συμβάλλει στη μείωση του κόστους βεβαίωσης και είσπραξής του. Αυτό γιατί οι μικρές εισοδηματικές τάξεις δεν θα είχαν την υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης και έτσι θα ήταν μικρότερος ο φόρτος εργασίας των φοροτεχνικών υπηρεσιών.

2.3. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Οι εκθέσεις των εμπειρογνομόνων του διεθνούς νομισματικού ταμείου και του οργανισμού οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης καθώς και οι δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Ελλάδα εν' όψει της νομισματικής ενοποίησης στα πλαίσια της Ε.Ε. (Ευρωπαϊκής Ένωσης) έφεραν στο προσκήνιο με περισσότερη ένταση το πρόβλημα του πληθωρισμού το οποίο υποσκάπτει τη σταθερότητα και τη πρόοδο της Ελληνικής οικονομίας από τις αρχές της δεκαετίας του 1970. Έχει επίσης επισημανθεί ότι μια από τις βασικές πηγές πληθωριστικών πιέσεων στην Ελληνική οικονομία είναι η δημοσιονομική και νομισματική πολιτική που ακολουθείται.

2.3.1. ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με τη διεθνή κοινωνικό - οικονομική εμπειρία οι συνέπειες του πληθωρισμού όπως προαναφέρθηκε στο 1ο κεφάλαιο είναι περισσότερο επώδυνες για τις σχετικά μικρές και υπο - ανάπτυξη οικονομίες, οι οποίες δεν διαθέτουν τις απαραίτητες διαρθρωτικές και δεσμικές ευκαμψίες. Αυτό συμβαίνει γιατί ο πληθωρισμός δυσχεραίνει την σύναψη μακροχρονίων συμβάσεων, αποδαρρύνει την ανάληψη και εκτέλεση επενδύσεων, ευνοεί τις κερδοσκοπικές δραστηριότητες και τη φυγή από το χρήμα και προκαλεί

Τα στοιχεία είναι από το βιβλίο "Πληθωρισμός και ο προσωπικός φόρος εισοδήματος" ΙΟΒΕ, 1980.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

σοβαρές μετατοπίσεις εισοδήματος και πλούτου με αποτέλεσμα τη δημιουργία κοινωνικών πολώσεων. Συνέπεια όλων των προηγούμενων είναι να εντείνεται η πολιτική ανησυχία και να περιορίζεται η δυνατότητα αποτελεσματικής οικονομικής πολιτικής.

Η οικονομική πολιτική δέχεται πιέσεις απ' όλες τις πλευρές και αναγκάζεται να προβεί σε πρόχειρες εκτιμήσεις και βεβιασμένες λήψεις μέτρων τα οποία φαίνονται σωστά αρχικώς αλλά συχνά καταλήγουν σε αποτέλεσμα αντίθετο από το αναμενόμενο.

Βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση ενός τέτοιου προβλήματος είναι ο εντοπισμός των πραγματικών γενεσιουργών του αιτιών. Ένα πρόβλημα που προκύπτει (και οφείλεται στο σύνθετο πλέγμα δράσεων και αντιδράσεων που εκδηλώνονται ταυτόχρονα) είναι η δυσκολία στον διαχωρισμό των πολυάριθμων στοιχείων που συνδέτουν τις σχέσεις ανάμεσα στα αίτια και τα αποτελέσματα του πληθωρισμού. Αν δεν έχει προηγηθεί μια σωστή διάγνωση, οποιαδήποτε μέτρα αντιπληθωριστικής πολιτικής είναι πιθανό όχι μόνο να μην οδηγήσουν σε ουσιαστικό αποτέλεσμα αλλά να επιδεινώσουν την όλη κατάσταση. Μόνο με σωστό διαχωρισμό των πηγών του πληθωρισμού από τα αποτελέσματα που επιφέρει θα είναι δυνατό να ελαχιστοποιηθούν οι συνέπειες που προκαλεί μια αντιπληθωριστική πολιτική στους μηχανισμούς και τη δραστηριότητα της οικονομίας και στις διασυνδέσεις του όλου παραγωγικού κυκλώματος.

Το πρόβλημα συσκοτίζεται από την ταυτόχρονη ύπαρξη εξωτερικών πηγών πληθωρισμού (π.χ. ανατιμήσεις εισαγόμενων πρώτων υλών, υποτίμηση της δραχμής) και από την παράλληλη επενέργεια εσωτερικών

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

οικονομικών φαινομένων (π.χ. υπερκατανάλωση, υποτονικότητα επενδύσεων), τα οποία ενώ επιτείνουν το πρόβλημα, δεν παύουν να είναι συνέπειες και όχι πρωτογενή αίτια του πληθωρισμού. Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει την άσκηση αποτελεσματικής πολιτικής με στόχο την εξάλειψη των αιτιών που έχουν εσωτερική προέλευση, ώστε ο πληθωρισμός να περιορισθεί τουλάχιστον στους ρυθμούς που επιβάλλουν οι εξωτερικές του πηγές.

Έτσι από τον δυσδιάκριτο διαχωρισμό και την ανεπαρκή γνώση των πραγματικών αιτιών του πληθωρισμού οδηγούμαστε σε κάθε είδους συγχίσεις και παρερμηνείες.

Αυτά τα φαινόμενα είναι συνέπειες και όχι γενεσιουργικά αίτια του πληθωρισμού, ενώ η σύγχυση εμποδίζει τη χάραξη μιας ολοκληρωμένης σωστής και αποτελεσματικής, αντιπληθωριστικής πολιτικής η οποία να αποφεύγει ή να περιορίζει στο ελάχιστο τη δημιουργία συνθηκών που οδηγούν σε έντονη οικονομική ύφεση.

2.3.2. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ

Η επίδραση της δημοσιονομικής πολιτικής πάνω στον ρυθμό πληθωρισμού, σε μια σύγχρονη οικονομία ασκείται από πολλές πλευρές. Πρώτον, οι δημόσιες δαπάνες αποτελούν σοβαρό μέρος της συνολικής δαπάνης στην οικονομία και οι επιπτώσεις τους για τη διαμόρφωση των δημοσίων δαπανών και ειδικότερα η κατανομή τους ανάμεσα σε τρέχουσες καταναλωτικές δαπάνες και πάγιες επενδύσεις προδιαγράφει τη μελλοντική παραγωγική δυνατότητα της οικονομίας, αφού από τις επενδύσεις που

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

γίνονται σήμερα εξαρτάται, το προϊόν της οικονομίας στο μέλλον. Τρίτον, η ανελαστικότητα οποιασδήποτε αυξομείωσης του επιπέδου των τιμών δεν επιρραάζει τις δημόσιες δαπάνες, ενός μεγάλου μέρους από τις δημόσιες δαπάνες, σε συνδυασμό με το ρυθμό αύξησης που σημειώνουν οι δαπάνες τα τελευταία χρόνια καθιστούν ανεπαρκή τα έσοδα από φορολογία, με αποτέλεσμα να γίνεται προσφυγή σε μεθόδους χρηματοδοτήσεως που συνεπάγονται αλματώδη άνοδο της νομισματικής κυκλοφορίας. Τέλος, η συμπεριφορά του δημόσιου τομέα και ειδικότερα η αδυναμία του να χαλιναγωγήσει πρώτος τις πηγές του πληθωρισμού δίνει αφορμή για τη δημιουργία και τη διαιώνιση *“πληθωριστικής ψυχολογίας”*.

Το κεντρικό πρόβλημα της δημοσιονομικής πολιτικής εντοπίζεται αποκλειστικά στο σκέλος των δαπανών, παρόλο που το σκέλος των φορολογικών εσόδων έχει και αυτό δημιουργήσει κρίσιμα θέματα όπως η διαιώνιση της δυσμενούς διαρθρώσεως των φόρων, η συνεχώς αυξανόμενη φορολογική επιβάρυνση ατόμων και επιχειρήσεων, η πληθωριστική επίδραση που ασκείται από την επέκταση των εμμέσων φόρων, η προσπάθεια του κοινού να προεξοφλεί μελλοντικές φορολογικές επιβαρύνσεις λόγω του πληθωρισμού κλπ. Εντούτοις, επίκεντρο του προβλήματος παραμένουν οι δημόσιες δαπάνες, επειδή το μέγεθος και η διάρθρωσή τους δεν αφήνουν περιθώρια για ευνοϊκότερη ρύθμιση και ορθολογικότερη κατανομή των φορολογικών βαρών και του δημοσίου τομέα στη διαμόρφωση τόσο της βραχυχρόνιας οικονομικής συγκυρίας όσο και της μακροχρόνιας διαδικασίας των μετασχηματισμών της οικονομίας.

¹ Αύξηση της προσφοράς κεφαλαίων η οποία περιλαμβάνει κυρίως τις καταθέσεις ιδιωτών και τις καταθέσεις των δημοσίων οργανισμών.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Ο βασικότερος λόγος που έχει αυξήσει μακροχρόνια την επιρροή του δημοσίου τομέα (κεντρική διοίκηση, οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης και τοπικής αυτοδιοίκησης καθώς και τα λοιπά Ν.Π.Δ.Δ.) πάνω στα συνολικά μεγέθη της οικονομίας και κυρίως στην αλληλεπίδραση της συνολικής ζήτησεως και της συνολικής προσφοράς στην οικονομία είναι κατά κύριο λόγο η διόγκωση του ποσοστού εκείνου του εθνικού προϊόντος του οποίου η διαχείριση εξαρτάται, άμεσα ή έμμεσα, από το δημόσιο τομέα.

Αυτό σημαίνει μια όλο και μεγαλύτερη δυνατότητα επιρροής του κρατικού διοικητικού μηχανισμού στον τρόπο διάθεσης του εθνικού προϊόντος. Η επιρροή αυτή είναι είτε άμεση όταν η αγοραστική δύναμη που αποκτά ο δημόσιος τομέας από φόρους, λοιπά έσοδα και πιστώσεις, διατίθενται σε τρέχουσες (καταναλωτικές) δαπάνες ή σε πάγιες επενδύσεις είτε έμμεσα, όταν η αγοραστική αυτή δύναμη επανέρχεται στο παραγωγικό κύκλωμα υπό μορφή επιδοτήσεων, μεταβιβάσεων και τόκων δημοσίου χρέους.

2.4. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Ο ισχυρός πληθωρισμός ευδύνεται για τις δυσκολίες στην κατάρτιση του ισοζυγίου πληρωμών, ενώ οι τελευταίες προέρχονται από το γεγονός ότι ο ισχυρός πληθωρισμός εντείνει τη ζήτηση για εισαγωγές και προκαλεί μείωση των εξαγωγών, ενθαρρύνει την εκροή κεφαλαίων προς το εξωτερικό

Πηγή: "ΙΟΒΕ" Δημόσιες δαπάνες και πληθωρισμός

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

και αποθαρρύνει την εισροή κεφαλαίων (αρνητική επίδραση του πληθωρισμού στις εισροές κεφαλαίων).

Σημαντικό μέρος των διεθνών κινήσεων κεφαλαίων προέρχεται από επενδύσεις των αλλοδαπών σε μετοχές, οι οποίες εξαρτώνται από την αναμενόμενη απόδοση. Ο πληθωρισμός ενδέχεται να αυξήσει τις χρηματικές αποδόσεις.

Αν το νόμισμα αναμένεται να υποτιμηθεί απέναντι στα ξένα νομίσματα με το ρυθμό με τον οποίο αυξήθηκαν οι τιμές, ο πληθωρισμός δεν θα έχει καμμία επίδραση στις αγορές μετοχών εγχωρίων ή αλλοδαπών επιχειρήσεων.

Η υποτίμηση όμως του νομίσματος ενδεχομένως θα είναι μεγαλύτερη από την αύξηση των τιμών που προκαλεί ο πληθωρισμός. Αρα η καθαρή απόδοση σε μετοχές των επενδύσεων των αλλοδαπών, στη χώρα που έχει πληθωρισμό θα μειωθεί. Έτσι βλέπουμε ότι ο πληθωρισμός όχι μόνο αποθαρρύνει την εισροή κεφαλαίων από το εξωτερικό, αλλά αντίθετα ενισχύει την εκροή κεφαλαίων. Οι αλλοδαποί οι οποίοι έχουν επενδύσει κεφάλαια είναι δυνατό να προσπαθήσουν να επαναπατρίσουν μέρος ή ολόκληρο το κεφάλαιο που έχουν επενδύσει με προοπτική να ληφθούν διάφορα περιοριστικά μέτρα για την προστασία του ισοζυγίου πληρωμών.

Σε περιπτώσεις υψηλού πληθωρισμού παρατηρείται προτίμηση ξένων ισχυρότερων νομισμάτων και αποφυγή του εγχώριου νομίσματος.

2.5. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

Τα επιτόκια εξαρτώνται άμεσα από τον πληθωρισμό . Έτσι όταν μετά την εφαρμογή μέτρων αντιπληθωριστικής πολιτικής οδηγηθεί η οικονομία στην πολυπόθητη πτώση των επιτοκίων άμεσα θα είναι και η πτώση των επιτοκίων με όλες τις ευεργητικές συνέπειες για την οικονομία (π.χ. φθηνά δάνεια για τις επιχειρήσεις ώστε να διενεργούν επενδύσεις).

Τα τελευταία χρόνια (και κυρίως μετά το 1992) που έχουμε μια πτώση του πληθωρισμού τα επιτόκια δεν ακολούθησαν αυτή τη πτωτική τάση αλλά αντίθετα ανέβηκαν. Αυτό οφείλεται εν μέρει στην άνοδο των ευρωπαϊκών επιτοκίων και στη σταδιακή απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος και την άρση των συναλλαγματικών περιορισμών. Επίσης μπορούμε να πούμε ότι οφείλεται στη σταδιακή αύξηση του επασφαλιστρου κινδύνου που συνοδεύει τις καταθέσεις σε δραχμές.

Δύο λύσεις υπάρχουν για την αντιμετώπιση του προβλήματος των υψηλών επιτοκίων.

Η μία είναι η συνεπής υιοθέτηση μιας πολιτικής μείωσης των ελλειμμάτων, ώστε να αρχίσει να μειώνεται το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του Α.Ε.Π. Κάτι τέτοιο θα επιτρέπει τη συνέχιση και ενίσχυση της συναλλαγματικής πολιτικής της μειωμένης διολίσθησης και θα επιφέρει περαιτέρω πτώση του πληθωρισμού. Με το χρόνο τα επιτόκια θα μειωθούν τόσο λόγω της πτώσης του πληθωρισμού όσο και λόγω της πτώσης των δανειακών αναγκών της Κυβέρνησης.

Τους τελευταίους μήνες (κυρίως μετά τον Απρίλιο του '95) μόνο παρατηρείται κάποια πτώση των επιτοκίων και ενώ ο πληθωρισμός έχει πέσει κάτω του 10%.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Η άλλη λύση είναι ο δρόμος της επιθετικής μείωσης των επιτοκίων με νομισματικά μέσα. Στην περίπτωση αυτή, μια μεγάλη μείωση των επιτοκίων μπορεί να προκαλέσει απότομη υποχώρηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας, έτσι ώστε να δημιουργηθούν προσδοκίες μελλοντικής της ανάκαμψης. Σε μια οικονομία όπου οι πληθωριστικές προσδοκίες είναι χαμηλές και δεν υπάρχει μεγάλο πρόβλημα δημοσίου χρέους, η λύση αυτή θα μπορούσε να έχει κάποια θετική συμβολή σε μια προσωρινή ανάκαμψη χωρίς πολύ μεγάλους άμεσους πληθωριστικούς κινδύνους.

Για τη χώρα μας όπου λόγω της εμπειρίας της τελευταίας εικοσαετίας οι πληθωριστικές και υποτιμητικές προσδοκίες είναι εξαιρετικά ευαίσθητες και που το δημόσιο χρέος είναι υψηλό και με βραχυχρόνια διάρθρωση, οι κίνδυνοι από μια τέτοια "λύση" είναι μεγάλοι και μάλλον άμεσοι. Λόγω της ευαισθησίας αυτής, κάποια απότομη υποχώρηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας μάλλον θα προκαλέσει προσδοκίες περαιτέρω μελλοντικής υποχώρησης παρα ανάκαμψης, με συνέπεια να δημιουργηθεί συναλλαγματική κρίση. Είναι χαρακτηριστικό το τι συνέβη πρόσφατα στο Μεξικό.

Σε περίπτωση υποχώρησης της συναλλαγματικής ισοτιμίας, οι φορείς του ιδιωτικού τομέα δεν θα αργήσουν να μετακυλίσουν τις αυξήσεις των τιμών των εισαγομένων στις εγχώριες τιμές, με αποτέλεσμα να αυξηθεί τόσο ο εισαγόμενος όσο και ο εγχώριος πυρήνας του πληθωρισμού. Η αύξηση του πληθωρισμού σε συνδυασμό με τα χαμηλά επιτόκια θα προκαλέσει φυγή από τα δραχμικά ομόλογα του δημοσίου και τη δραχμή γενικότερα, με συνέπεια περαιτέρω υποχώρηση της ισοτιμίας του νομίσματος, περαιτέρω

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

νομισματική χρηματοδότηση κ.ο.κ. Σε περίπτωση εκτεταμένης προσφυγής σε νομισματικά μέσα, η πρεμία στις χρηματαγορές μπορεί εύκολα να μετατραπεί σε θύελλα που θα παρασύρει όλο το οικοδόμημα της εμπιστοσύνης πάνω στο οποίο στηρίζεται η μη πληθωριστική χρηματοδότηση του δημοσίου χρέους. Αν συμβεί κάτι τέτοιο, το πρόβλημα του πληθωρισμού που θα αντιμετωπίσει η Ελλάδα δεν θα έχει προηγούμενο στη μετακατοχική περίοδο.

Συμπερασματικά, παρά το ότι θα μπορούσε κανείς να δει δύο δρόμους για τη μείωση των επιτοκίων, ο δρόμος της νομισματικής χρηματοδότησης είναι εξαιρετικά επικίνδυνος. Τυχόν μείωση των ονομαστικών επιτοκίων θα είναι προσωρινή, καθώς η υποχώρηση της ισοτιμίας, η αναζωπύρωση του πληθωρισμού και η ένταση των προβλημάτων χρηματοδότησης του δημοσίου θα προκαλέσει αργά ή γρήγορα επαναφορά υψηλών επιτοκίων σε συνθήκες κρίσης και ίσως ανεξέλεγκτου πληθωρισμού.

2.6. ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Η σύγχρονη κοινωνία προκάλεσε βαθιές μεταβολές στον κόσμο της εργασίας, τόσο στη σύνθεσή του όσο και στην συμπεριφορά του. Όλες αυτές οι μεταβολές οδήγησαν με τη σειρά τους σε ουσιαστικές αλλαγές στις έννοιες και το περιεχόμενο των συνδικαλιστικών στόχων και μέσων.

Οι στόχοι καταναλώσεως από τη μια μεριά και η διαπραγμάτευση απ' την άλλη ευνοούνται ιδιαίτερα από τη διάρθρωση της σύγχρονης κοινωνίας.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Το συνδικάτο είναι μια δεσμοποιημένη μονάδα που εάν και δεν είναι δυνατόν να ισχυρισθεί ότι ενεργεί στο όνομα όλων των μισθωτών για κάθε είδους προβλήματα που τους αφορούν παραμένει ωστόσο ο πιο συνεπής και ο πιο χαρακτηριστικός εκπρόσωπος των εργαζομένων, που ασκεί επάνω τους την μεγαλύτερη επιρροή. Έτσι μπορεί να τους επιβάλει ένα τύπο δράσεως και να ενεργήσει για λογαριασμό τους, κυρίως σε περίπτωση μισθολογικών διεκδικήσεων.

Τα συνδικάτα μας δίνουν την εντύπωση ότι ενεργούν εφαρμόζοντας κυρίως μια αμυντική στρατηγική σ' ένα πλαίσιο και μια ατμόσφαιρα που στη πραγματικότητα τα εξαναγκάζουν να λειτουργούν κατ' αυτόν τον τρόπο. Αυτό γιατί παρ' όλο που η αύξηση των μισθών μπορεί να προκαλέσει μια αύξηση της συνολικής ζήτησης, που είναι ικανή να προκαλέσει με τη σειρά τις πληθωριστικές τάσεις, οι ολιγοπωλιακές επιχειρήσεις είναι εκείνες που εφαρμόζοντας μια μακροχρόνια πολιτική κέρδους και τιμών, αντανakλούν τις μισθολογικές αυξήσεις στις τιμές τους.

Εξ' άλλου, οι ίδιες οι δομές των συγχρόνων κοινωνιών ευνοούν κατά ένα μεγάλο μέρος, και στο όνομα μιας αναπτύξεως την μετατροπή των πληθωριστικών τάσεων σ' ένα ορισμένο τύπο πληθωρισμού¹ που αν και δεν επιφέρει τις σοβαρές συνέπειες ενός καθαρού πληθωρισμού με σωρευτική διαδικασία, εμποδίζει παρ' όλα αυτά την γρήγορη και ουσιαστική βελτίωση του πραγματικού εισοδήματος των μισθωτών.

Η συνδικαλιστική στρατηγική έχει και αυτή τις ευθύνες της για την διαμόρφωση του πληθωρισμού των συγχρόνων κοινωνιών. Η τόσο σπουδαία

¹ τον έρποντα πληθωρισμό

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

θέση που κατέχουν οι καταναλωτικοί στόχοι στις συνδικαλιστικές στρατηγικές, όσο και οι συνέπειες της διαδόσεως των υλικών κατακτήσεων (ιδίως των αυξήσεων των μισθών) που ευνοείται από μια "τακτική" χρησιμοποίηση των συνδικαλιστικών μέσων, συμβάλλουν στην ύπαρξη και την διατήρηση είτε πληθωριστικών τάσεων είτε του έρποντος πληθωρισμού. Από τη μια μεριά το καταναλωτικό πρότυπο που επιβάλλεται στους εργαζομένους και από την άλλη το επιδέξιο παιχνίδι των ολιγοπωλιακών επιχειρήσεων δημιουργούν το κλίμα και τις συνθήκες όπου εκδηλώνεται αυτή η ευθύνη των συνδικαλιστικών στρατηγικών.

Τα συνδικάτα, μη έχοντας συνείδηση των κινδύνων που διατρέχουν, χειροτερεύουν ακόμα περισσότερο την κατάσταση με το να αρνούνται την ευθύνη τους, που προκαλείται από τις διαρθρώσεις των συγχρόνων κοινωνιών. Κατά συνέπεια δεν προσπαθούν να βελτιώσουν ή και να μετατρέψουν αυτές τις διαρθρώσεις πράγμα που θα μπορούσε να γίνει με την εφαρμογή μιας συνδυασμένης στρατηγικής.

Αντίθετα, η καθαρά "αμυντική" δράση τους τα ενσωματώνει όλο και περισσότερο στο σύστημα που του σταθεροποιούν ασυναίσθητα την ύπαρξη και του εξασφαλίζουν την επιβίωση.

3.1. ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Οι μεταβολές των τιμών διακρίνονται σε γενικές και ειδικές και αναφέρονται παρακάτω. Η μέτρηση των μεταβολών αυτών προσκρούει σε πολλά προβλήματα, που σχετίζονται με τις αρχές που πρέπει να ακολουθούνται και τις τεχνικές που πρέπει να εφαρμόζονται.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Γενικά μπορούμε να πούμε ότι η μεταβολή στη γενική τιμή, δηλαδή η μέτρηση της μεταβολής στην αγοραστική δύναμη του χρήματος γίνεται έμμεσα με τη χρήση ενός γενικού δείκτη τιμών. Οι στατιστικολόγοι προσπαθούν να μας δώσουν κατάλληλους γενικούς δείκτες.

Η ειδική μεταβολή, δηλαδή η μεταβολή της τιμής του συγκεκριμένου στοιχείου, μπορεί να μετρηθεί επακριβώς με την άμεση μελέτη του συγκεκριμένου στοιχείου. Έτσι, π.χ. η τρέχουσα αξία των εισηγμένων στο χρηματιστήριο χειρογράφων μπορεί να προσδιοριστεί με βάση τις χρηματιστηριακές τους τιμές, όπως και η τρέχουσα αξία ενός κτιρίου μπορεί να προσδιοριστεί από έναν εκτιμητή. Αλλά μια σύντομη και αντικειμενική εκτίμηση των ειδικών μεταβολών των τιμών μπορεί να γίνει με την χρήση ενός ειδικού δείκτη για κάθε κατηγορία στοιχείων (π.χ. ενός δείκτη που να δείχνει το μέσο όρο της κίνησης στις τιμές των κτιρίων του εργοστασίου).

Στη χώρα μας καταρτίζονται σήμερα οι ακόλουθοι δείκτες τιμών:

- α) Από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία:

- i) ο δείκτης τιμών καταναλωτή
- ii) οι δείκτες τιμών χονδρικής
- iii) οι μηνιαίοι ατομικοί δείκτες τιμών χονδρικής μερικών τελικών προϊόντων.

- β) Από την Τράπεζα της Ελλάδος:

- i) ο τιμάρθμος χονδρικής πωλήσεως Αθηνών - Πειραιώς
- ii) ο δείκτης τιμών ειδών εσωτερικής κατανάλωσης.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

- γ) Από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πειραιώς:

εκδίδονται σταθμικοί τιμάρθρωμοι χονδρικής πώλησεως βασικών ειδών διαβίωσης και πρώτων υλών βιομηχανίας (εσωτερικής κατανάλωσης) στην αγορά Πειραιά.

- δ) Από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης:

συντάσσεται, από το έτος 1938, ο τιμάρθρωμος χονδρικής πώλησης στην αγορά Θεσσαλονίκης.

3.1.1. ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΙΜΩΝ

Ο γενικός δείκτης προσπαθεί να μετρήσει τις μεταβολές της αγοραστικής δύναμης του χρήματος, δηλαδή τις μεταβολές των τιμών μιας δεδομένης ποσότητας αγαθών και υπηρεσιών σε διαφορετικούς χρόνους. Ο γενικός δείκτης τιμών είναι ένας σχετικός αριθμός που εκφράζει τη μεταβολή στο γενικό επίπεδο των τιμών σε σύγκριση με το γενικό επίπεδο τιμών μιας ορισμένης χρονικής περιόδου που παίρνεται σαν βάση.

Οι πιο σημαντικοί γενικοί δείκτες τιμών είναι ο δείκτης τιμών καταναλωτή και ο δείκτης τιμών χονδρικής, για τους οποίους ο λόγος ευθύς αμέσως:

A. Δείκτης τιμών χονδρικής

Οι δείκτες τιμών χονδρικής στοχεύουν τη μέτρηση των μεταβολών του γενικού επιπέδου τιμών των ανταλλασσομένων αγαθών και την παροχή

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα
ενδείξεων για τις μεταβολές της αγοραστικής αξίας του νομίσματος στη
σφαίρα του χονδρικού εμπορίου.

B. Δείκτης τιμών καταναλωτή

Ο δείκτης τιμών καταναλωτή είναι το στατικό όργανο με το οποίο προσδιορίζεται η επίδραση των τιμών στις ορισμένης διάρθρωσης δαπάνες του τελικού καταναλωτή. Δηλαδή, ο δείκτης αυτός αναφέρεται στις μεταβολές των λιανικών τιμών και είναι το στατικό όργανο με το οποίο προσδιορίζεται η αγοραστική δύναμη του χρήματος στον τομέα του τελικού καταναλωτή. Ο δείκτης, δηλαδή, παρακολουθεί την επίδραση της κίνησης των τιμών στις δαπάνες μιας κατανάλωσης μέσης σύνδεσης.

Τη συνολική δαπάνη ενός συγκεκριμένου τμήματος του πληθυσμού προσδιορίζουν οι εξής παράγοντες:

- Τα επιμέρους συγκεκριμένα αγαθά και οι επιμέρους υπηρεσίες στις οποίες η δαπάνη αναφέρεται.
- Οι ποσότητες που παίρνεται από κάθε ένα αγαθό και καθεμία υπηρεσία.
- Οι αντίστοιχες τιμές κατά μονάδα αγαθού ή υπηρεσίας.

Όπως είναι ευνόητο, οποιαδήποτε μεταβολή σ' ένα ή σε περισσότερους από τους παραπάνω παράγοντες είναι δυνατό να προκαλέσει μεταβολή στην δαπάνη των καταναλωτών. Ο υπό συζήτηση, όμως, δείκτης παρακολουθεί και μετρά τις μεταβολές της δαπάνης των καταναλωτών που προκαλούνται μόνο από τη διαφοροποίηση των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών, ενώ τους δύο άλλους παράγοντες - τα είδη αγαθών και τις ποσότητές τους - τους

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

θεωρεί αμετάβλητους στο χρόνο. Επειδή, όμως, στη διαδρομή του χρόνου, οι καταναλωτικές συνήθειες των ανθρώπων μεταβάλλονται, ο δείκτης πρέπει, σε διάφορα χρονικά διαστήματα, να αναθεωρείται, για να ανταποκρίνεται προς την εκάστοτε διάρθρωση της κατανάλωσης.

Στη χώρα μας τον δείκτη τιμών καταναλωτή καταρτίζει η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε.). Ο πίνακας καταρτίζεται με βάση τα πιο αντιπροσωπευτικά αγαθά και υπηρεσίες (συνολικά 297), που συνδέτουν το λεγόμενο *“καλάθι της αγοράς”*, τα οποία διαχωρίστηκαν σε εννιά ομάδες. Η επίδραση της μεταβολής των τιμών κάθε μιας από τις εννιά ομάδες στη διαμόρφωση του δείκτη γίνεται με τους λεγόμενους *“συντελεστές στάθμισης”*.

Η συλλογή των τιμών γίνεται από τα κατά Νομούς Γραφεία Στατιστικής της Ε.Σ.Υ.Ε., σαν πηγές δε πληροφοριών χρησιμοποιούνται κεντρικά καταστήματα λιανικής πώλησης σε 17 πόλεις, που επιλέγησαν σαν αντιπροσωπευτικά εμπορικά κέντρα που επηρεάζουν τις τιμές σε ευρύτερες γεωγραφικές περιοχές.

Ο δείκτης αναθεωρήθηκε τα έτη 1969 και 1973 με βάση τα αποτελέσματα της συνεχούς έρευνας των οικογενειακών προϋπολογισμών και το 1974 με βάση τα στοιχεία μιας ευρύτερης παρόμοιας έρευνας, επίσης αναθεωρήθηκε και αργότερα.

Οι εννιά ομάδες που συνδέτουν το *“καλάθι αγοράς”* και οι αντίστοιχοι συντελεστές στάθμισης, όπως προσδιορίστηκαν κατά την αναθεώρηση του δείκτη του 1974, έχουν ως εξής:

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Ομάδες	Συντελεστής στάθμισης
1. Διατροφή	388,7%
2. Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	52,3%
3. Ενδυση - Υπόδυση	143,0%
4. Στέγαση	105,8%
5. Εξοπλισμός κατοικίας και εφόδια νοικοκυριού	82,7%
6. Υγεία και ατομική καθαριότητα	54,3%
7. Εκπαίδευση, μόρφωση, αναγυχή	69,2%
8. Μεταφορές, επικοινωνίες	84,5%
9. Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	<u>19,5%</u>
ΣΥΝΟΛΟ	1000 %

Ο δείκτης τιμών καταναλωτή χρησιμοποιείται ειδικότερα: α) για την αναπροσαρμογή μισθών, ημερομισθίων, αμοιβών διαφόρων υποχρεώσεων από συμβάσεις, αποζημιώσεων κλπ. ώστε να εξασφαλίζεται σταθερό εισόδημα, το οποίο να μην επηρεάζεται από τις μεταβολές των τιμών,

β) για τον υπολογισμό των πραγματικών ημερομισθίων,

γ) για τον αποπληθωρισμό των διαφόρων σειρών αξιών και τον υπολογισμό κατόπιν αυτών σε σταθερές τιμές (εθνικό εισόδημα, κλπ.),

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

δ) για την ανάλυση της κίνησης και τον προδιορισμό των προοπτικών εξέλιξης των τιμών, σε συνδυασμό προς τους υπόλοιπους καταρτιζόμενους δείκτες τιμών,

ε) για τη χάραξη εκ μέρους των αρμόδιων Κρατικών Υπηρεσιών ορθής Οικονομικής και Κοινωνικής Πολιτικής.

3.2. Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Για τις άσχημες συνέπειες που έχει ο πληθωρισμός, οι ελληνικές κυβερνήσεις κατέβαλαν κάθε προσπάθεια μετά τη Γερμανική κατοχή για να χαλιναγωγήσουν τον έντονο τότε πληθωρισμό. Τα κατάφεραν τελικά χάρις στα προγράμματα σταθεροποίησης, που εφάρμοσαν τελικά με αποφασιστικότητα ιδίως μετά τον εμφύλιο έως και το 1956. Στην επόμενη δεκαετία η χώρα μας κατόρθωσε με τη σωστή πολιτική της να εξελιχθεί σε υπόδειγμα οικονομικής σταθερότητας. Η αύξηση του τιμάρθμου περιορίστηκε στο 2,1% το χρόνο κατά μέσο όρο, δηλαδή σε ποσοστό από τα χαμηλότερα στον κόσμο.

Δυστυχώς μετά το 1971 σημειώθηκε μεγάλη αύξηση του πληθωρισμού. Τι έφταιξε; Εν μέρει η διεθνής συγκυρία και η άνοδος στις τιμές πολλών εισαγομένων ειδών. Συνέτεινε αφ' ετέρου και το γεγονός ότι υποχρεωθήκαμε να αυξήσουμε τις τιμές των αγροτικών μας προϊόντων στα επίπεδα της ΕΟΚ. Κατά τη δεκαετία του '60 και τα δύο πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '70, η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή γνώρισε μικρές διακυμάνσεις και η ετήσια μεταβολή του δεν ξεπέρασε το 3%. Μπορούμε να πούμε δηλαδή ότι η παραπάνω περίοδος χαρακτηρίζεται από νομισματική

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

σταθερότητα. Στην περίοδο αυτή ο ρυθμός ανόδου του ενχώριου εθνικού προϊόντος σε σταθερές τιμές 1970 ήταν κατά μέσο όρο 7,33% (από τις υψηλότερες στον κόσμο), ενώ η ανεργία μειωνόταν σημαντικά. Τα υψηλά επίπεδα ζήτησης που προέρχονταν κυρίως από την επένδυση και το εξωτερικό απορροφούσαν την ανεργία χωρίς πληθωριστικές πιέσεις. Η επιτάχυνση του πληθωρισμού απειρέπετο και από τη σταθερότητα της συναλλαγματικής αξίας του νομίσματος που δεν επέτρεπε την μετάδοση διεθνών πληθωριστικών πιέσεων μέσω αυξημένων τιμών στα εισαγόμενα προϊόντα και που συντελούσε στην συγκράτηση του ρυθμού επεκτάσεως της προσφοράς χρήματος σε λογικά πλαίσια, ανάλογα με την απαιτούμενη χρηματοδότηση της παραγωγής.

Επίσης, οι μεταβολές του συναλλαγματικού αποθέματος ήταν πολύ μικρές, με εξαίρεση την διετία 1971-1972, επιτρέποντας έτσι την σταθερότητα του ρυθμού μεταβολής της προσφοράς χρήματος. Το έλλειμμα του δημοσίου τομέα δεν ξεπέρασε το 3% του ΑΕΠ και έτσι μπορούμε να πούμε ότι ούτε η δημοσιονομική πολιτική ενίσχυσε σημαντικά τον πληθωρισμό. Το ίδιο ισχύει και για την αγορά εργασίας. Τα χρόνια 1964-1966 υπήρξε κάποια αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος υπέρ των εργαζομένων, αλλά τα επόμενα χρόνια 1967-1972 το εργατικό κόστος ανά μοναδα προϊόντος παρέμεινε σταθερό, λόγω και των πολιτικών συνθηκών που επικρατούσαν αυτήν την περίοδο.

Συμπερασματικά, λοιπόν μπορούμε να πούμε ότι την περίοδο 1960-1972 τόσο η δημοσιονομική πολιτική που ασκήθηκε, όσο και η εισοδηματική

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

πολιτική δεν τροφοδότησαν τον πληθωρισμό και επίσης απορρόφησαν τις χαμηλές τάσεις του εισαγόμενου πληθωρισμού, με τελικό αποτέλεσμα μια νομισματική σταθερότητα την περίοδο αυτή.

Τα πράγματα αλλάζουν από το δεύτερο εξάμηνο του 1972. Τα χρόνια 1972 και 1973 το εγχώριο εθνικό προϊόν παρουσιάζει ετήσιο ρυθμό μεταβολής 9,1% και 8,3% αντίστοιχα έναντι μέσου ετησίου ρυθμού της προηγούμενης δεκαετίας 7,33%.

Παράλληλα, η ανεργία μειώνεται ακόμα, ενώ ο δείκτης τιμών καταναλωτή μεταβάλλεται κατά 4,2% το 1972 και κατά 15,5% το 1973. Παρατηρούμε ότι συνέβη υπερδέρμανση της οικονομίας τα δύο αυτά χρόνια, εξ αιτίας επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής, που μαζί με τις εξωτερικές πιέσεις οδήγησαν σε σημαντική αύξηση του πληθωρισμού. Η εργασία δεν άσκησε πληθωριστικές πιέσεις αφού το μερίδιο της στο εθνικό εισόδημα σημείωσε μείωση (1972: 39,5%, 1973: 36,7%) ενώ δεν ισχύει το ίδιο και για τα κέρδη τα οποία γνώρισαν τη πιο μεγάλη αύξηση στην περίοδο αυτή.

Οι παραπάνω πληθωριστικές πιέσεις υποχώρησαν από το 1974 και μετά με την επάνοδο της δημοκρατίας, αλλά ο ρυθμός ανόδου των τιμών, του μέσου επιπέδου παρέμεινε στο 12-13% ετήσια μέχρι και τα χρόνια 1978-1979. Σε όλα αυτά τα χρόνια η βεβαιότητα των κοινωνικών ομάδων για την διατήρηση του πληθωρισμού σε υψηλά επίπεδα και η τακτική τους για ενίσχυση της θέσης τους στο εθνικό εισόδημα ήταν ένας από τους παράγοντες (κοινωνικοοικονομικός παράγοντας) που συνέτειναν στην διατήρηση του πληθωρισμού.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Από το 1979 και μετά, με την δεύτερη πετρελαϊκή κρίση και την ανατίμηση του πετρελαίου (αυτόνομος παράγοντας κόστους) επιταχύνεται ακόμα περισσότερο ο πληθωρισμός για να φθάσει το 1981 ο Δ.Τ.Κ. στο 24,5%. Πρόσθετος παράγοντας της επιταχύνσεως του πληθωρισμού τα χρόνια 1980-1981 ήταν και η σημαντική αύξηση των αγροτικών τιμών, λόγω της ανάγκης εξισορρόπησης τους με αυτές της ΕΟΚ. Από το 1981 και μετά παρατηρείται μια υποχώρηση του ρυθμού αύξησης του πληθωρισμού, όχι όμως σημαντική αν συγκριθεί με την δραστική υποχώρηση του στο εξωτερικό.

Βλέπουμε λοιπόν ότι από το 1972 και μετά διακόπτεται η περίοδος νομισματικής σταθερότητας που υπήρχε τα προηγούμενα χρόνια. Ο μέσος ρυθμός ανόδου του Δ.Τ.Κ. την περίοδο αυτή είναι πενταπλάσιος από αυτόν της προηγούμενης περιόδου, με αποτέλεσμα ο πληθωρισμός να τείνει να γίνει χρόνιο πρόβλημα της Ελληνικής οικονομίας. Η ύπαρξη του μαζί με την στασιμότητα στην οικονομική δραστηριότητα κάνει επιτακτική την ανάγκη της ριζικής αντιμετώπισής του γιατί θα πρέπει να έχει γίνει, έστω και αργά, κατανοητό ότι υψηλός πληθωρισμός και πραγματική οικονομική ανάπτυξη είναι πράγματα ασυμβίβαστα μεταξύ τους.

Στο υπόλοιπο μέρος του κεφαλαίου θα αναφερθούμε στην εξέλιξη του Δ.Τ.Κ. ανά τις περιόδους που έχουμε προαναφέρει. Επίσης θα παρατίθενται στο τέλος κάθε περιόδου τα αντίστοιχα στατιστικά στοιχεία.

3.3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ Δ.Τ.Κ. ΑΠΟ ΤΟ 1955-1995

Περίοδος Α' 1955 - 1960

Την περίοδο αυτή είχαμε μια διεθνή οικονομική κρίση (το 1956) και την κρίση του Σουέζ (το 1957). Η πρώτη δημιούργησε στις περισσότερες χώρες άνοδο των τιμών η οποία προήλθε από την άνοδο της τιμής κυρίως του χάλυβα και των εργατικών. Αυτή η κρίση ελάχιστα επηρέασε τις ελληνικές τιμές. Η κρίση του Σουέζ αντίθετα προκάλεσε άνοδο των τιμών των καυσίμων και των πρώτων υλών, συνέπεια των οποίων ήταν η έντονη αυξητική επίδραση των εισαγόμενων ειδών. Ο πληθωρισμός από τα μέσα του 1956 σημείωσε μια χαλάρωση από την μέχρι τότε έντονη ανοδική τάση. Έτσι την τριετία 1954-1956 το ετήσιο ποσοστό αύξησης του τιμαρίθμου χονδρικής ήταν 9,3% ενώ του τιμαρίθμου κόστους ζωής κυμάνθηκε στα 8,2%. Από τα μέσα του 1956 (που άρχισε η χαλάρωση) έως και το 1959 ο πρώτος δείκτης σημείωσε ετήσια κάμψη κατά 0,1% ενώ ο δεύτερος (κόστους βίου) μέση ετήσια άνοδο κατά 2%.

Η ελληνική οικονομία την περίοδο 1955-1960 αντιμετωπίζει (περισσότερο από κάθε άλλη χρονιά μεταπολεμικώς) τις δυνατότητες για μια ουσιαστική και αποτελεσματική σταθεροποίηση του επιπέδου των τιμών. Ιδιαίτερα από το 1956 που έχουμε και τα πρώτα σημάδια σταθερότητας των τιμών την οποία μπορούμε να την αποδώσουμε σε σημαντικό βαθμό στην εξασθένιση ή ακόμα και την εξαφάνιση των κερδοσκοπικών τάσεων και

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης στο εθνικό νόμισμα η οποία είναι προϋπόθεση της ανάπτυξης και σταθερότητας.

Σ' αυτό το σημείο που άρχιζε να διαφαίνεται η σταθερότητα έπρεπε να καταβληθεί αυξημένη προσοχή προς δύο κατευθύνσεις. Αποφυγή της τεχνικής διατήρησης ορισμένων προϊόντων με επιδοτήσεις των τιμών (οδηγούμαστε σε διεύρυνση του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών) και επίσης ανάληψη πολιτικής προστασίας των τιμών, καθώς και την αξιοποίηση των εξαγόμενων προϊόντων.

Η τόνωση της εμπιστοσύνης στο εθνικό νόμισμα είναι ακόμα μεγαλύτερη το 1957. Εχουμε το έτος αυτό ουσιώδη επιβράδυνση με την βελτίωση των δημοσίων οικονομικών και την διατήρηση μιας ισχυρής συναλλαγματικής κατάστασης εξαφάνισε, την υψωτική ψυχολογία του παρελθόντος και τις κερδοσκοπικές τάσεις οι οποίες τροφοδοτούνται από την άνοδο των τιμών.

Ετσι όλα δείχνουν πως οι μεταβολές αυτές θα οδηγήσουν στην επανάσταση της ομαλότητας στα οικονομικά της χώρας.

Το 1958 χαρακτηρίζεται από τη σταθερότητα των τιμαρίθμων η οποία οφείλεται στις ευνοϊκές επιδράσεις από το εξωτερικό οι οποίες οδήγησαν στη διατήρηση της σταθερότητας σε σημαντικότερο σημείο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια και επίσης έγινε ακόμα ένα βήμα προς την πρόοδο της χώρας.

Το 1959 οι τιμές ακολούθησαν μια αυξητική τάση η οποία έγινε περισσότερο αισθητή στον τιμάριθμο κόστους ζωής. Στον τιμάριθμο χονδρικής πώλησης η αύξηση είναι μικρότερη και ήταν απόρροια κυρίως

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

της αύξησης της τιμής των εισαγόμενων προϊόντων (ενώ η αύξηση του τιμαρίθμου κόστους ζωής οφειλόταν στην αύξηση των τιμών ορισμένων ελεγχόμενων υπηρεσιών του εσωτερικού προερχομένων εκ της κρατικής παρέμβασης).

Παρ' ότι αυτό το έτος οι τιμές είχαν αυξητική τάση αυτό δεν δηλώνει μεταστροφή της τάσης προς σταθεροποίηση που παρατηρήθηκε τα τελευταία τρία χρόνια.

Το 1960 (ιδίως το τελευταίο τρίμηνο) οι ελληνικοί τιμαρίθμοι παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες αυξήσεις των τελευταίων χρόνων. Οι ισχυρότερες αυξητικές επιδράσεις προήλθαν από τις ανατιμήσεις του ελαιολάδου, των γεωμύλων, του ρυζιού και των γαλακτοκομικών προϊόντων και είναι συνέπεια της μειωμένης παραγωγής.

Την περίοδο που αναλύθηκε (1955 - 1960) η αύξηση της τιμής του τιμαρίθμου ήταν περιορισμένη σε σχέση με τους αντίστοιχους τιμαρίθμους άλλων (Ευρωπαϊκών κυρίως) χωρών, ακόμα και χωρών με ισχυρότερη οικονομία.

Πρέπει να ληφθεί υπόψη για την εξαγωγή ορθού συμπεράσματος ότι στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες η άνοδος του επιπέδου των τιμών που εκδηλώθηκαν υπό συνθήκες ταχείας αυξήσεως των εισοδημάτων και της ζήτησης αντανακλούν γενικότερες πληθωριστικές πιέσεις και από την πλευρά της ζήτησης και από την πλευρά του κόστους. Αντίθετα στην Ελλάδα οι αυξήσεις οφείλονται κατά κύριο λόγο σε συμπτωματικά αίτια.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι την περίοδο αυτή (1955-1960) και για μερικά χρόνια αργότερα η Ελλάδα πέτυχε ίσως το μεγαλύτερο ρυθμό ανάπτυξης από όλες τις χώρες του κόσμου με συνθήκες σταθερότητας των τιμών (οικονομικό θαύμα της Ελλάδας).

Περίοδος Β' 1961 - 1967

Μετά τις ανατιμήσεις των τελευταίων μηνών του 1960 (οι οποίες οφείλονταν σε παροδικής φύσεως αίτια και δεν σήμαιναν μεταστροφή από την επικρατούσα κατά τα τελευταία έτη τάση σταθεροποίησης των τιμών) οι τιμές διατηρήθηκαν σε σχετικά υψηλά επίπεδα και κατά τους πρώτους μήνες του 1961. Από το Μάιο όμως η εξέλιξη των τιμών χαρακτηρίζεται από πτωτική τάση.

Έτσι ο καταρτιζόμενος από την στατιστική υπηρεσία (ΕΣΥΕ) δείκτης τιμών καταναλωτή των αστικών κέντρων της χώρας σημείωσε κάμψη κατά 0,7% έναντι υψώσεως κατά 3,4% το έτος 1960 (τον Δεκέμβριο του 1960 μέχρι τον Δεκέμβριο του 1961). Η πτωτική αυτή τάση ήταν αποτέλεσμα των ληφθέντων μέτρων από τους τελευταίους μήνες του 1960 για τον εφοδιασμό της εσωτερικής αγοράς με αγαθά από το εξωτερικό ή εγχώρια παραγωγή των οποίων ήταν ανεπαρκής.

Σε αντίθεση με την τάση επανόδου των ελληνικών τιμαρίθμων σε προ του 1960 επίπεδα σε πολλές χώρες του εξωτερικού (περιλαμβανομένων και ισχυρότερων της Ελλάδος χώρες) συνεχίσθηκε και το 1961. Συγκεκριμένα έναντι της κάμψεως του Ελληνικού τιμαρίθμου χονδρικής πώλησεως κατά 3,7% σημειώθηκε αύξηση σε των τιμών χονδρικής πώλησης κατά 6% στην

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Αυστρία, 4% στην Γαλλία, 3% στον Καναδά και 1% στις Γερμανία, Ιταλία, Σουηδία και Βέλγιο.

Το 1962 η εξέλιξη των τιμών χαρακτηρίστηκε από ανοδικές τάσεις. Η άνοδος των τιμών ήταν εντονότερη και το τελευταίο τετράμηνο του έτους και ειδικότερα στις τιμές χονδρικής πώλησης.

Ετσι ο καταρτιζόμενος από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος δείκτης τιμών καταναλωτή σημείωσε αύξηση κατά 1,7% έναντι μείωσής του κατά 0,7% εντός του έτους 1961.

Βασικός παράγοντας των ανοδικών τάσεων υπήρξε η μειωμένη παραγωγή ορισμένων ευρείας κατανάλωσης ειδών διατροφής (όπως ελαιόλαδο, όσπρια, ρύζι). Ετσι συνέπεια αυτού ήταν οι ανατιμήσεις των εγχώριων ειδών ενώ ήταν ασήμαντες οι επιδράσεις εκ του εξωτερικού.

Οι εξελίξεις των τιμών στην Ελλάδα και το 1961 ήταν ευνοϊκότερες των σημειωθείσων εξελίξεων σε άλλες (Ευρωπαϊκές κυρίως) χώρες και το έτος 1962 όσον αφορά τις τιμές καταναλωτού. Συγκεκριμένα η κατά 1,7% αύξηση του ελληνικού δείκτη τιμών καταναλωτού μεταξύ Δεκεμβρίου 1961 και Δεκεμβρίου 1962 συγκρίνεται με τις αντίστοιχες αυξήσεις 5,7% στην Ιταλία, 5,2% στη Γαλλία, 4,6% στη Σουηδία, 2,8% στις Αυστρία, Γερμανία κλπ.

Εξ' άλλου έναντι αυξήσεως του ελληνικού τιμαρίθμου χονδρικής πωλήσεως κατά 4,3% εντός του παρελθόντος έτους είχαμε αντίστοιχα, 4% στην Ελβετία, 3% στην Ιταλία, 2% στην Γαλλία, 1% στις Γερμανία, Νορβηγία. Σημαντικό στοιχείο είναι ότι η αύξηση των ελληνικών τιμαρίθμων οφειλόταν στην επίδραση παροδικής φύσεως παραγόντων οι

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

ανατιμήσεις στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες ήταν αποτέλεσμα πληθωριστικών επιδράσεων συνδεδεμένων με τις επικρατούσες στις χώρες αυτές συνθήκες πλήρους απασχόλησης.

Κατά την διάρκεια του έτους 1963 η εξέλιξη των τιμών χαρακτηρίσθηκε από έντονες διακυμάνσεις και τελικώς οι τιμές διαμορφώθηκαν σε επίπεδα υψηλότερα των αντίστοιχων του έτους 1962.

Συγκεκριμένα, η άνοδος του τιμάρθιμου χονδρικής πώλησης κυμάνθηκε στο 5,1% ενώ του Δ.Τ.Κ. στο 3%. Οι ανατιμητικές τάσεις οφείλονται και πάλι στην άνοδο (από τον Αύγουστο του 1962 έως και την Ανοιξη του 1963) σε ορισμένα είδη ευρείας κατανάλωσης, αλλά και την έντονη ανατιμητική εξέλιξη στην διεθνή αγορά. Τα αίτια δηλαδή της ανόδου δεν αντανakλούν τις γενικότερες πληθωριστικές πιέσεις στο εσωτερικό, αλλά οφείλονται σε εμπορευματικής φύσεως αίτια στα εισαγόμενα είδη.

Το 1964 υπήρξαν έντονες αυξητικές τάσεις στις τιμές οι οποίες επηρέασαν αποφασιστικά την εξέλιξη της οικονομίας πολλών χωρών.

Η Ελλάδα επηρεάστηκε από την αυξητική τάση αλλά οι αυξήσεις των τιμών ήταν χαμηλότερες.

Συγκεκριμένα, οι τιμές καταναλωτού αυξήθηκαν στην Ελλάδα κατά 1,5% ενώ οι αυξήσεις των άλλων χωρών έχουν ως εξής: Γαλλία 1,9%, Δυτική Γερμανία 2,7%, Ολλανδία 5,3%, Ηνωμένο Βασίλειο 5,4%, Ιταλία 5,8%, Ισπανία 13% κλπ.

Ανατιμήσεις στα εισαγόμενα εκ του εξωτερικού είδη διατροφής (καφές, βακαλάος, κρέατα, ζάχαρη κλπ.)
Πηγή: Έκθεση Διοικητή Τραπέζης Ελλάδος 1963.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Εξ' άλλου και η άνοδος του δείκτη χονδρικής πώλησης (4,4%) υπολείπεται έναντι εκείνης άλλων χωρών όπως: Ισπανία, Σουηδία, Νορβηγία, Φινλανδία.

Την διετία 1965 - 1966, ο πληθωρισμός ξεκίνησε μια ανοδική πορεία φθάνοντας στο 3,1% και στο 5% αντίστοιχα.

Ο κυριότερος παράγοντας που επέδρασε σ' αυτή την άνοδο ήταν η ανατίμηση βασικών ειδών διατροφής λόγω της μειωμένης εγχώριας παραγωγής αλλά και λόγω της αυξημένης ζήτησης. Εντονες πληθωριστικές πιέσεις ασκήθηκαν και από την αύξηση του κόστους παραγωγής των βιοτεχνικών και βιομηχανικών προϊόντων αλλά και από τις ανατιμήσεις σε διάφορες υπηρεσίες των οποίων οι τιμές υπόκεινται σε κρατικό έλεγχο.

Παρ' όλα αυτά η αύξηση του επιπέδου των τιμών κατά την διετία 1965-1966 δεν μπορεί να θεωρηθεί σημαντική ιδίως αν συγκριθεί με τις αντίστοιχες τιμές άλλων (κυρίως Ευρωπαϊκών) χωρών.

Το 1967 είχαμε μεταστροφή των εντόνων αυξητικών πιέσεων που παρακολουθούνται τα τελευταία χρόνια. Η εξέλιξη των τιμών ενώ κατά τις αρχές του έτους ήταν ανοδική στη συνέχεια χαρακτηρίσθηκε από πτωτική τάση η οποία ήταν περισσότερο εμφανής κατά το δεύτερο εξάμηνο. Η πτωτική αυτή τάση ήταν αποτέλεσμα των μέτρων που πάρθηκαν για την προσφορά των αγαθών, και απέβλεπαν στην μείωση των τιμών των ειδών διατροφής.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Η ευνοϊκή αυτή εξέλιξη (κατά το έτος 1967) των τιμών μπορεί να διαπιστωθεί και από την σύγκριση της εξέλιξης των ελληνικών τιμαρίθμων προς τους τιμαρίθμους άλλων Ευρωπαϊκών κρατών. Από τη σύγκριση αυτή προκύπτει ότι σε αντίθεση με την παρατηρούμενη κάμψη των Ελληνικών τιμαρίθμων η ανοδική εξέλιξη των τιμαρίθμων σε πολλές χώρες του εξωτερικού περιλαμβανομένων και των οικονομικώς ισχυροτέρων συνεχίσθηκε.

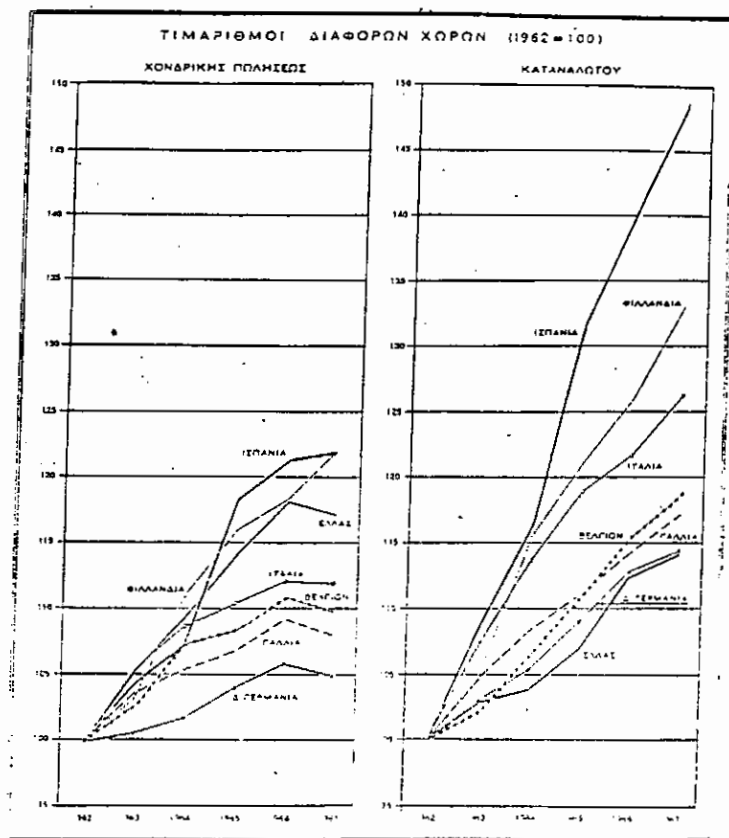
Συγκεκριμένα κατά το έτος 1967 έναντι της μείωσης του ελληνικού τιμαρίθμου καταναλωτή κατά 1,3% σημειώθηκαν αυξήσεις στην Πορτογαλία 4,3%, στην Νορβηγία 4,1%, στην Γαλλία 3,5%, στην Αυστρία, το Βέλγιο και την Ελβετία 3,4%, στο Η. Βασίλειο και την Ιταλία 2,6%, και τέλος στην Δ. Γερμανία αύξηση 0,4%.

Εξ' άλλου στις τιμές χονδρικής πώλησης έναντι μείωσης του ελληνικού τιμαρίθμου χονδρικής πώλησης κατά 2,5% σημειώθηκαν αυξήσεις στην Φινλανδία 5,3%, την Πορτογαλία 2,2%, την Αυστρία και την Νορβηγία 1,8% ενώ σημειώθηκαν μειώσεις μικρότερες όμως από την μείωση στην Ελλάδα (1,0% στην Γαλλία, 0,8% στην Δυτική Γερμανία, 0,6% στο Βέλγιο).

Ετσι βλέπουμε ότι αυτή η περίοδος (1961 - 1967) κλείνει με τον καλύτερο τρόπο για την Ελλάδα η οποία το 1967 ήταν από τις λίγες χώρες στις οποίες υποχώρησε το επίπεδο των τιμών και μάλιστα σε αξιόλογη έκταση. Αυτό το γεγονός είναι πολύ σημαντικό για την ελληνική οικονομία γιατί έτσι ενισχύεται η αγοραστική δύναμη των κατώτερων κυρίως εισοδηματικών τάξεων και εδρεύεται η εμπιστοσύνη του ευρύτερου κοινού προς το εθνικό νόμισμα.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η περίοδος (1961 - 1967) συνοδεύτηκε από οικονομική αναταραχή την οποία προκάλεσε η πολιτική αλλαγή του 1964 καθώς και την πολιτική κρίση του 1965 που οδήγησε στη δικτατορία του 1967.

Περίοδος Γ' 1968 - 1971

Την περίοδο αυτή οι τάσεις των τιμών ήταν αυξητικές σε διεθνή κλίμακα ενώ ήταν περισσότερο έντονες στις ευρωπαϊκές χώρες.

Όπως ήταν φυσικό η Ελλάδα δέχθηκε σχετικές πιέσεις προς την κατεύθυνση αυτή με την διαφορά ότι οι ανατιμητικές εξελίξεις στο επίπεδο του καταναλωτή ήταν από τις χαμηλότερες.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Οι λόγοι που οδήγησαν στην αυξητική τάση τους ελληνικούς τιμαρίθμους ήταν (εκτός από τις εξωτερικές επιδράσεις λόγω της διεθνούς τάσης ανόδου) οι ανατιμήσεις στα είδη διατροφής, οι οποίες συνδέονται τόσο με τη μειωμένη γεωργική παραγωγή όσο και με την αναπροσαρμογή ορισμένων από τις ελεγχόμενες τιμές αγαθών και υπηρεσιών (π.χ. αστικές συγκοινωνίες). Εξ' άλλου αυτή την περίοδο αν συγκρίνουμε επί διεθνούς επιπέδου τις εξελίξεις στους δείκτες τιμών καταναλωτή, η χώρα μας τοποθετείται μεταξύ των χωρών που δέχθηκαν σχετικά τις μικρότερες αυξήσεις τιμών. Αναλυτικά η πορεία των τιμών μεταξύ 1968 έως 1971 έχει ως εξής:

Το 1968 η εξέλιξη χαρακτηρίσθηκε από ελαφρά ανοδική τάση η οποία εκδηλώθηκε κυρίως το πρώτο και το τρίτο τετράμηνο του έτους. Αντίθετα κατά το δεύτερο τετράμηνο λόγω της επίδρασης διαφόρων εποχικών παραγόντων οι τιμές σημείωσαν κάμψη.

Σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ.Ε. ο γενικός δείκτης τιμών χονδρικής αυξήθηκε μεταξύ αρχής και τέλους του 1968 κατά 3,4% έναντι μείωσης του κατά 2,5% εντός του 1967 και αυξήσεώς του κατά 3,1% εντός του 1966. Σε μέσο ετήσιο επίπεδο ο λαμβανόμενος ετήσιος τιμαρίθμος καμία μεταβολή δεν παρουσιάζει το 1968 έναντι του 1967 που είχε αυξηθεί κατά 0,6% έναντι του 1966. Εξ' άλλου μεταξύ 1965 και 1966 είχε σημειωθεί αύξηση του τιμαρίθμου αυτού κατά 3,2%.

Κατά το 1969 παρατηρήθηκε ελαφριά ανοδική εξέλιξη των τιμών με ρυθμό όμως χαλαρότερο του σημειωθέντος κατά το 1968. Η σχετική σταθερότητα που υπήρξε ήταν αποτέλεσμα της ασκηθείσας οικονομικής

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

πολιτικής . Οι ελαφρές ανατιμήσεις είχαν περίπου τα ίδια αίτια από τις αντίστοιχες του 1968. Σύμφωνα λοιπόν με την Ε.Σ.Υ.Ε. οι τιμάρθμοι εμφάνισαν τις ακόλουθες μεταβολές: ο τιμάρθμος χονδρικής πώλησεως ανήλθε στα 3,9% έναντι αυξήσεως κατά 3,9% το 1969 και μείωσης κατά 2,5% το 1967. Εξ' άλλου το μέσο επίπεδο του τιμάρθμου αυτού παρουσίασε αύξηση κατά 3,9% ενώ είχε παραμείνει αμετάβλητο κατά το 1968 και είχε αυξηθεί κατά 0,6% το 1967.

Το κύριο χαρακτηριστικό της εξελίξεως των τιμών κατά το 1970 ήταν η ταύχτερη άνοδος των τιμών καταναλωτή σε σύγκριση με το 1968 η οποία οφειλόταν κατά κύριο λόγο στις πιέσεις που ασκήθηκαν απο τις τιμές των εισαγόμενων ειδών.

Εξ' άλλου το 1970 παρατηρήθηκε ελαφρά χαλάρωση στην ανοδική εξέλιξη των τιμών χονδρικής πώλησης. Σύμφωνα λοιπόν με την Ε.Σ.Υ.Ε. ο δείκτης τιμών χονδρικής αυξήθηκε το 1970 κατά 2,6% έναντι αντίστοιχων αυξήσεων 3,9% και 3,9% κατά τα έτη 1969 και 1968 αντίστοιχα.

Σε μέσο ετήσιο επίπεδο ο τιμάρθμος αυτός εμφανίζει αύξηση κατά το 1970 κατά 3,9%, όσο ακριβώς και κατά το 1969, ενώ είχε παραμείνει τελείως αμετάβλητη κατά το 1968.

Το 1971 έχουμε την ίδια αυξητική τάση της προηγούμενης τριετίας.

Εχουμε επιρροή (αυτή τη χρονιά) από τη διεθνή τάση ανόδου των τιμών αλλά και επιρροή από εσωτερικούς παράγοντες όπως οι μικρές σοδιές των

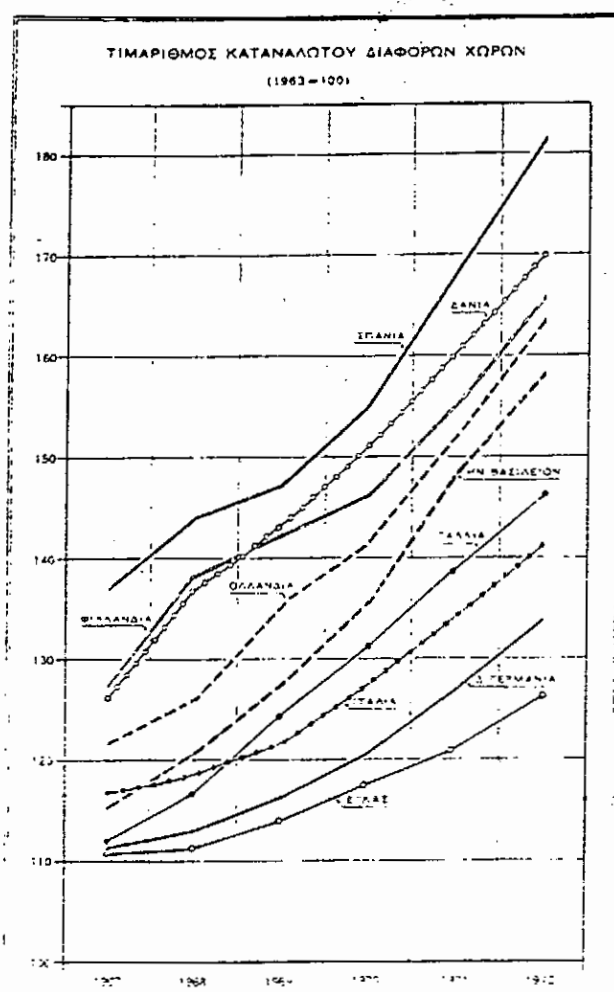
Αυτή ξεκινούσε από την βασική αρχή περί ελεύθερης διαμόρφωσης των τιμών, βάσει του νόμου προσφοράς και ζήτησης (Εκθεση του Διοικητή Τραπεζής της Ελλάδος 1969).

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μείωση της προσφοράς και αύξηση της τιμής.

Σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ.Ε. ο καταρτιζόμενος δείκτης χονδρικής ανήλθε στο 4,6% το 1971 έναντι αύξησης κατά 9,6% και 3,9% τα έτη 1970 και 1969 αντίστοιχα, οι μεταβολές των μέσων επιπέδων των τιμαρίθμων ήταν του ίδιου επιπέδου.

Τέλος το καταρτιζόμενο από την Ε.Σ.Υ.Ε. δελτίο λιανικής πώλησης η άνοδος της ζήτησης κατά το 1971 σημείωσε ελαφρά ελαφρά επιβράδυνση (ιδίως κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους).

Περίοδος Δ'1972-1974

Το έτος 1972 χαρακτηρίζεται από ουσιώδη επιδείνωση των από τριετίας επικρατούμενων αυξητικών τάσεων των τιμών, σε παγκόσμια κλίμακα.

Από την γενική αυτή τάση δεν είναι δυνατόν να μείνει ανεπηρέαστη και η ελληνική οικονομία, λόγω της στενής συνδέσεως της με την Ευρωπαϊκή οικονομία.

Παρ' όλα αυτά, οι σημειωμένες ανατιμητικές εξελίξεις στην Ελλάδα εξακολουθεί να είναι και κατά το 1972 εκ των χαμηλοτέρων διεθνώς, αν και είναι εντονότερες σε σύγκριση με τα τελευταία χρόνια.

Έτσι, στην τριετία 1972-1974 η οποία χαρακτηρίστηκε από μία τεράστια πληθωριστική έξαρση. Συγκεκριμένα το μέσο επίπεδο του δείκτη τιμών καταναλωτή ξεκινώντας από 4,6% που ήταν το 1972, φτάνει στο 16,2% κατά το 1973 και στο 26,6% κατά το τελευταίο έτος της τριετίας.

Ο βασικότερος παράγοντας που επηρέασε την πορεία του δείκτη τιμών καταναλωτή κατά την περίοδο αυτή ήταν και πάλι οι αυξήσεις που παρατηρήθηκαν στα εισαγόμενα κυρίως είδη διατροφής, και πρώτες ύλες πράγμα που ήταν συνέπεια τόσο των ανατιμητικών εξελίξεων στο εξωτερικό (λόγω της πετρελαϊκής κρίσης) όσο και της εσφαλμένης πολιτικής που ασκήθηκε.

Σύμφωνα με την έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδας *"η παρακολούθηση από την δραχμή, της μεγάλης πτώσης του δολλαρίου, κυρίως κατά το πρώτο εξάμηνο του 1973, κάτω από συνθήκες έντονων πληθωριστικών πιέσεων στο εσωτερικό, συνέβαλε αναμφισβήτητα στην ένταση της πληθωριστικής διαδικασίας"*.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Πιο αναλυτικά βλέπουμε πως η αξία των εισαγωγών κατά την περίοδο 1972-1974 παρουσίασε μια άνευ προηγούμενου έξαρση, για τα ελληνικά δεδομένα (φτάνοντας τα 4635,2 εκατομύρια δολάρια το 1974).

Οι εισαγωγές αυτές έγιναν, για να αντιμετωπισθεί η εξαιρετικά αυξημένη ζήτηση η οποία προήλθε από τη συνεχή αύξηση των εισοδημάτων κατά τα τελευταία χρόνια αλλά και εξ' αιτίας της μειωμένης εγχώριας παραγωγής.

Τέλος εκτός από τον εισαγόμενο πληθωρισμό, σημαντική συμβολή στην άνοδο του επιπέδου τιμών είχαν οι ανατιμήσεις που έγιναν σε όσα αγαθά και υπηρεσίες ελέγχονταν από το κράτος.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ ο πληθωρισμός της Ελλάδας, στην εξεταζόμενη τριετία 1972-1974 συγκρινόμενος με τον πληθωρισμό των άλλων χωρών χαρακτηρίζεται ήπιος το 1972, ενώ στη συνέχεια το 1973 και το 1974 φθάνει σε τέτοιο ύψος ώστε είναι από τους υψηλότερους που παρατηρούνται διεθνώς μιας και το 22,4% που παρατηρήθηκε το 1973 στη Γιουγκοσλαβία θεωρήθηκε πολύ μεγάλη.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθούμε στην πετρελαϊκή κρίση και την επιρέαση της στην αύξηση του πληθωρισμού.

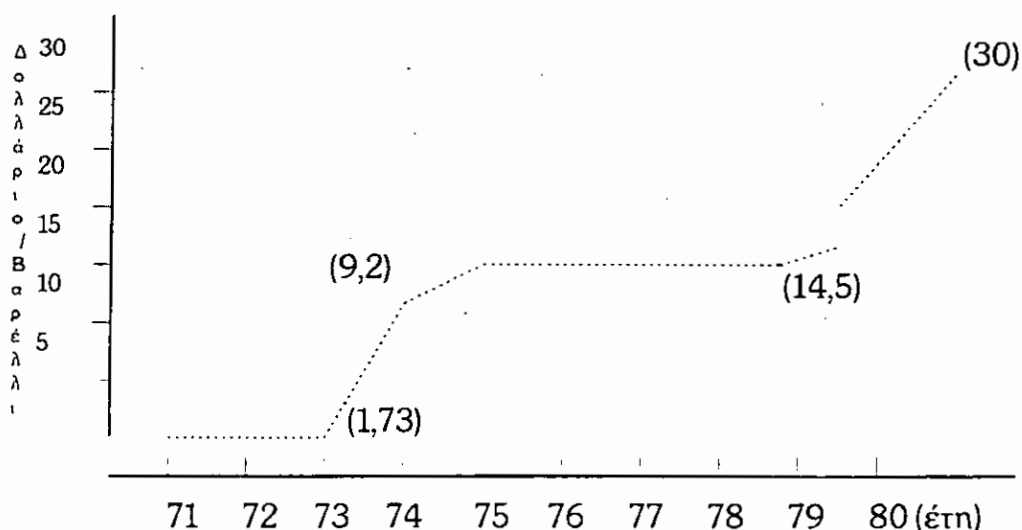
Συγκεκριμένα η τιμή του αργού πετρελαίου δηλ. του πετρελαίου που βγαίνει από την πηγή-κατά βαρέλι σε δολάρια- κατά τα τελευταία 10 χρόνια ανέβηκε 16 φορές. Ταυτόχρονα η πετρελαϊκή αυτή κρίση όπως την αποκαλούμε άρχισε να δημιουργεί μια οικονομική ύφεση στις εισαγωγείς χώρες που την περίοδο που αυζητάμε (72-74) έφτασε στα ύψη και διατηρήθηκε μέχρι το '79 και σημείωσε νέα έξαρση στις αρχές του 1980.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

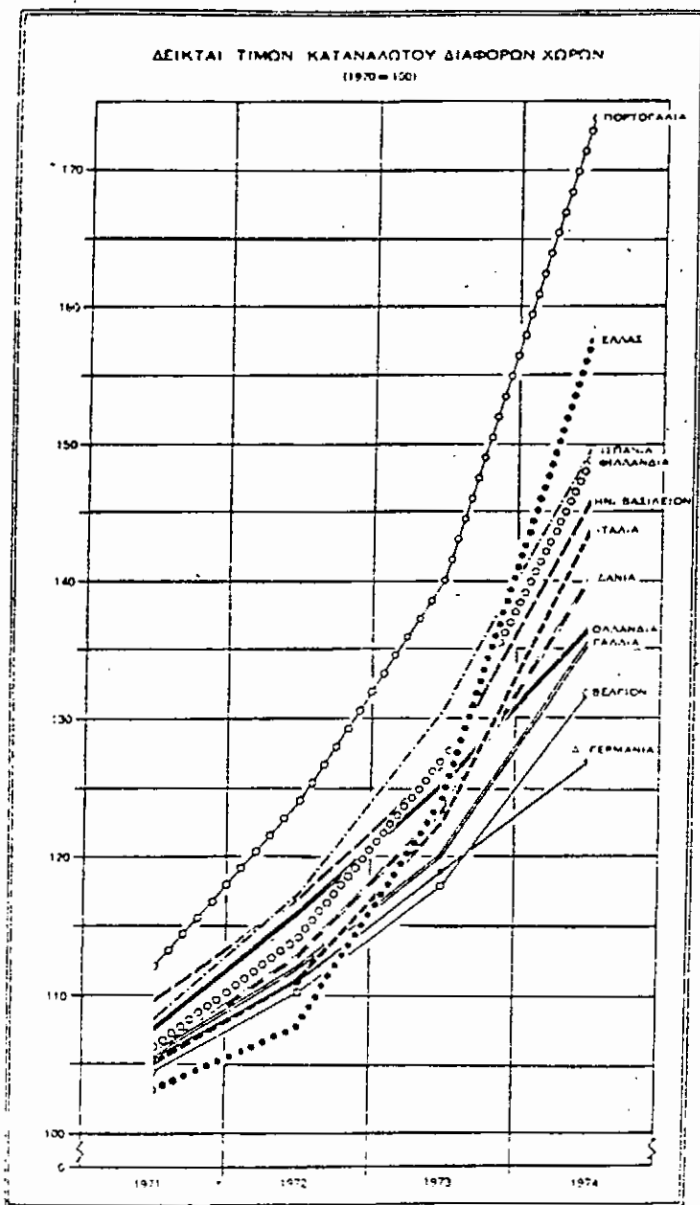
Φυσικά ήταν η κρίση αυτή να επηρεάσει και την δική μας οικονομία η οποία στο μεγαλύτερο μέγεθος της εξαρτάται από τον μαύρο χρυσό. Η βασική πρώτη ύλη της βιομηχανία ήταν και είναι το μαύρο χρυσάφι. Η τρελή αύξηση της τιμής του είχε σαν αποτέλεσμα άνοδο του κόστους παραγωγής των βιομηχανικών προϊόντων με συνέπεια την αύξηση της τιμής όλων των ειδών που συνδέονταν άμεσα ή έμμεσα με το πετρέλαιο. Εδώ έγκειται και η άνοδος του δείκτη τιμών καταναλωτού την συγκεκριμένη περίοδο.

Παρακάτω παραθέτουμε ένα σχεδιάγραμμα που παρουσιάζει την τιμή του μαύρου χρυσού και τις διακυμάνσεις του από το 1971 έως το '80. Εδώ φαίνεται η τεράστια άνοδος του '73 από 1,73 σε 9,2 το '74 και αυτή η άνοδος είχε την συνέπεια να αυξηθεί και ο Δ.Τ.Κ. την περίοδο που εξετάζουμε. Μεγάλη αύξηση παρατηρήθηκε και μετά το '79 (από 14,5 σε 30) και για τις συνέπειες της αύξησης αυτής θα αναφερθούμε στην περίοδο αυτή παρακάτω.

Τιμή του πετρελαίου την δεκαετία '70-'80

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

Περίοδο Ε' 1975-1978

Ετήσιος ρυθμός αύξησης των τιμών περιόδου 1975-1978¹

Έτη	1975	1976	1977	1978
Ελλάδα	13%	13,3%	12,5%	12,5%
ΟΟΣΑ		11,2%	11%	9,3%
ΕΟΚ		10,7%	9,6%	6,8%

Κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου αυτής είναι η σαφής επιβράδυνση του αυξητικού ρυθμού των τιμών όπου την προηγούμενη περίοδο ήταν υψηλή. Ο πληθωρισμός πέφτει στο 13% το 1975 και μετά από ελαφριά άνοδο στα 13,3% το 1976, πέφτει και πάλι στο 12,5% τη διετία 1977-78.

Η επιβράδυνση αυτή οφείλεται στην πτώση των τιμών των εισαγόμενων αγαθών, που τα προηγούμενα χρόνια ήταν αιτία πληθωριστικών πιέσεων. Συγχρόνως, μικρότερη ήταν και η αυξητική επίδραση από τη μεταβολή της συναλλαγματικής αξίας της δραχμής. Το 1975 επιτυγχάνεται μεγάλη διαφορά στο ποσοστό ανόδου των τιμών των υπηρεσιών (12,7% έναντι 21,1% το 1974) και στις τιμές των ειδών διατροφής. Μπορεί επομένως να υποστηριχθεί η άποψη ότι κατά ένα σημαντικό μέρος η επιβράδυνση του πληθωρισμού οφείλεται στην πολιτική ελέγχου των τιμών που ασκήθηκε από το κράτος το 1977 και 1978 μετά από διακυμάνσεις που είχε ο Δ.Τ.Κ. κατά τη διάρκεια των ετών αυτών, η αύξηση των τιμών έπεσε σε 12,5%. Επίσης, ο

¹ Πηγή: Εκθέσεις Διοικητή Τραπε. Ελλάδος 1975-1978

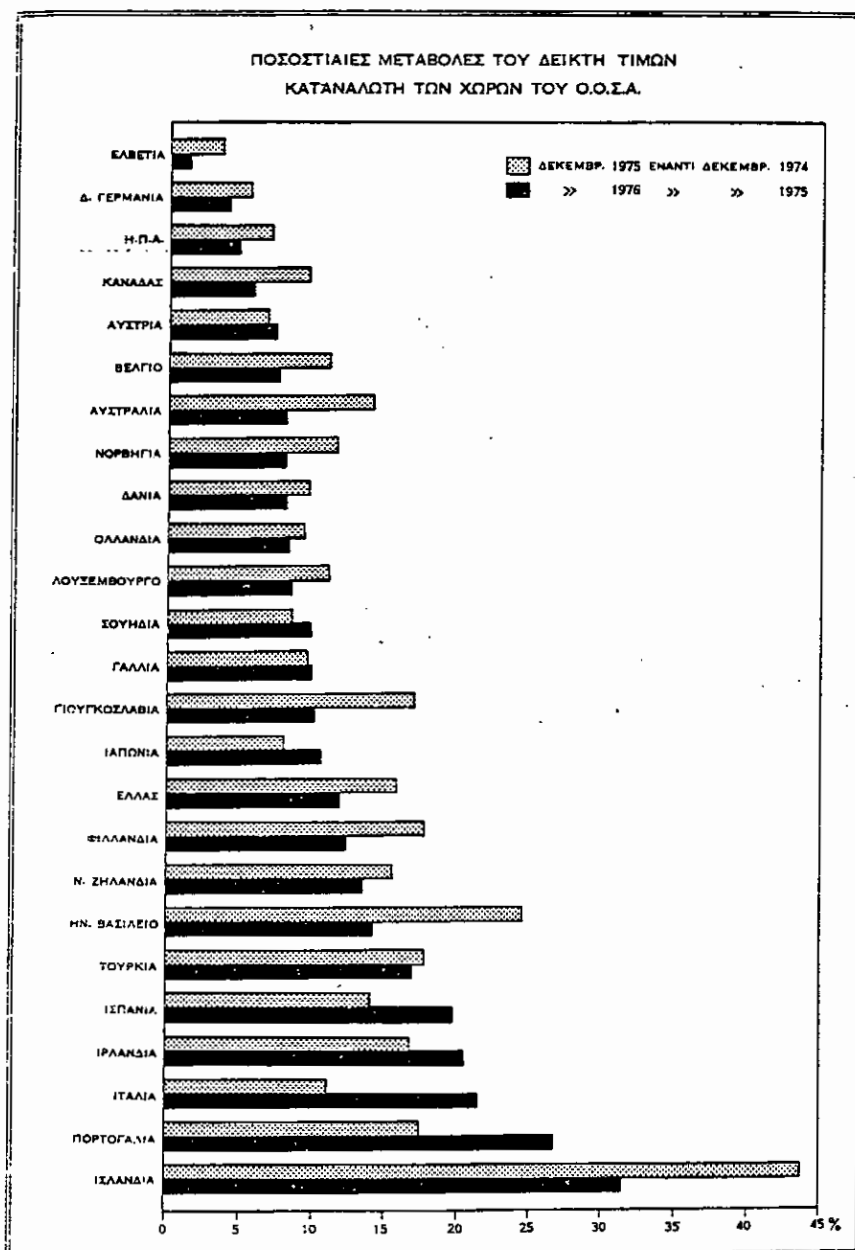
Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 έως σήμερα

δείκτης τιμών χονδρικής πώλησης παρουσιάζει επιβράδυνση αυτά τα έτη που οφείλεται στο ότι επιβραδύνθηκε η ανοδική τάση στις τιμές των εξαγόμενων αγαθών.

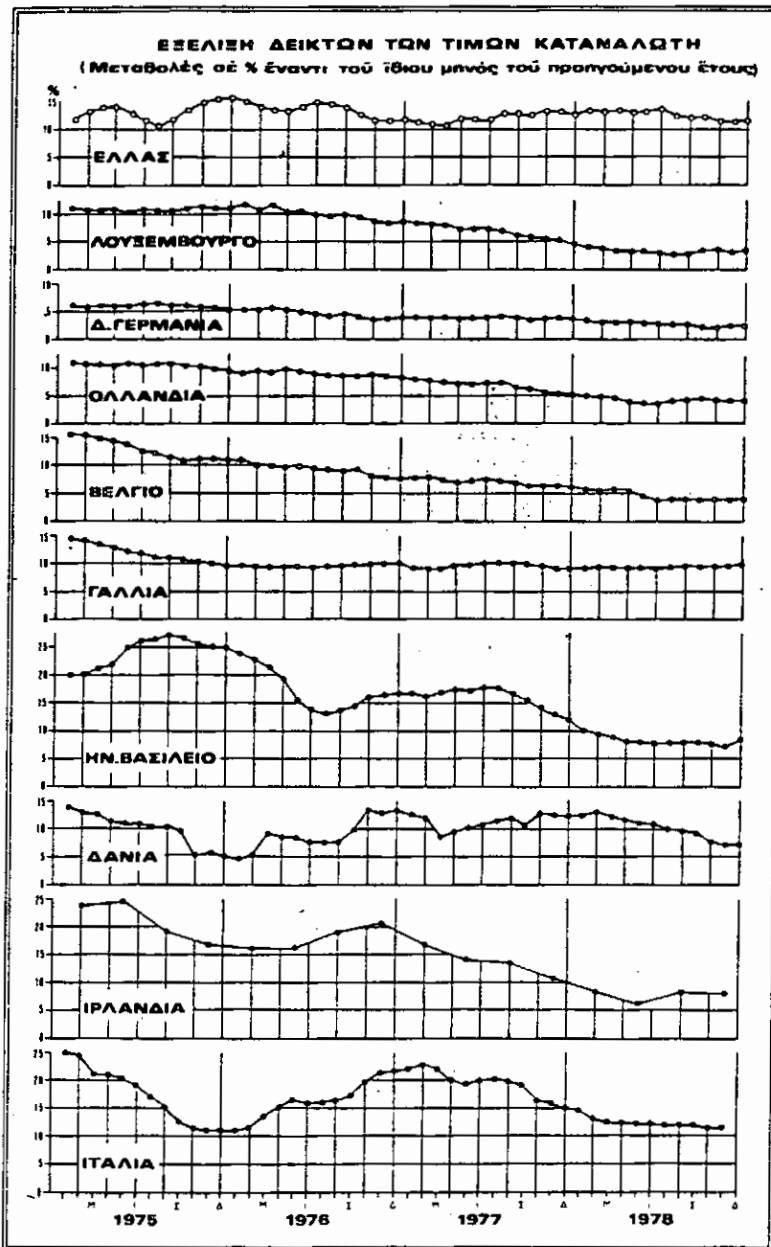
Το 1978, ο πληθωρισμός είχε ανοδική τάση στους πρώτους μήνες, η οποία ανακόπηκε στο δεύτερο εξάμηνο. στην κάμψη αυτή του ρυθμού αύξησης των τιμών που παρουσιάστηκε στην αρχή του έτους, συνέβαλε η λήψη πρόσθετων αγορανομικών μέτρων κατά των αδικαιολόγητων αυξήσεων των τιμών των ειδών διατροφής και ιδιαίτερα των οπωροκηπευτικών, στις ανατιμήσεις των οποίων οφείλεται κυρίως η έξαρση του πληθωρισμού στις αρχές του έτους. Ουσιαστική επίσης, συμβολή στη συγκράτηση της ανόδου του Δ.Τ.Κ. είχε ο έλεγχος των ενοικίων των κατοικιών και η αναστολή αυξήσεων στις ελεγχόμενες τιμές ορισμένων αγαθών και υπηρεσιών.

Την περίοδο αυτή αυξάνεται και το επίπεδο τιμών των γεωργικών προϊόντων. Οι αυξήσεις αυτές βελτιώνουν μεν την εισοδηματική θέση του αγροτικού πληθυσμού συμβάλλουν όμως σημαντικά και στην διατήρηση του ρυθμού αύξησης των τιμών καταναλωτή. Αυξητική επίδραση στις τιμές άσκησε και η άνοδος του κόστους εργασίας. Αντίθετα, περιορισμένη ήταν το 1978 η αύξηση των τιμών των εισαγομένων λόγω του χαμηλού ρυθμού ανόδου των τιμών στην διεθνή αγορά.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Περίοδο Ζ' 1979-1989

Ετήσιος ρυθμός αύξησης των τιμών περιόδου 1979-1986

Έτη	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Ελλάδα	19,1%	24,4%	24,6%	21,1%	20,2%	18,6%	19,2%	23,1%
ΟΟΣΑ	10%	12,9%	10,6%	8%	5,3%	5,3%	4,6%	
ΕΟΚ	9%	12,3%	11,4%	9,8%	7,3%	6,1%	5,4%	

Η πληθωριστική έξαρση που εκδηλώθηκε το 1979 ανάλογη περίπου με εκείνη του 1973 αλλά μεγαλύτερης διάρκειας, προκλήθηκε αρχικά από εξωτερικού πληθωριστικούς παράγοντες και συγκεκριμένα από τη δεύτερη μεγάλη ανατίμηση του πετρελαίου, την αύξηση των τιμών του συναλλάγματος, και την παράλληλη υψωτική κίνηση των τιμών των πρώτων υλών στη διεθνή αγορά. Μετά όμως τροφοδοτήθηκε από εγχώριες πηγές, όπως είναι οι αναπροσαρμογές στις τιμές των γεωργικών προϊόντων, η άνοδος του εργατικού κόστους και η υποτίμηση της δραχμής. Τις πληθωριστικές αυτές πιέσεις, που ασκήθηκαν στο κόστος παραγωγής και τις τιμές προσφοράς των αγαθών και υπηρεσιών, στήριζε και ενίσχυσε το αυξανόμενο δημοσιονομικό έλλειμμα. Η ένταση των παραγόντων αυτών εξακολούθησε να είναι ισχυρή κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Για την περίοδο αυτή μπορούμε να παρατηρήσουμε :

α) Υπάρχει όλα τα χρόνια έντονος πληθωρισμός που κυμαίνεται γύρω στο 20%. Αυτό σημαίνει ότι διατηρούνται αμείωτες οι βασικές πληθωριστικές

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

πιέσεις, αν και μπορεί να διαφοροποιούνται οι πηγές από τις οποίες προέρχονται.

β) Η άνοδος της παραγωγικότητας, που είναι βασικός αποπληθωριστικός παράγοντας, δεν εμφανίζει ουσιαστική βελτίωση σ' όλη αυτή την περίοδο, εξέλιξης που συνδέεται σε πολύ μεγάλο βαθμό με την επενδυτική χαλαρότητα και με τη βραδύτητα που πραγματοποιούνται οι ανάγκες διαρθρωτικές, οργανωτικές και τεχνολογικές βελτιώσεις.

γ) Ισχυρός πληθωριστικός παράγοντας κατά τα χρόνια αυτά είναι οι αυξήσεις στις τιμές παραγωγού στην γεωργία, που ήταν αποτέλεσμα τις διαδικασίας προσέγγισης τους με τις αντίστοιχες της κοινότητας, όπως και η μεταφορά επιδορήσεων στις τιμές που επέβαλε η κοινή αγροτική πολιτική της ΕΟΚ.

δ) Η αύξηση των κερδών αποτέλεσε επίσης ισχυρό πληθωριστικό παράγοντα με σημαντική συμβολή στον ετήσιο ρυθμό αύξησης των τιμών.

Το 1979 παρουσιάζεται αναζωπύρωση του πληθωρισμού που φτάνει το 19,1%. Το φαινόμενο αυτό δεν είναι αποκλειστικά Ελληνικό. Έντονες πληθωριστικές πιέσεις αντιμετωπίζουν όλες σχεδόν οι οικονομίες του κόσμου, που όπως είναι γνωστό έχουν ως αφετηρία την ουσιώδη άνοδο των τιμών του πετρελαίου. Χαρακτηριστικό είναι ότι η συνολική κατανάλωση πετρελαίου και των προϊόντων του το 1979 ήταν 9,5 εκατομμύρια τόννοι έναντι 8,5 του '78. Αλλά ενώ η αύξηση του όγκου δεν υπερέβη το 12% το συνάλλαγμα που πληρώσαμε ήταν υπερδιπλάσιο. Η τιμή του αργού πετρελαίου έφτασε τα 19,40 δολάρια το βαρέλι έναντι 14 το '78.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Ταχύτερη ήταν η αύξηση των τιμών χονδρικής πώλησης σε σύγκριση με τις τιμές καταναλωτή και υποδηλώνει ότι οι ανατιμητικές τάσεις ήταν εκτονότερες στα αγαθά παρά στις υπηρεσίες.

Ισχυρή ανατιμητική επίδραση άσκησε η μεγάλη σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια αύξηση των τιμών των γεωργικών προϊόντων. Αντίθετα, μειωμένη ήταν η αυξητική επίδραση του εργατικού κόστους στις τιμές. Τέλος, οι αυξήσεις των τιμών των εισαγομένων επηρέασε το επίπεδο τιμών στην χώρα μας το 1979.

Το 1980 χαρακτηρίζεται από τη ραγδαία επιτάχυνση του πληθωρισμού που έφτασε το 24,4%. Αποτέλεσμα των ανατιμητικών εξελίξεων τα δύο αυτά έτη ήταν να διπλασιαστεί ο πληθωρισμός στην Ελλάδα σε σύγκριση με το 1978. Πάντως εξακολουθεί ο πληθωρισμός να είναι γενικότερο φαινόμενο ως αναφορά τις χώρες της ΕΟΚ και ΟΟΣΑ.

Όσο αφορά τους παράγοντες που προκάλεσαν την περαιτέρω επιτάχυνση του αυξητικού ρυθμού των τιμών το 1980 παρατηρούνται τα εξής:

Οι αυξήσεις στις τιμές των εισαγομένων προϊόντων σε ξένο νόμισμα, και ιδιαίτερα του πετρελαίου που έφτασε τα 31,50 δολλάρια το βαρέλι και των τιμών των γεωργικών προϊόντων, σε συνδυασμό με την αύξηση των κερδών υπήρξαν οι παράγοντες που το 1980 ανέβηκε ο πληθωρισμός.

Η πληθωριστική επίδραση από την πλευρά του εργατικού κόστους που είχε μετριαστεί το 1979, εκτιμάται ότι διευρύνθηκε πάλι. Η καταπολέμηση της προϋποθέτει όχι μόνο αυστηρή εισοδηματική πολιτική αλλά και συνεχή προσπάθεια με σκοπό τη βελτίωση της παραγωγικότητας.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Το 1981 παρατηρείται μικρή αύξηση του πληθωρισμού σε 24,6% που οφείλεται κυρίως στις αυξήσεις στις τιμές των ειδών διατροφής. Σημαντική επίσης, ήταν και η πληθωριστική επίδραση που ασκήθηκε από την άνοδο του εργατικού κόστους ανά μονάδα προϊόντος. Ο συνδιασμός του μεγάλου σχετικά ποσοστού ανόδου της μέσης ονομαστικής αμοιβής και του αρνητικού ρυθμού μεταβολής της παραγωγικότητας είχε ως αποτέλεσμα να ενισχυθούν περαιτέρω οι πληθωριστικές πιέσεις από την πλευρά αυτή.

Μετά τη ραγδαία ύψωση του επιπέδου των τιμών που σημειώθηκε από το 1979-1981, ως αποτέλεσμα κυρίως της δεύτερης πετρελαϊκής κρίσης, της επέκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής και της πολιτικής εναρμόνισης των ελληνικών γεωργικών τιμών προς τις κοινότητες, ο ρυθμός του πληθωρισμού άρχισε το 1982 να επιβραδύνεται, με αποτέλεσμα να περιοριστεί η αύξηση των τιμών καταναλωτή στο 21,1%. Έτσι, με κάποια χρονική καθυστέρηση εκδηλώθηκε τελικά στη χώρα μας η εξασθένιση του αυξητικού ρυθμού των τιμών, η οποία, στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ, είχε αρχίσει ήδη από το 1981. Στην Ελλάδα, ο στόχος επαναφοράς του πληθωρισμού στο 12,5% του 1978 δεν ήταν δυνατόν να επιτευχθεί με συνέπεια να εξακολουθεί να διευρύνεται η ποσοστιαία απόσταση με τις χώρες του ΟΟΣΑ και της ΕΟΚ.

Όμως, η πτώση αυτή του πληθωρισμού δεν ήταν πραγματική αλλά επιφανειακή. Τυπικά φαίνεται ότι ο πληθωρισμός πέφτει μα στην ουσία υπάρχει με την μορφή του καλυμμένου πληθωρισμού. Δηλαδή παίρνονται ορισμένα μέτρα από το κράτος για να συγκατήσουν τον πληθωρισμό αλλά τα μέτρα αυτά μετά από κάποιο χρονικό διάστημα και πάλι του

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα
πληθωρισμού. Στον καλυμμένο πληθωρισμό ο πληθωρισμός υπάρχει αλλά δεν φαίνεται.

Έτσι, το 1983 παρουσιάζεται εικονική πτώση του πληθωρισμού στο 20,2% και το 1984 στο 18,6%. Μετά την τριετία 1982-1984 όπου υπήρχε ο καλυμμένος πληθωρισμός και φαινομενικά παρουσιάζονταν σαν να έπεφτε, το 1985 άρχισε να επιταχύνεται σημαντικά, φτάνοντας το 19,2%. Η επιτάχυνση αυτή των πληθωριστικών πιέσεων συνδέεται άμεσα με τα ληφθέντα μέτρα σταθεροποίησης της οικονομίας, τα οποία περιλάμβαναν εξιγαντικού χαρακτήρα διοικητικές αποφάσεις αναπροσαρμογής των τιμών αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρονται από τους δημόσιους οργανισμούς και επιχειρήσεις και την εφάπαξ υποτίμηση της δραχμής. Οι βασικότεροι παράγοντες που προκάλεσαν την επιτάχυνση του ρυθμού του πληθωρισμού το 1985 ήταν:

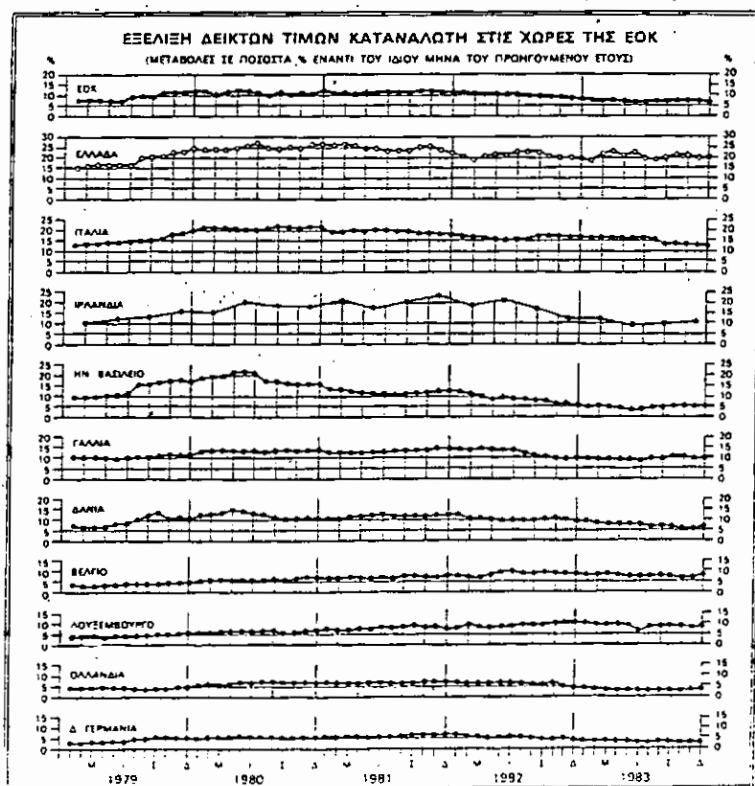
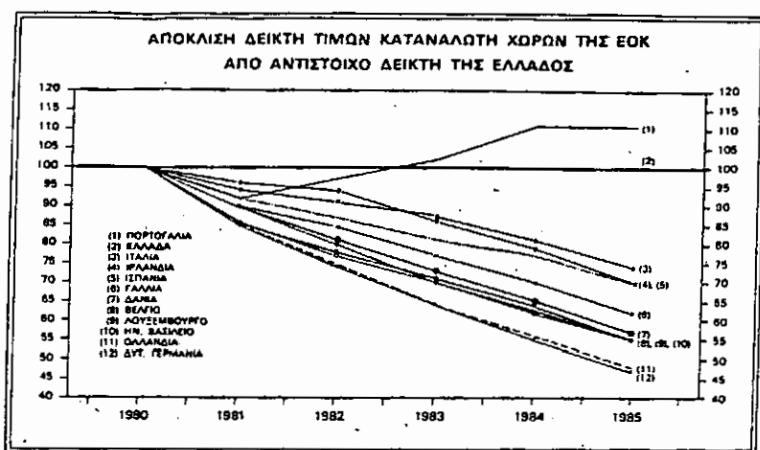
α) Η υποτίμηση της δραχμής στις 11 Οκτωβρίου, που απέβλεπε στην αποκατάσταση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών προϊόντων.

β) Οι ανατιμήσεις των υγρών καυσίμων, που έγιναν στο τετράμηνο αυτό με σκοπό την κάλυψη του ελλείμματος του λογαριασμού πετρελαιοειδών και

γ) Η αναπροσαρμογή των τιμολογίων δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών που άρχισε από τα μέσα Σεπτεμβρίου και ολοκληρώθηκε τον τελευταίο μήνα του έτους, η οποία εντάσσεται στην πολιτική περιορισμού των επιδοτήσεων και των διαχειριστικών ελλειμάτων του δημόσιου τομέα.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Την τελευταία χρονιά αυτής της περιόδου, το 1986, είχαμε αύξηση του Δ.Τ.Κ. από 19,2% σε 23,1% που οφείλεται στην έντονη ανατιμητική τάση που εκδηλώθηκε τους τελευταίους μήνες του 85 μετά την αναπροσαρμογή των τιμών αγαθών και υπηρεσιών που περιλάμβανε το πρόγραμμα σταθεροποίησης της οικονομίας.

Περίοδος Η' 1987-1989

Ετήσιος ρυθμός αύξησης των τιμών περιόδου 1987-1989

Έτη	1987	1988	1989
Ελλάδα	16,4%	13,5%	13,7%
ΟΟΣΑ	3,2%	3,8%	5%
ΕΟΚ	3,1%	3,4%	5%

Χαρακτηριστικό αυτής της τριετίας είναι η φαινομενική αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Φαινομενική γιατί υπάρχει ο καλλυμενος πληθωρισμός. Αρχίζει στην ουσία τέλος '86 έως και το '89. Έκτακτοι παράγοντες είχαν αυξητική επίδραση στις τιμές αλλά αντισταθμίστηκαν από δραστικά μέτρα που πάρθηκαν και αναφέρονται παρακάτω.

Το 1987 υπήρχαν έντονες πληθωριστικές τάσεις που οφείλονταν στην επίδραση ειδικών εκτάκτων παραγόντων, ιδιαίτερα στο πρώτο εξάμηνο. Αυτοί ήταν:

1. Η εισαγωγή του φόρου προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α) από 1/1/87.
2. Η άρση στο τέλος Ιανουαρίου του παγώματος των τιμών που ίσχυσε από τις αρχές του Νοεμβρίου '86 και
3. Οι εξαιρετικά δυσμενείς καιρικές συνθήκες τον Μάρτιο που επηρέασαν ανοδικά τις τιμές των αγροτικών προϊόντων.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Στην πτωτική τάση του πληθωρισμού συνέβαλαν δύο κύριοι παράγοντες:

α) Η συγκρατημένη άνοδος των τιμών των εισαγόμενων ειδών σε σύγκριση με το '86, β) Η συμπίεση των περιθωρίων κέρδους το 1987 μετά την μεγάλη διεύρυνση που είχαν σημειώσει το '86 λόγω αυξημένου ανταγωνισμού από τα εισαγόμενα προϊόντα. Ο καλυμμένος πληθωρισμός το '87 οφείλεται στην συγκράτηση της αυξητικής τάσης των τιμών όλων των ομάδων αγαθών και υπηρεσιών και περισσότερο των ειδών διατροφής με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται ως πτώση του πληθωρισμού η οποία είναι εικονική.

Η συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων στην Ελλάδα κατά το 1987 σε συνδιασμό με την ανοδική τάση των τιμών στις χώρες της ΕΟΚ και του ΟΟΣΑ συνετέλεσε στην μείωση της διαφοράς του πληθωρισμού μεταξύ της Ελλάδας και των χωρών αυτών.

Το 1988 εξακολουθεί να υπάρχει καλυμμένος πληθωρισμός ενώ πέφτει στο 13,5% από 16,4% που ήταν το 1987. Σημειώνεται και πάλι συγκράτηση στις τιμές των διαρκών καταναλωτικών αγαθών και στις τιμές των εισαγομένων αγαθών. Ο δείκτης τιμών χονδρικής πώλησης αυξήθηκε σε 10,1% από 9,2% το '87. Αυτό οφείλεται στην αύξηση του κόστους εργασίας και των αγροτικών τιμών. Την αυξητική αυτή επίδραση στις τιμές όμως υπεραντιτάδμισαν:

- α) Η συγκρατημένη άνοδος των τιμών των εισαγόμενων ειδών
- β) Η μικρότερη επίδραση των έμμεσων φόρων και
- γ) Η μικρότερη αύξηση των γεωργικών τιμών.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Οι εξελίξεις στις τιμές κατά το 1988 συνετέλεσαν στον περιορισμό της διαφοράς στους ρυθμούς πληθωρισμού με τις χώρες του ΟΟΣΑ και της ΕΟΚ, των οποίων ο πληθωρισμός επιταχύνθηκε ελαφρά. Παρά αυτά, ο πληθωρισμός στην Ελλάδα παραμένει σχεδόν τετραπλάσιος από εκείνον στις χώρες της ΕΟΚ και του ΟΟΣΑ.

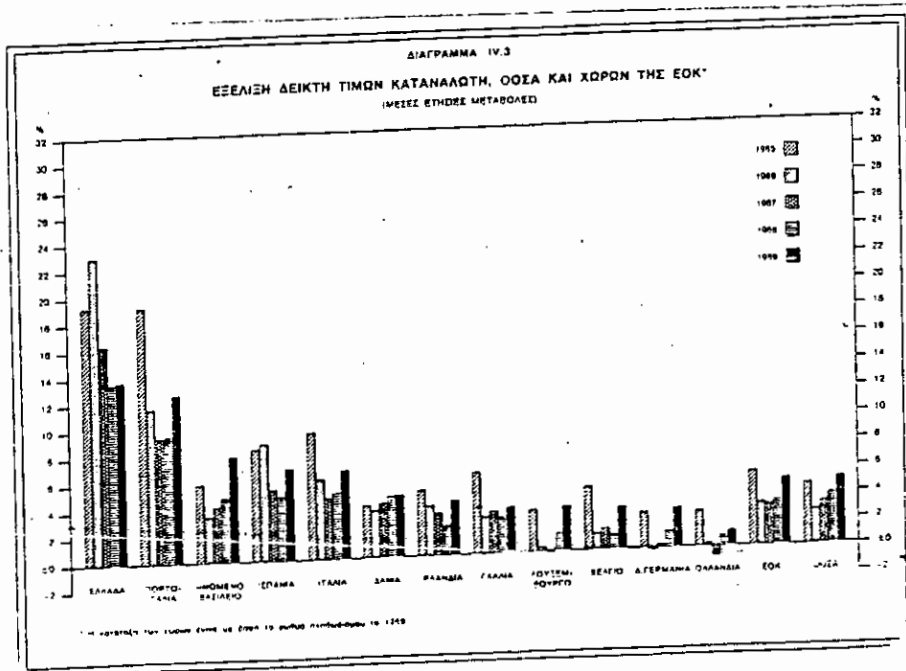
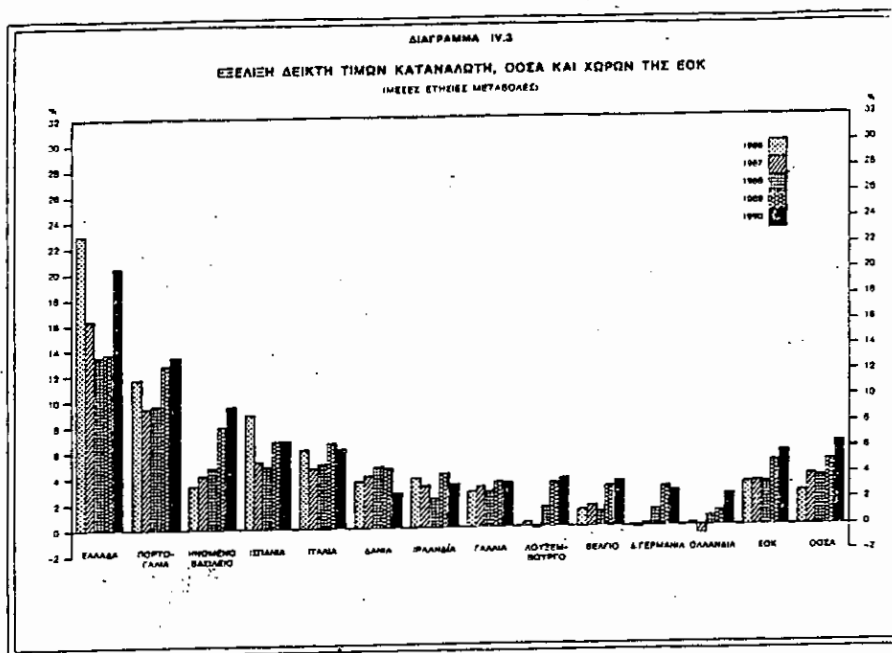
Το 1989 σημειώθηκε ελαφρά επιτάχυνση του πληθωρισμού που φτάνει το 13,7%. Η επιτάχυνση αυτή σε σύγκριση με το '88 εκδηλώθηκε κυρίως στα είδη διατροφής.

Στις υπόλοιπες ομάδες αγαθών και υπηρεσιών οι ανατιμήσεις ήταν μικρότερες το 1989 από εκείνες του 1988. Αυτό όμως δε σημαίνει και αντίστοιχη εξαοθένηση των πληθωριστικών πιέσεων.

Η επιτάχυνση του γενικού δείκτη χονδρικής πώλησης εκδηλώνεται σε όλους τους επιμέρους δείκτες. Έντονα ανοδικές ήταν ο αυξητικός ρυθμός στην κατηγορία των γεωργικών προϊόντων εγχώρια παραγωγής. Εξίσου σημαντική ήταν και η επιτάχυνση της αυξητικής τάσης των τιμών των εξαγόμενων αγαθών που εκδηλώθηκε εντονότερα στις τιμές του κλάδου διύλισης πετρελαίου και συνδέεται με την αύξηση στις διεθνείς τιμές του αργού πετρελαίου. Σημαντική ήταν επίσης η αύξηση των τιμών των εισαγόμενων αγαθών, κυρίως στους κλάδους διύλισης πετρελαίου, όπου ο ρυθμός αύξησης των τιμών σχεδόν πενταπλασιάστηκε.

Αξίζει, τέλος, να αναφερθεί ότι ο ετήσιος ανοδικός ρυθμός των τιμών χονδρικής πώλησης στις κατηγορίες γεωργικών και βιομηχανικών προϊόντων εγχωρίως παραγομένων και εισερχομένων σημείωσε τους

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα τελευταίους μήνες του 1989 σημαντική αύξηση γεγονός που προοιωνίζει περαιτέρω επιτάχυνση του πληθωρισμού το 1990.

Περίοδος Θ' 1990

Ο πληθωρισμός το 1990 παρουσίασε σημαντική επιτάχυνση. Το μέσο επίπεδο του δείκτη τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 20,4% έναντι 13,7% που ήταν το 1989. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη διάρκεια του έτους ο ρυθμός αύξησης των τιμών έφτασε το 22,8%.

Η εξέλιξη αυτή των τιμών επηρεάστηκε σημαντικά από τα μέτρα της οικουμενικής πολιτικής που ελήφθησαν σε τρεις διαφορετικές περιόδους στη διάρκεια του 1990. Οι τιμές επηρεάστηκαν από τη δέσμη οικονομικών μέτρων της οικουμενικής κυβέρνησης που αφορούσαν αυξήσεις τιμολογίων δημοσίων επιχειρήσεων, της τιμής της βενζίνης και ορισμένων έμμεσων φόρων. Οι ανατιμητικές τάσεις οφείλονται επίσης στη σημαντική άνοδο των αμοιβών και του κόστους εργασίας. Αυτά τα γεγονότα επηρέασαν τις τιμές στο πρώτο τετράμηνο της χρονιάς.

Η δεύτερη δέσμη μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης αποφασίστηκε στο τέλος Απριλίου και περιλάμβανε νέα αναπροσαρμογή των τιμολογίων των επιχειρήσεων του δημοσίου και των τιμών των καυσίμων καθώς και νέα αύξηση των έμμεσων φόρων. Κυρίως λόγω των μέτρων αυτών ο ρυθμός του πληθωρισμού σημείωσε περαιτέρω επιτάχυνση και έφτασε τον Ιούλιο στο 21,6%.

Η τρίτη δέσμη οικονομικών μέτρων περιλάμβανε δύο διαδοχικές αυξήσεις των τιμών των καυσίμων.

Οι ομάδες αγαθών και υπηρεσιών του Δ.Τ.Κ. που εμφάνισαν τις εντονότερες ανατιμητικές τάσεις στη διάρκεια του 1990 ήταν κατά σειρά

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα
μεγέδους οι εξής: μεταφορών - επικοινωνιών, στέγασης, υγείας - ατομικής
καθαριότητας και ποτών - καπνού.

Ο τιμάριθμος χονδρικής πώλησης σημείωσε και αυτός επιτάχυνση το 1990 και ανήλθε στο 15,9% έναντι 13,4% το 1989, που ήταν όμως μικρότερη από εκείνη του Δ.Τ.Κ.

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις των τιμών έγιναν στα προϊόντα της εγχώριας πρωτογενούς και βιομηχανικής παραγωγής με τα μέτρα που πάρθηκαν τον Απρίλιο με σκοπό την αύξηση των δημοσίων εσόδων ενώ η επιβράδυνση των ρυθμών αύξησης των τιμών των εξαγόμενων και των εισαγόμενων προϊόντων οφείλεται στην κάμψη των διεθνών τιμών των πετρελαιοειδών μεταξύ Δεκεμβρίου 1989 και Ιουνίου 1990 (πριν εκδηλωθεί η κρίση στον περσικό) και στην περιορισμένη διολίσθηση της δραχμής.

Οι εξελίξεις στις τιμές το 1990 οδήγησαν στη διεύρυνση της διαφοράς των ρυθμών πληθωρισμού μεταξύ της Ελλάδας και των χωρών μελών του ΟΟΣΑ και της ΕΟΚ παρά το γεγονός ότι στις χώρες αυτές ο πληθωρισμός σημείωσε μικρή επιτάχυνση. Συγκεκριμένα ο μέσος ρυθμός ανόδου των τιμών καταναλωτή αυξήθηκε στις χώρες - μέλη του ΟΟΣΑ από 5% το 1989 σε 6,4% το 1990 και στις χώρες της ΕΟΚ από 5% το 1989 σε 5,7% το 1990. Κατά συνέπεια ο ρυθμός πληθωρισμού με βάση το δείκτη τιμών καταναλωτή ήταν στην Ελλάδα υπερτριπλάσιος του αντίστοιχου μέσου ρυθμού των χωρών -μελών του ΟΟΣΑ και της ΕΟΚ.

Συνοψίζοντας στην επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης του Δ.Τ.Κ. το 1990 συνέβαλαν οι ανατιμήσεις των υγρών καυσίμων η αναπροσαρμογή των

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα
τιμολογίων των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών, η αύξηση της έμμεσης φορολογίας η ταχύτερη αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και η αύξηση των ενοικίων κυρίως λόγω της αναπροσαρμογής των αντικειμενικών αξιών.

Η αύξηση δηλ. του πληθωρισμού συνδέεται κυρίως με ενδεικτικούς παράγοντες η επίδραση των οποίων εξαντλήθηκε στη διάρκεια του 1990, ώστε να αναμένεται ουσιαστική επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου των τιμών κατά το 1991. Τέλος με την αυστηρή εισοδηματική πολιτική εκτιμάται ότι θα περιοριστούν οι πληθωριστικές πιέσεις από την πλευρά του κόστους εργασίας.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Περίοδος Ι' 1991-1994

Ετήσιος ρυθμός αύξησης των τιμών περιόδου 1991-1994

Έτη	1991	1992	1993	1994
Ελλάδα	18,9%	15,8%	14,4%	10,9%
ΟΟΣΑ	5,2%	4,3%		
ΕΟΚ	5,1%	4,3%	3,4%	

Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τιμών, αύξηση που ήταν έντονη το προηγούμενο έτος. Η πτωτική τάση του πληθωρισμού θα ήταν ακόμα μεγαλύτερη εάν δεν ανακόπτονταν από ορισμένους παράγοντες. Άρα, υπήρχε σημαντική επιβράδυνση του πληθωρισμού η οποία όμως ήταν μικρότερη από την αναμενόμενη. Την τετραετία αυτή υπήρξε επιβράδυνση στο ρυθμό αύξησης του κόστους εργασίας και αύξηση της παραγωγικότητας. Επίσης οι έμμεσοι φόροι λόγω της περιορισμένης αύξησης τους είχαν μικρή επίδραση στις τιμές, σε σχέση με το 1990. Ας εξετάσουμε τα στοιχεία της κάθε χρονιάς αναλυτικότερα.

Το 1991 ο πληθωρισμός πηγαίνει στο 19,5% από 20,4% το 1990. Η πτωτική του όμως τάση όπως αναφέραμε ανακόπηκε, μετά τον Αύγουστο το 1991, και οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην επίδραση έκτακτων παραγόντων. Οι παράγοντες αυτοί ήταν:

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

- Οι αυξήσεις που έγιναν από τα μέσα Οκτωμβρίου 1991 στα εισιτήρια των μέσων μαζικής μεταφοράς, οι οποίες στην περίπτωση των αστικών συγκοινωνιών ήταν της τάξεως του 40%.

- Η επικράτηση δυσμενών καιρικών συνθηκών προς το τέλος του έτους, οι οποίες προκάλεσαν σημαντικές ζημιές στην παραγωγή ορισμένων οπωροκηπευτικών, περιορισμό της προσφοράς και ασυνήθιστε αυξήσεις στις τιμές τους.

- Η συνέχιση της πολιτικής απελευθέρωσης των τιμών μεγάλου αριθμού αγαθών και υπηρεσιών που συνεχίστηκε και το 1991 με πολύ εντονότερο ρυθμό, με αποτέλεσμα μεταξύ άλλων τη σημαντική αύξηση (κατά 28%) των διδάκτρων.

Αποφασιστικά συνέβλε στην επιβράδυνση του πληθωρισμού στην διάρκεια του 1991, η μείωση του ρυθμού αύξησης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος ως αποτέλεσμα αφενός της επιβράδυνσης του ρυθμού αύξησης των ονομαστικών αποδοχών και αφετέρου της αύξησης της παραγωγικότητας. Ευνοϊκά επίσης επέδρασε η μικρότερη, σε σύγκριση με το 1990, αύξηση των γεωργικών τιμών. Αξιόλογη συμβολή στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού είχε και η μειωμένη επίδραση στις τιμές από την περιορισμένη αύξηση των έμμεσων εφόρων, μετά την μεγάλη αύξηση τους το 1990.

Σημαντική ήταν η τάση επιβράδυνσης του αυξητικού ρυθμού των τιμών χονδρικής πώλησης, και ιδιαίτερα στην κατηγορία "προϊόντα εγχώριας

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα
πρωτογενούς παραγωγής για εσωτερική κατανάλωση", που οφείλεται στη
μεγάλη αύξηση της αγροτικής παραγωγής κατά το 1991.

Συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων σε μέσα επίπεδα, εκτός από την Ελλάδα, σημειώθηκε και στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ και της ΕΟΚ, όπου ο μέσος ρυθμός ανόδου των τιμών καταναλωτή περιορίστηκε στο 51% περίπου.

Το 1992 συνεχίστηκε η υποχώρηση του πληθωρισμού με αποτέλεσμα η αύξηση των τιμών καταναλωτή να μειωθεί σε 15,8%. Η υποχώρηση αυτή ήταν και πάλι μικρότερη από ότι αναμενόταν, λόγω των φορολογικών μέτρων που έλαβε η κυβέρνηση στις αρχές Αυγούστου. Τα μέτρα αυτά προέβλεπαν σημαντική αναπροσαρμογή των τιμών των καυσίμων, μεταβολή των συντελεστών του φόρου προστιθέμενης αξίας και επιβολή ειδικών φόρων στα τσιγάρα και τα οινοπνευματώδη ποτά, και κρίθηκαν αναγκαία για την κάλυψη της διαφαινόμενης απόκλισης των εσόδων από το επίπεδο που προβλεπόταν στον προϋπολογισμό του 1992.

Από την πλευρά κόστους η επιβράδυνση στο ρυθμό αύξησης του κόστους εργασίας ήταν συνέπεια της περιοριστικής οικονομικής και εισοδηματικής πολιτικής που εφαρμόστηκε και που προέβλεπε ότι κατά τη διάρκεια του 1992 δεν θα χορηγηθούν άλλες αυξήσεις στους μισθωτούς του δημοσίου τομέα. Επιπλέον για τις κυριότερες δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς καθορίστηκαν με υπουργικές αποφάσεις ανώτατα όρια των δαπανών μισθωδοσίας.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Ευνοϊκά επίσης επέδρασε η μικρότερη σε σύγκριση με το 1991 αύξηση των αγροτικών τιμών η οποία οφείλεται στη διατήρηση της αγροτικής παραγωγής σε υψηλά επίπεδα. Στο επίπεδο χονδρικής πώλησης συνεχίστηκε η επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου των τιμών, η οποία είχε αρχίσει την περίοδο αυτή.

Μείωση παρουσίασε ο πληθωρισμός στις χώρες της ΕΟΚ και του ΟΟΣΑ σε 4,3%. Έτσι ο πληθωρισμός στην Ελλάδα παραμένει ακόμα σχεδόν τετραπλάσιος του πληθωρισμού των χωρών αυτών.

Συνεχίζεται η πτώση και το 1993 του πληθωρισμού και πάει στο 14,4%. Δεν ήταν όμως η αναμενόμενη γιατί:

- α) Αυξήθηκαν οι τιμές των οπωροκηπευτικών στη διάρκεια του έτους έναντι μείωσης τους το 1992.
- β) Έγιναν αυξήσεις στα τιμολόγια ΔΕΚΟ που προήλθαν κυρίως από τις σημαντικές αναπροσαρμογές των νοσηλίων των δημοσίων νοσοκομείων καθώς και των τελών του Ο.Τ.Ε. και
- γ) Συνεχίστηκε η αύξηση των ενοικίων που σχετίζεται με την σταδιακή απελευθέρωση τους.

Επίσης, η τάση επιβράδυνσης του αυξητικού ρυθμού των τιμών στην διάρκεια του 1993 ήταν έντονη στις τιμές χονδρικής πώλησης.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

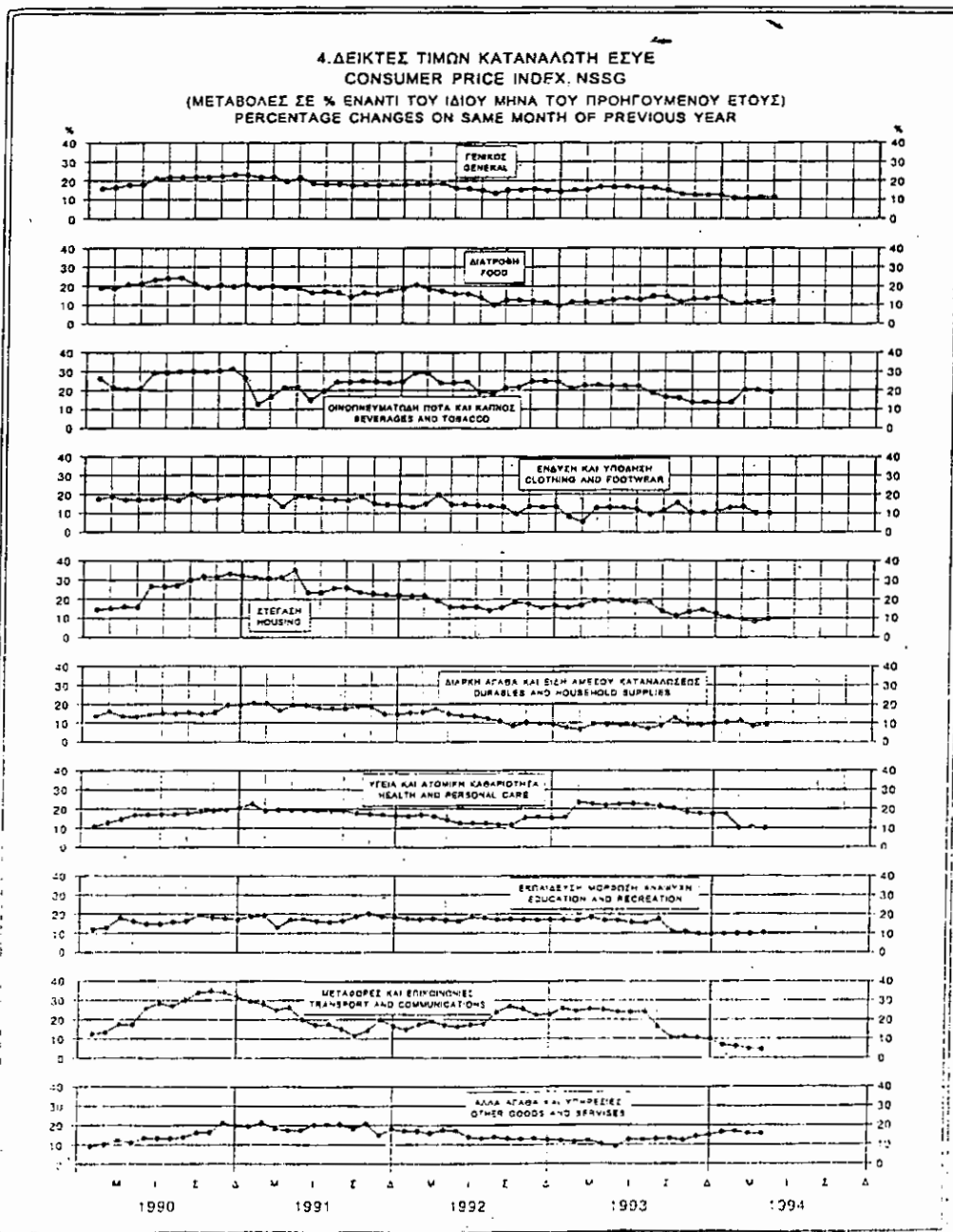
Το 1994 σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος στη μείωση του πληθωρισμού και την αποδυνάμωση των πληθωριστικών προσδοκιών. Τα μέτρα που ελήφθησαν για την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών, η αντιπληθωριστική νομισματική πολιτική με την συγκράτηση της νομισματικής επέκτασης και του ρυθμού διολίσθησης της δραχμής μέσα στα προβλεπόμενα όρια, όπως επίσης και η διαμόρφωση της αύξησης των ονομαστικών μισθών και ημερομισθίων περίπου στο επίπεδο που είχε διαγραφεί η κυβερνητική πολιτική συνέβαλαν στη συγκράτηση της συνολικής εγχώριας ζήτησης, στην επιβράδυνση των τιμών των εισαγόμενων αγαθών, στην εξασθένηση των πληθωριστικών προσδοκιών και επηρέασαν ευνοϊκά το οικονομικό κλίμα και αποτελούν αναμφισβήτητα το σημαντικότερο παράγοντα που συνετέλεσε στην εμπέδωση μιας μονιμότερης πτωτικής τάσης του πληθωρισμού.

Οι προοπτικές για την διαμόρφωση των βασικών προσδιοριστικών παραγόντων του πληθωρισμού διαγράφονται ευνοϊκές με την προϋπόθεση ότι θα εφαρμοστεί με συνέπεια η οικονομική πολιτική που έχει εξαγγελθεί. Ειδικότερα, η Κυβερνητική πολιτική μισθών αναμένεται ότι θα συμβάλλει στην επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των μέσων αποδοχών στο μη γεωργικό τομέα της οικονομίας, σε όρια συνεπή με την επιδίωξη για περαιτέρω μείωση του πληθωρισμού το 1995. Κατά συνέπεια, προβλέπεται ότι ο ρυθμός ανόδου του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, στο σύνολο της οικονομίας (εκτός γεωργίας), θα υποχωρήσει σημαντικά.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Προβλέπεται επίσης ότι ο εισαγόμενος πληθωρισμός θα είναι μικρότερος σε σύγκριση με το 1994, κυρίως λόγω της αντιπληθωριστικής συναλλαγματικής πολιτικής. Εξάλλου, η προβλεπόμενη μείωση των καθαρών δανειακών αναγκών του δημοσίου τομέα και η συνέχιση της αυστηράς νομισματικής πολιτικής θα περιορίσουν τις πληθωριστικές πιέσεις.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Οι τελευταίες Εξελίξεις 1995 (Ιανουάριος - Ιούνιος)

Η Ελληνική οικονομία περνάει σε μία άλλη διάσταση αφού από τον Απρίλιο του 1995 καταφέρνει να περιορίσει τον πληθωρισμό στο 9,9% σπάζοντας για πρώτη φορά (από το 1973), το ψυχολογικό φράγμα του 10%.

Έτσι βλέπουμε (από τον Απρίλιο) να απελευθερώνονται οι δυνάμεις της ελληνικής οικονομίας από τις αγκυλώσεις που προκάλεσαν οι υψηλοί ρυθμοί πληθωρισμού ανοίγοντας το δρόμο για σταθερότητα και ανάπτυξη.

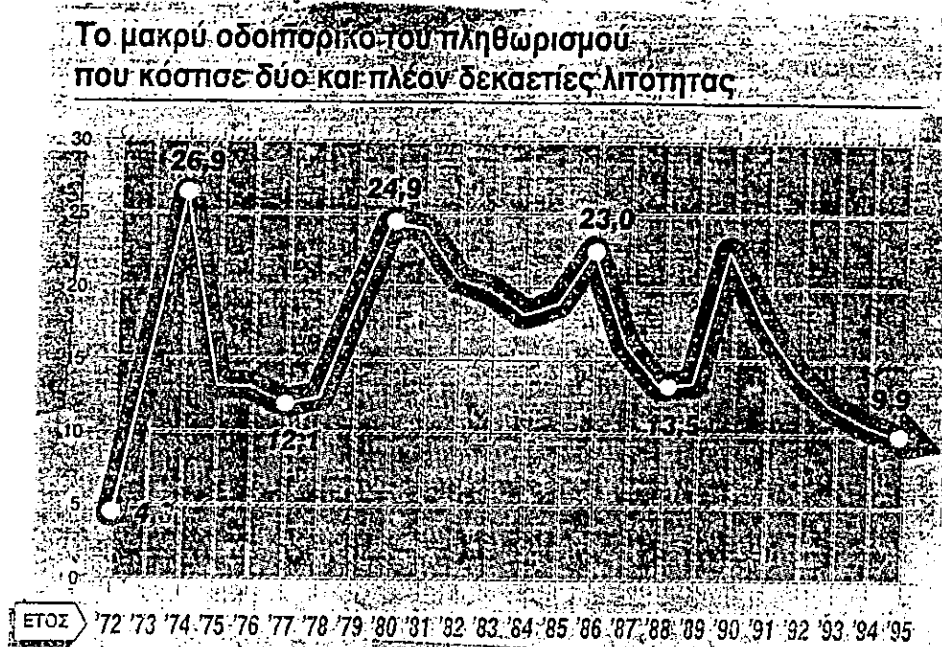
Το άμεσο αποτέλεσμα (όπως είναι φυσικό) είναι η πτώση των επιτοκίων η οποία θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν πρόβλημα ρευστότητας να δανειστούν με χαμηλό κόστος. Εκτός αυτού διαμορφώνεται θετικό κλίμα στην αγορά το οποίο συμβάλλει αποφασιστικά στην πρόοδο της οικονομίας.

Οι παράγοντες οι οποίοι οδήγησαν στο να πέσει ο πληθωρισμός κάτω από το ψυχολογικό φράγμα του 10% συνδέονται τόσο με την ακολουθούμενη οικονομική πολιτική και την ύφεση της αγοράς όσο και με συγκριτικούς παράγοντες όπως η πτώση της τιμής του δολαρίου και η διαμόρφωση θετικού κλίματος.

Πρέπει να σημειωθεί πάντως ότι η μείωση αυτή του πληθωρισμού στο 9,9% δεν πρέπει να οδηγήσει στην χαλάρωση των μέτρων αντιπληθωριστικής πολιτικής γιατί κάτι τέτοιο θα ήταν καταστροφικό, με δεδομένο ότι το πρόγραμμα σύγκλισης προβλέπει ότι στο τέλος του έτους θα είναι 7%.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Παρακάτω παρατίθενται ένα διάγραμμα το οποίο δείχνει την πορεία του πληθωρισμού από την τελευταία φορά που ήταν μονοψήφιος.

Τι σημαίνει όμως μονοψήφιος πληθωρισμός και γιατί χρειάστηκαν 23 χρόνια να περιοριστεί σε ποσά στο κάτω του 10%.

Το ότι έχουμε μονοψήφιο πληθωρισμό σημαίνει ο ρυθμός ανόδου του γενικού επιπέδου των τιμών είναι μικρότερος από το φράγμα του 10%.

Η Ελλάδα καθυστέρησε να αντιδράσει κατάλληλα και με αποφασιστικότητα στις μεγάλες αλλαγές που συντελέσθηκαν στην διεθνή οικονομία. Δεν αντέδρασε εγκαίρως στην μεγάλη οικονομική κρίση, τον περιορισμό του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας, την πολλαπλάσια τιμή

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα
ενέργειας και πολλών βασικών πρώτων υλών καθώς και την αναστάτωση του διεθνούς νομισματικού συστήματος.

Όταν οι περισσότερες χώρες εφάρμοσαν από τις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας (του '80) αντιπληθωριστικά προγράμματα προσαρμογής των οικονομιών του η Ελλάδα για πολλούς και διαφόρους λόγους (οι οποίοι δεν δύναται να αναλυθούν στην παρούσα εργασία) το ανέβαλε.

Τρεις προσπάθειες που έγιναν (1979, 1983 και 1985) κράτησαν λίγο και δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα. Το τωρινό αποτέλεσμα (πληθωρισμός 9,9%) οφείλεται στο ότι από τον Απρίλιο του 1990 και ως σήμερα εφαρμόστηκε συνεχώς η ίδια, κατά βάση αντιπληθωριστική πολιτική, παρά την Κυβερνητική αλλαγή που μεσολάβησε.

Κλείνοντας την τελευταία περίοδο ανάλυσης του πληθωρισμού (Ιανουάριος - Ιούνιος 1995) μπορούμε να αναφέρουμε και τις προλύσεις για τους επόμενους μήνες σχετικά με τον πληθωρισμό.

Συγκεκριμένα μικρή κάμψη προβλέπεται για τον Ιούλιο από το υπουργείο εθνικής οικονομίας ενώ από το Σεπτέμβριο εκτιμάται ότι θα αρχίσει να αποκλιμακώνεται με ταχύτερους ρυθμούς ο πληθωρισμός και δεν αποκλείεται τότε να σπάσει και το φράγμα του 9%. Τέλος κρίνουμε σκόπιμο να αναφαίρουμε ότι το Σεπτέμβριο του 1994 σημειώθηκε επιτάχυνση του πληθωρισμού, ο οποίος τον Αύγουστο έτρεχε με ρυθμό 11,1% αλλά τον επόμενο μήνα εκτινάχθηκε στο 11,9% εξαιτίας κυρίως των αυξήσεων στα δίδακτρα.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

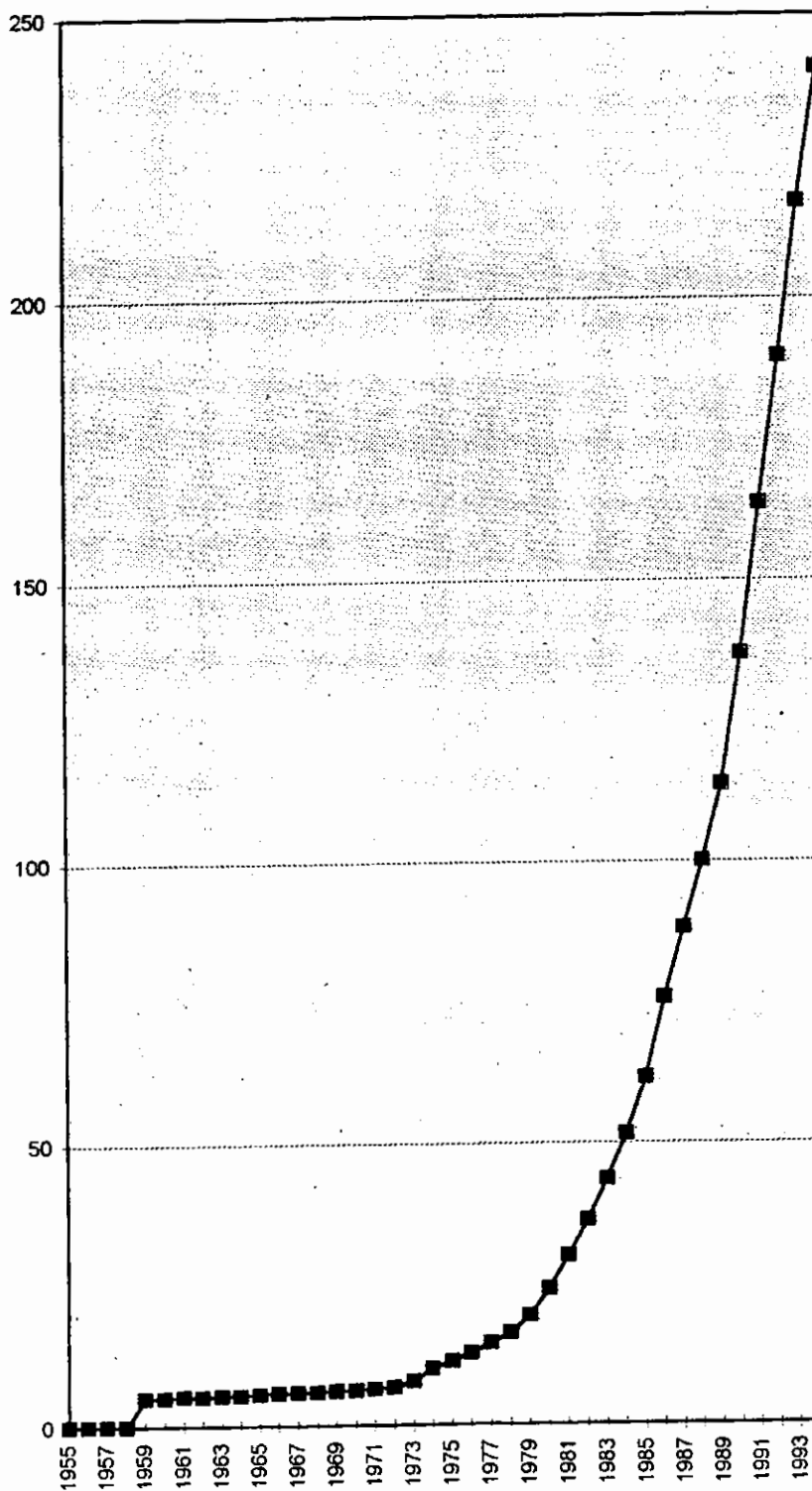
Πίνακας Πορείας του Δ.Τ.Κ. από το 1960 έως το 1994 και Σύγκριση κάθε έτους με το προηγούμενο

Βάση: 1988: 100,0

Έτος	Δ.Τ.Κ.	Μεταβολή	Έτος	Δ.Τ.Κ.	Μεταβολή
1955			1975	11,3	13%
1956			1976	12,8	13,3%
1957			1977	14,4	12,5%
1958			1978	16,2	12,5%
1959	5,1		1979	19,3	19,1%
1960	5,1	0%	1980	24,0	24,4%
1961	5,3	3,9%	1981	29,9	24,6%
1962	5,2	-1,9%	1982	36,2	21,1%
1963	5,4	3,8%	1983	43,5	20,2%
1964	5,4	0%	1984	51,6	18,6%
1965	5,6	3,7%	1985	61,5	19,2%
1966	5,9	5,4%	1986	75,7	23,1%
1967	6,0	1,7%	1987	88,1	16,4%
1968	6,0	0%	1988	100,0	13,5%
1969	6,2	3,3%	1989	113,7	13,7%
1970	6,3	1,6%	1990	136,9	20,4%
1971	6,5	3,2%	1991	163,6	19,5%
1972	6,8	4,6%	1992	189,5	15,8%
1973	7,9	16,2%	1993	216,8	14,4%
1974	10,0	26,6%	1994	240,5	10,9%

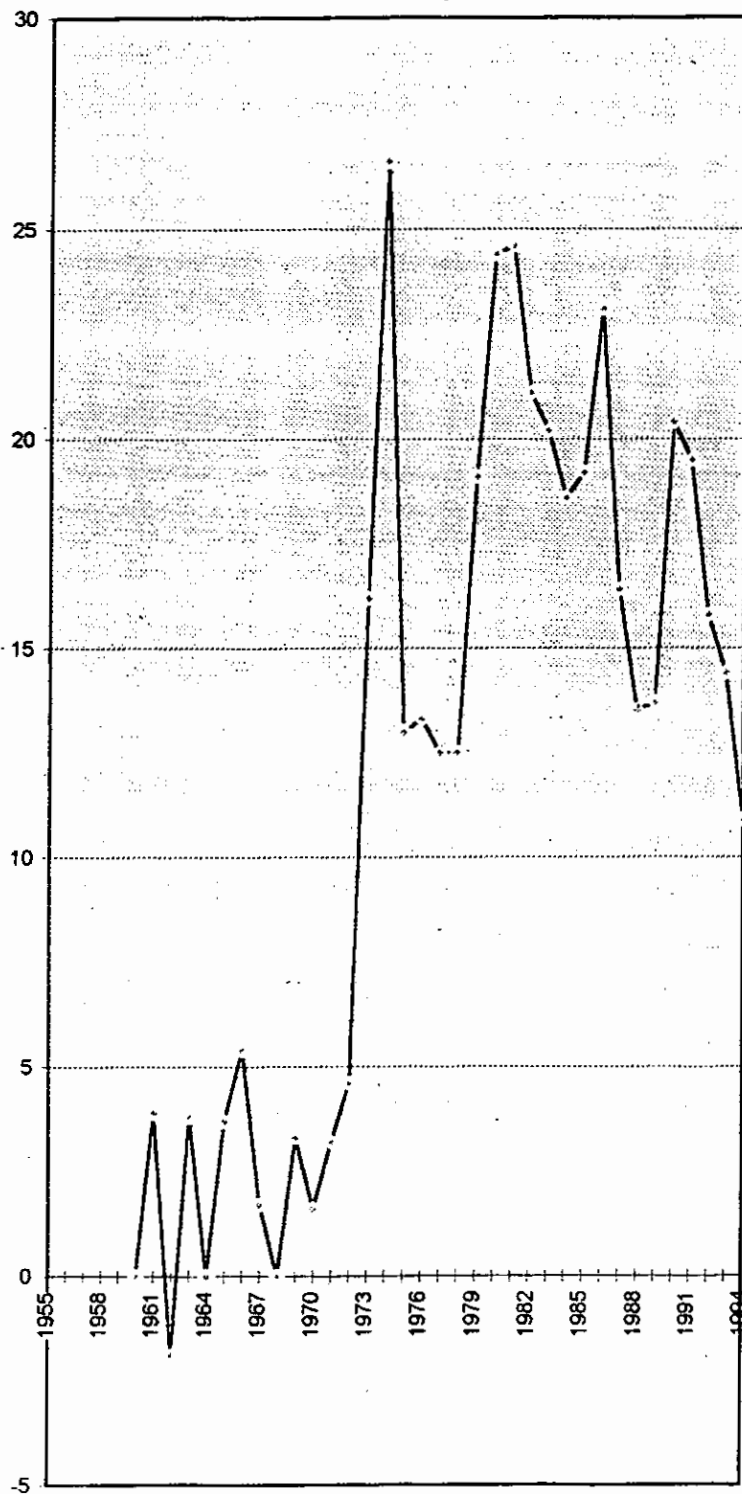
Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΟΡΕΙΑΣ Δ.Τ.Κ. (από 1959 - 1994)

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ (από το 1960 έως τον Απρίλιο 1995)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 4ο

4.1. ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ο πληθωρισμός στη χώρα μας αν και έχει πέσει κάτω από το φράγμα του 10% εξακολουθεί να είναι μεγαλύτερος του μέσου όρου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οφείλεται στη διαχρονική επίδραση των εσωτερικών και εξωτερικών, βραχυχρόνιων και μακροχρόνιων παραγόντων, που επηρεάζουν λιγότερο ή περισσότερο τη διάρθρωση και τη λειτουργικότητα της οικονομικής μας οργάνωσης.

Τα καταστρεπτικά αποτελέσματα που επιφέρει μετά τη μεταπολίτευση (μετά το πρώτο πετρελαϊκό σοκ του '74 ο πληθωρισμός εκτοξεύτηκε (στην Ελλάδα) σε επίπεδα άνω του 25% από μόλις 4,4% το '72) στη χώρα μας είναι πολλά. Εκτός των άλλων ανακατανέμει άδικα και αυθαίρετα το εθνικό εισόδημα καταδικάζοντας σε εξαθλίωση ορισμένες κοινωνικές τάξεις. Συντελεί στο να μικραίνει το εισόδημα αφού οι τιμές ανεβαίνουν με ρυθμούς που δεν μπορούν να προβλεφθούν και που δεν είναι ίδιοι σ'όλες τις κατηγορίες των προϊόντων, ενώ είναι δύσκολο για τον επιχειρηματία να εκτιμήσει τις προοπτικές για τα κέρδη του. Έτσι μειώνονται οι επενδύσεις για την οικονομική δραστηριότητα, ενώ δυσχαιρέρονται οι εξαγωγές και ενθαρύνονται οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ενώ υπονομεύεται το ισοζύγιο πληρωμών.

Για όλους τους παραπάνω λόγους και επιπλέον για να ανταποκριθεί στις δεσμεύσεις της στην Ε.Ε. η χώρα μας πρέπει να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την καταπολέμησή του με την ανάληψη διαφόρων μέτρων.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Τα μέτρα αυτά είναι η δημοσιονομική ή νομισματική και η εισοδηματική πολιτική.

Οι δύο πρώτες αποσκοπούν στην καταπολέμιση του πληθωρισμού ζήτησης ενώ η τρίτη (εισοδηματική πολιτική) αποσκοπεί στην καταπολέμιση του πληθωρισμού κόστους.

Πολλές φορές γίνεται συνδιασμός μιας μεθόδου με κάποια άλλη ενώ άλλες φορές δίνεται το βάρος σε μια συγκεκριμένη ανάλογα με την κατάσταση της οικονομίας.

4.1.1. Δημοσιονομική πολιτική

Στον πληθωρισμό ζήτησης, αύξηση της ζήτησης αγαθών χωρίς αντίστοιχη αύξηση της προσφοράς (τότε η ισορροπία ανάμεσα στη ζήτηση και στη προσφορά είναι τεχνητή), το ανερχόμενο επίπεδο τιμών είναι αποτέλεσμα της υπέρβασης εκ μέρους της ζήτησης του επιπέδου πλήρους απασχόλησης.

Οι προσπάθειες για την καταπολέμιση της πληθωριστικής διαδικασίας συγκεντρώνονται στην εξαφάνιση του πληθωριστικού κενού. Τα μέτρα της δημοσιονομικής πολιτικής αποσκοπούν ακριβώς στο να περιορισθεί η υπερβάουσα ζήτηση.

Ένα από αυτά τα μέτρα είναι η δημιουργία πλεονάσματος στον προϋπολογισμό (μείωση των δαπανών και αύξηση των φόρων). Η πολιτική του πλεονάσματος προϋπολογισμού επιδιώκεται είτε με την μείωση των δημοσίων δαπανών χωρίς αντίστοιχη μείωση των φόρων, είτε με την αύξηση των φόρων και με μείωση των δαπανών.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Συγκεκριμένα στην δεύτερη περίπτωση η Κυβέρνηση εισπράττει από φόρους, ποσά μεγαλύτερα από αυτού που ξοδεύει. Το πλεόνασμα αυτό κρατείται και έτσι περιορίζονται οι συνολικές δαπάνες και δημιουργείται ένα περίσσευμα αναξιοποίητων παραγωγικών πόρων που κρατά χαμηλά τη ζήτηση αγαθών.

Η εφαρμογή της πολιτικής αυτής δεν είναι πάντοτε εύκολη. Τα υπεύθυνα όργανα της οικονομικής πολιτικής καλούνται να απαντήσουν σε δύσκολα προβλήματα σχετικά με την έκταση, το χρονικό σημείο εφαρμογής και τη μορφή της αναγκαίας μεταβολής των δημοσίων δαπανών.

Επίσης δεν θα πρέπει να αγνοείται και το γεγονός της απροθυμίας των καταναλωτών στις αναπτυγμένες χώρες, να μειώσουν το βιοτικό τους επίπεδο.

4.1.2. Νομισματική πολιτική

Μέσω της νομισματικής πολιτικής το κράτος προσπαθεί να εξασφαλίσει την ισορροπία ανάμεσα στην συνολική ζήτηση και στην συνολική προσφορά σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης, καταπολέμηση του πληθωρισμού ζήτησης. Οι νομισματικές αρχές ελέγχουν την προσφορά του χρήματος κυρίως με την πολιτική του προεξοφλητικού επιτοκίου, την πολιτική της ανοικτής αγοράς και την πολιτική του υποχρεωτικού ταμειακού αποθέματος των εμπορικών τραπεζών. Επίσης μπορούν να επηρεάσουν και την ζήτηση του χρήματος επεμβαίνοντας μέσω της πολιτικής της ανοικτής αγοράς, στο επιτόκιο των χρηματοπιστωτικών τίτλων.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Τα μέσα εφαρμογής της νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής μπορούμε να τα διακρίνουμε σε δύο κύριες ομάδες. Η πρώτη περιλαμβάνει τα λεγόμενα ορθόδοξα μέτρα (πολιτική προεξοφλητικού επιτοκίου, ανοικτής αγοράς και υποχρεωτικού ταμιακού διαθέσιμου εμπορικών τραπεζών).

Η δεύτερη ομάδα περιλαμβάνει τα άμεσα μέτρα οικονομικής πολιτικής. Τύποια είναι οι διαφόρων φύσεως ποσοστικοί και ποιοτικοί πιστοτικοί περιορισμοί (π.χ. περιορισμοί στη χρηματοδότηση).

4.1.3. Εισοδηματική πολιτική

Τα τελευταία χρόνια είχαν προταθεί ορισμένοι δεσμικοί κανόνες για τις μεταβολές τόσο των μισθών όσο και των τιμών των αγαθών με βάση τις μεταβολές της μέσης παραγωγικότητας.

Δηλαδή τα εργατικά συνδικάτα και οι επιχειρήσεις πρέπει να ακολουθήσουν ορισμένους κανόνες για την διαμόρφωση των μισθών και των τιμών των αγαθών.

Συγκεκριμένα ο ρυθμός αύξησης των μισθών πρέπει να είναι ίσως με τον ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας της οικονομίας.

Επίσης πρέπει να αναφερθεί ότι η επιβολή άμεσων ελέγχων στις τιμές και τους μισθούς από την πλευρά του κράτους παίρνει σ' ορισμένες περιπτώσεις, τη μορφή του γενικού παγώματος των τιμών σ' όλους τους τομείς της οικονομίας.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Η εφαρμογή αυτών των κανόνων συναντά κι' αυτή σοβαρές δυσχέρειες. Κύριο πρόβλημα είναι ο βαθμός στον οποίο η κρατική εξουσία έχει την δύναμη να εφαρμόσει αυτή την πολιτική.

Βασική αδυναμία της πολιτικής αυτής είναι η έλλειψη μιας ακριβούς θεωρίας που θα έλυσε το πρόβλημα των προγνωστικών αύξησης του εθνικού εισοδήματος. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στις χώρες που εφαρμόστηκε αυτή η πολιτική κατέληξαν κυρίως σε αρνητικές διαπιστώσεις όπως π.χ. οι αποκρύψεις αγαθών και η μαύρη αγορά (παράνομη κερδοσκοπεία).

Τύλος υποστηρίζεται ότι υπάρχουν πάντα τρόποι για να αποφύγουν οι ενδιαφερόμενοι τα αποτελέσματα των ελέγχων. Αν π.χ. δεν είναι δυνατόν να αυξηθεί η τιμή οι επιχειρηματίες μπορούν να αυξήσουν το κέρδος τους χειροτερεύοντας την ποιότητα του προϊόντος.

Γενικά η επιβολή άμεσων ελέγχων δεν θεωρείται ικανοποιητική αντιπληθωριστική πολιτική και δεν είναι ιδιαίτερα συμπαθής στους επιχειρηματίες γιατί τους περιορίζει τα κέρδη. (Έλεγχοι στους μισθούς και τις τιμές επιβάλλονται κυρίως σε περιόδους πολιτικής αστάθειας π.χ. εμπόλεμη περίοδος).

Οι συνήθεις επιβαλλόμενοι έλεγχοι είναι περιορισμένοι σε ορισμένους σημαντικούς τομείς της οικονομίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η αντιμετώπιση του προβλήματος που λέγεται πληθωρισμός δεν είναι και τόσο απλή.

Η αντιπληθωριστική πολιτική που πρέπει να ακολουθήσει πρέπει να έχει συνέπεια και συνέχεια. Έτσι η Ελλάδα παρ'όλο που από το 1990 έως σήμερα οδηγήθηκε σε κυβερνητική αλλαγή ακολούθησε με συνέπεια και συνέχεια την αντιπληθωριστική πολιτική με αποτέλεσμα να οδηγηθούμε για πρώτη φορά μετά από 23 χρόνια σε μονοψήφιο πληθωρισμό (9,9% τον Απρίλιο) και αισιόδοξες προβλέψεις για την συνέχεια.

Οι εξελίξεις αυτές δεν πρέπει να οδηγήσουν σε χαλάρωση των μέτρων αντιπληθωριστικής πολιτικής αλλά να ακολουθηθεί η εφαρμογή τους με συνέπεια ενόψει και των οικονομιών των χωρών της Ευρωπαϊκής ένωσης ώστε να οδηγηθούμε στην νομισματική ενοποίηση.

Έτσι οι στόχοι οι οποίοι υπάρχουν ώστε να προέλθει μια γενικότερη ικανοποίηση (με όλες τις ευεργετικές συνέπειες στην οικονομία από την πτώση του πληθωρισμού) είναι δύο:

- Ο πρώτος στόχος είναι η διατήρηση της αγοραστικής δύναμης ώστε να παραμένει σταθερή η αξία του νομίσματος.
- Και ο δεύτερος να μην υπάρχει (σημαντική) διαφορά ανάμεσα στον πληθωρισμό της Ελλάδας και στον πληθωρισμό των βασικών οικονομικών μας εταίρων.

Η εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα από το 1955 μέχρι σήμερα

Όπως το προσδιορίζει ένα από τα κριτήρια σύγκλισης μεταξύ των Ευρωπαϊκών οικονομιών και όπως συμφωνήθηκε στο Μαστριχτ ο πληθωρισμός μιας χώρας δεν θα πρέπει να ξεπερνά το μέσο όρο των τριών καλύτερων επιδόσεων μεταξύ των χωρών-μελών της Ένωσης, περισσότερο από 1,5 ποσοστιαία μονάδα. Εξάλλου, το Ελληνικό πρόγραμμα σύγκλισης έχει θέσει ως στόχο την πτώση του πληθωρισμού στο 6,1% το 1996 και στο 3,5% το 1998.

“Ελπίζουμε ότι θα μπορέσουν να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι και θα μπορέσει να σταθεί η Ελλάδα ισάξια μεταξύ των άλλων χωρών της Ε.Ε. αφού ακολουθηθεί η από πενταετίας (1990 έως σήμερα) εφαρμοζόμενη αντιπληθωριστική πολιτική με συνέπεια και συνέχεια και αφού εκμεταλλευτούμε τις διεθνείς συγκυρίες”.

Μουργκάς Δημήτριος

Τζελεπής Αθανάσιος

Σκούμπρος Γεώργιος

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Πληθωρισμός "Εισαγωγικά μαθήματα" : Θανάση Καλαφάτη
- Πληθωρισμός "πώς και γιατί" : Jacques Lecaillon
- Θεωρία ανεργίας και πληθωρισμού : Π. Κορλίρα
- Οικονομικός ταχυδρόμος, φύλλο 19 : 25.3.82, σελ. 48-50
- Οικονομικός ταχυδρόμος, φύλλο 28 : 29.3.84, σελ. 31-32
- Α. Λόζαρης "οι βασικοί μοχλοί του πληθωρισμού: σημ.1 σελ. 18
- Πληθωρισμός και προσωπικός φόρος εισοδήματος: Ι.Ο.Β.Ε.
- Δημόσιες δαπάνες και πληθωρισμός : Ι.Ο.Β.Ε.
- Πληθωρισμός και συνδικάτα : Δημ. Γερμίδης
- Εκδόσεις διοικητού τραπεζής της Ελλάδος: 1955 - 1994
- Οικονομικός ταχυδρόμος φύλλο 14 : 1983
- Οικονομικός ταχυδρόμος φύλλο 18 : 1985
- Οικονομικός ταχυδρόμος φύλλο 3 : 1986
- Εφημερίδα "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ" : 7.5.95-18.12.80
- Εφημερίδα "ΒΗΜΑ" : 14.5.95-18.12.80
- Εφημερίδα "ΝΕΑ" : 6.5.95
- Δελτίο Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών : τεύχος 1 (1995)
- Λογιστική Πληθωρισμού : Εμμανουήλ Ι. Σακέλλη
- Εφημερίδα Ναυτεμπορική : 29.3.89